109E JAARGANG — NO.: 258 ZATERDAG 7 NOVEMBER 1992

AMIGOE

VANDAAG

WILLEM-ALEXANDER ...verstevigd...

Preke

Kroonprins: uit de hoogte?

Deelbestand Angola houdt stand

UNITA beschuldigt leger van moord op duizenden

LUANDA - Strijders van UNITA hebben 28 Russische en Braziliaanse technici vrijgelaten die ze in gijzeling hielden in het oosten van Angola. Ze zijn naar de hoofdstad Luanda gevlogen, zo heeft het Russische persbureau Itar-Tass zaterdag gemeld. In Angola is ondertussen na overleg tussen het Unita-verzet en de regering een akkoord bereikt over een deelbestand en wel voor de provincie Bengo.

Het Russische persbureau haalde de Russische ambassadeur in Angola aan met de mededeling dat de 28 vrijdag naar Luanda gevlogen zijn. Naar zijn zeggen wil men vandaag (zaterdag) andere gijzelaars evacueren. Het vliegtuig werd naar het oosten van Angola gestuurd om de technici op te halen, die werkten aan de Capandadam in de rivier de Cuanza, nadat de leiding van Unita hiervoor toestemming had gegeven. In totaal zou het gaan om vijftig Russen en twintig Brazilianen.

Het deel-bestand voor de provincie Bengo heeft vrijdag redelijk standgehouden, aldus waarnemers. De regering van Angola en vertegenwoordigers van Unita hadden daarover eerder overeenstemming bereikt. Bèngo ligt ten noordoosten van de hoofdstad Luanda. Het bestandsakkoord was het gevolg van onderhandelingen tussen beide partijen in de omstreden provincie. Zowel Unita als de regering zegden toe "een algehele oplossing voor de problemen in het land na te streven".

VS HULP INGEROEPEN

De overeenkomst over een staakt-het-vuren kwam enkele uren nadat de Angolese staatstelevisie had gemeld dat Unita-troepen Caxito, de provinciehoofdstad van Bengo, hadden veroverd. Daarbij zouden 'talrijke mensen' om het leven zijn gekomen en de regeringstroepen zijn verdreven. Unita riep vrijdag zelf de Amerikaanse president George Bush en diens opvolger Bill Clinton op in te grijpen om de ruim een week durende gevechten in Angola te beeindigen. In een door de radiozender van de beweging voorgelezen open brief beschuldigde de Unita voorts de regerende MPLA van 'verschrikkelijke misdaden' tegen leden en sympathisanten van de Unita.

Vooral leden van de beweging van Jonas Savimbi in Luanda en de havenstad Lobito zouden het slachtoffer zijn van het gewraakte MPLA-optreden. Volgens Unita zouden in beide steden in twee dagen vijftienduizend mensen om het leven zijn gebracht. "De straten lagen vol lijken", aldus de Unita-brief. "Wij hopen dat U (Bush en Clinton - red.) de nog resterende bevolking op dit tragische moment niet alleen laat".

EVACUATIE

De evacuatie van buitenlanders uit Angola gaat ondertussen door. Aan boord van door Zuid-Afrika gecharterde vliegtuigen vertrok een onbekend aantal personen - onder wie Hongaren, Duitsers, Tsjechoslowaken en Zambianen - uit het land. Het toestel vloog naar een militair vliegveld bij Pretoria.

De internationale inspanningen om Unita-leider Savimbi en de Angolese president Jose Eduardo dos Santos rond de onderhandelingstafel te krijgen, zijn tot op heden zonder resultaat gebleven. De speciale gezant van de Verenigde Naties (VN), Marrick Goulding, arriveerde vrijdag in Luanda om een oplossing tot stand te brengen. Savimbi weigert te erkennen dat hij in september de eerste vrije verkiezingen sinds 1975 verloren heeft.

DRUK UITOEFENEN

De Zuidafrikaanse minister van Buitenlandse zaken, Roelof Botha, heeft vrijdag de Verenigde Staten en de Europese landen gevraagd druk uit te oefenen op de MPLA-regering om de Unita de kans te geven een bestand na te leven. De bewindsman verklaarde voor de Zuidafrikaanse televisie dat de verhouding tussen MPLA en Unita nog steeds uiterst gespannen is.

"De MPLA-commandant in Luanda dreigt de Unita-bevelhebber in Caxito dat hij hem met tanks zal bestrijden. En Savimbi zegt dat hoe meer ze hem bedreigen, des te meer bruggen, dammen en installaties UNITA zal opblazen", zo zei Botha.

De Zuidafrikaanse president Frederik de Klerk heeft de strijdende partijen in Angola voor een 'vredestop' uitgenodigd. Dat hebben de VN zaterdag in een communique, uitgegeven in de Namibische hoofdstad Windhoek, bekendgemaakt. De Angolese president Dos Santos en Unitaleider Jonas Savimbi hebben volgens de VN nog niet gereageerd op het aanbod. Diplomaten lieten weten dat Dos Santos de voorkeur geeft aan vredesoverleg in Botswana of Namibia in plaats van Zuid-Afrika dat gedurende zestien jaar de Unita actief heeft ondersteund.

De situatie in Angola bleef zaterdag in Angola onduidelijk. Een Amerikaanse functionaris in Luanda verklaarde berichten te hebben gehoord over zware gevechten, zonder dat deze overigens van onafhankelijke zijde konden worden bevestigd. De onafhankelijke Zuidafrikaanse zender Radio 702 meldde dat de Unita terreinwinst boekt. De zender haalde een VN-medewerker aan die verklaarde dat Angola in een staat van oorlog verkeerde. 1 kolL curs:1 op 3 Duitsers: In Nazisme zit ook wel iets goeds

Razzia in Lima

■ *LIMA - De Peruaanse politie heeft de veiligheidsoperaties opgevoerd. Dat wil zeggen dat er in de armoebuurten tientallen mensen worden gearresteerd wanneer zij zich niet kunnen identificeren. Na recente guerrilla-acties waarbij ook een kolonel van de [illegible] veiligheidsdienst omkwam worden meer van dit soort razzia's ondernomen, In afwachting van hun transport worden de gearresteerden bewaakt met het geweer in de aanslag.*

VN-helikopters in Cambodja beschoten

PHNOM PENH - Twee VN-helikopters zijn in het noordwesten van Cambodja, nabij het beroemde tempelcomplex Angkor, beschoten.

Een van de toestellen werd geraakt en moest wegens beschadigingen een noodlanding maken. Een tweede helikopter die erop uitgestuurd werd om de bemanning van het getroffen toestel op te pikken, werd eveneens onder vuur genomen, maar kon de reis voortzetten. De gestrande helikopter werd bemand door drie Russen, zeven Pakistani en een Indiër, maar niemand raakte gewond. In dit gebied is de Rode Khmer actief.

EG: CVSE moet eigen secretaris-generaal krijgen

PRAAG - De CVSE (Conferentie over veiligheid en samenwerking in Europa) moet zo spoedig mogelijk toewerken naar de benoeming van een eigen secretaris-generaal.

Napa

In ÑAPA, de weekendbijlage van de Amigoe van vandaag, zaterdag 7 november 1992:

* SPECIALE aandacht voor het bezoek van de Koninklijke Familie aan de Nederlandse Antillen en Aruba.

*JAPA BEAUJON, is de man die in de afgelopen vijftig jaar bij bijna alle koninklijke bezoeken aan Curaçao en de andere eilanden betrokken was. Hierover vertelde hij het een en ander aan Nel Casimiri.

* DE JOODSE gemeenschap op Curaçao heeft zich door de jaren heen sterk verbonden gevoeld met het Oranjehuis. Koningin Beatrix brengt volgende week ook een bezoek aan de synagoge Mikvé Emanuel. Marjo Nederlof ontleende aan diverse publicaties de gegevens om de relatie tussen de Sefardim en het Koningshuis te illustreren.

* KONINGIN Beatrix vierde onlangs haar koperen jubileum als vorstin. Uit het ter gelegenheid daarvan verschenen feestnummer van 'Vorsten' putte Eef Hermers de gegevens voor een beschrijving van die twaalf jaren op de troon.

* ALS ER op Aruba iemand Oranjegezind is dan is dat wel Amigoe-eindredacteur en tevens voorzitter van de Oranje Vereniging, Jos van der Schoot. In een interview met Eef Hermers kunt u daarover lezen.

Verder in Ñapa een interview met Paul Meegan van de Caprileskliniek, over de nieuwe aanleunwoningen, voor het eerst een Jongerenpagina verzorgd door Joël Labadie, de Kinderpagina en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel. Abonnees van de Amigoe ontvangen deze veertien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Napa samen één gulden.

Kroonprins zelf co-piloot

Toestel Willem-Alexander twee maal met pech terug

SCHIPHOL — Kroonprins Willem Alexander was de co-piloot van het regeringsvliegtuig PH-PBX dat donderdagmiddag naar Curaçao is gevlogen. Het toestel is tot tweemaal toe na de start op Schiphol teruggekeerd wegens een mankement.

De Fokker vertrok uiteindelijk om vijf uur in de middag, ruim zeven uur later dan gepland. Oorzaak van de vertraging was een defecte transponder, het apparaat dat de hoogte waarop het toestel vliegt doorgeeft aan de verkeersleiding op de grond. De hoogtemeter zelf werkte wel naar behoren, zodat de bemanning de hoogte ook via de boordradio kon doorgeven aan de verkeerstoren. Uit voorzorg werd toch tot reparatie besloten.

Na een eerste onderzoek leek het euvel te zijn verholpen, maar na de start kwam er opnieuw geen hoogte-signaal door. Daarop werd voor de tweede keer besloten tot terugkeer naar Schiphol, waar het probleem definitief werd opgelost.

De kroonprins maakte tussenlandingen in Canada en de Verenigde Staten, aangezien de PBX niet in staat is de afstand in een keer te overbruggen. Koningin Beatrix, prins Claus en hun andere zonen reizen wel rechtstreeks, met een toestel van de KLM dat vanochtend vertrok.

Jordaanse koning: Tijd voor verandering Irak

LONDEN - De Jordaanse koning Husayn heeft afstand genomen van het regime van de Iraakse president Saddam Husayn en gezegd dat het tijd is voor een verandering in Irak.

In een interview met de Britse Financial Times dat vrijdag werd gepubliceerd, zei Husayn dat Irak na de Golfcrisis bedreigd wordt met uiteenvallen en "bijna bezig is een staat te worden uit het pre-industriele tijdperk". Zonder het bewind van Saddam Husayn met name te noemen, voegde hij eraan toe: "In die context wil ik absoluut duidelijk maken dat ik niet bereid ben, of ooit ben geweest, om Jordanië of mijzelf een verbintenis te laten aangaan met een groep die aan de macht is en die uiteindelijk de geschiedenis in zal kunnen gaan als degene die gedeeltelijk, of geheel verantwoordelijk is voor de vernietiging van Irak of zijn uiteenvallen en de ramp die daarvan het gevolg zou zijn voor deze regio".

De koning, wiens land voor zijn economische overleving altijd voor een groot deel afhankelijk is geweest van de handel met Irak, zei dat er "een verandering moet komen" en dat "niemand anders dat kan bewerkstelligen dan het Iraakse volk. Hopelijk worden ze daarbij geholpen." Het interview met de Jordaanse koning verscheen een dag nadat Husayn in een televisierede had gezegd dat hij binnenkort mogelijk verschillende reizen naar de VS zal moeten maken voor medische tests om te zien of hij genezen is. Bij Husayn werden onlangs een nier en een kankergezwel in de urinewegen weggenomen.

Oktober-revolutie in Rusland herdacht:

Aftreden geëist Jeltsin en terugkeer communisme

MOSKOU - Duizenden Russen zijn zaterdag de straat opgegaan om de 75e verjaardag te herdenken van de Russische revolutie, waarbij de Bolsjevieken in 1917 de macht grepen.

In verscheidene steden betuigden burgers hun steun aan het Marxisme-Leninisme. Lenin was in 1917 de grote man achter de Bolsjevistische machtsgreep. Ongeveer twintigduizend Moscovieten verzamelden zich in de Russische hoofdstad bij een enorm standbeeld van Lenin op het Oktjabrskaja plein. Zij droegen rode banden om de arm en rode vlaggen en eisten het aftreden van de huidige regering en het herstel van het communistische regime.

De verjaardag van de Russische revolutie is een officiele feestdag, ondanks de val van het communisme en de Sovjetunie vorig jaar. "Wij zijn hier gekomen om onze grootste nationale feestdag te vieren, zoals we decennia hebben gedaan", verklaarde een deelnemer aan de Moskouse bijeenkomst. De meeste demonstranten waren volgens radio Moskou ouderen.

Frankrijk laakt Britse vertraging met Maastricht

PARIJS - Frankrijk heeft vrijdag de Britse premier John Major bekritiseerd wegens het vertragen van de ratificatie van het Verdrag van Maastricht tot na het tweede referendum in Denemarken, dat volgend jaar wordt gehouden.

Woordvoerder Daniel Bernard van het ministerie van Buitenlandse zaken zei dat snellere ratificatie door Groot-Brittannie de Denen zou kunnen helpen het verdrag over de Europese politieke, economische en monetaire eenwording te aanvaarden.

Deense leiders zijn in verwarring gebracht door Majors uitlating dat in mei in Denemarken het tweede referendum over Maastricht wordt gehouden.

Mensenrechtengroep:

Nog politieke gevangenen in Marokko

AMSTERDAM - De situatie in Marokko is een jaar na de sluiting van de Tazmamertgevangenis nog niet verbeterd.

In andere geheime gevangenissen zitten volgens schattingen van Marokkaanse mensenrechtenorganisaties nog zo'n achthonderd mensen om politieke redenen gevangen. Dat heeft Ali Auguste Bourequat van de Vereniging van familieleden en vrienden van verdwenenen in Marokko vrijdag gezegd op een persconferentie in Amsterdam.

Beving gevoeld in Turkije

IZMIR - Een aardbeving heeft vrijdag steden en plaatsen in het westen van Turkije opgeschrikt, zo heeft het Turkse persbureau Anatolie gemeld.

Volgens Anatolie zijn bij de aardschok geen slachtoffers gevallen, maar is wel lichte schade aangericht. Duizenden mensen renden in paniek de straat op toen zij de schok voelden en durfden pas na geruime tijd hun huizen weer binnen te gaan, aldus het persbureau. Over de kracht van de beving werd niets gemeld.

Voorbereiding regeringswisseling en vorming kabinet

Clinton maakt eerste keuzes: Christopher en Vernon Jordan

LITTLE ROCK - De komende Amerikaanse president Bill Clinton heeft vrijdag de knoop doorgehakt over de leiding van de ploeg welke de regeringswisseling en belangrijkste benoemingen moet gaan voorbereiden. Clinton heeft gekozen voor een oplossing waarbij twee mannen met de taak worden belast: Vernon Jordan en Warren Christopher.

Jordan (57), een zwarte advocaat die de lange tijd de nationale *urban league* heeft geleid, een van de belangrijkste organisaties die opkomt voor de burgerrechten, wordt voorzitter van de ploeg van medewerkers. Warren Christopher, die viceminister van Buitenlandse zaken is geweest, krijgt de titel van directeur en moet de lopende zaken regelen. Christopher die nummer twee was op het ministerie van Buitenlandse zaken tijdens het presidentschap van Jimmy Carter, was genoemd als een kandidaat voor een topfunctie in de regering van Clinton. Hij verklaarde dat hij door deze overgangsfunctie te accepteren niet meer voor zo'n baan in aanmerking komt.

Hij verklaarde dat hij het alledaagse werk aan de zijde van Clinton, ook op diens reizen, zal uitvoeren en aan de voorzitter zal rapporteren. Jordan neemt volgende week zijn positie in in Washington en speelt een "belangrijke, actieve rol". Bij het uitkiezen van kandidaten voor regeringsposten zullen "de strengste ethische regels" gelden, zei Christopher wijzend op Clintons voorwaarden dat kabinetsleden vijf jaar lang na hun vertrek geen lobby-werk mogen doen.

De aankondiging van de benoemingen kwam in de vorm van een verklaring die werd gelezen door Clintons woordvoerder George Stephanopoulos. Clinton zelf heeft nog steeds problemen met zijn stem na de intensieve verkiezingscampagne die hij heeft gevoerd. Met de benoeming van het tweetal lijkt de machtsstrijd in het Clintonkamp in de kiem gesmoord. Christopher leidde de commissie die heeft geholpen bij het selecteren van senator Al Gore als vice-presidentskandidaat. Hij stond ook aan het hoofd van een commissie die het gedrag van de politie in Los Angeles heeft onderzocht tijdens de rellen in april.

Jordan is partner in een advocatenkantoor in Washington. Hij heeft in tal van besturen en commissies gezeten. Tijdens een campagne om zwarte Amerikanen te bewegen tot stemmen werd in mei 1980 in Fort Wayne een aanslag op hem gepleegd. Hij raakte daarbij zwaargewond, maar is geheel hersteld.

Kroonprins Willem-Alexander: 'Bijlmerramp benadrukte band met de Antillen en Aruba'

HILVERUM WILLEMSTAD — Volgens prins Willem Alexander heeft de recente ramp in de Bijlermeer nogmaals benadrukt hoezeer de Antilliaanse en Arubaanse gemeenschap met de Nederlandse verstrengeld is. Ze zijn bijna niet meer van elkaar los te denken. "Het zal zeker ook effect hebben op het bezoek dat wij nu aan de Antillen en Aruba brengen, omdat het in iedereens achterhoofd wel meespeelt dat dit gebeurd is. Maar ik denk niet dat het daarom anders zal zijn", aldus de kroonprins in een interview dat Radio Nederland Wereldomroep uitzond. Ter gelegenheid van het bezoek van de koninklijke familie aan de Antillen en Aruba sprak de Wereldomroep met de drie prinsen, Willem Alexander, Johan Friso en Constantijn, over hun bezoek.

De kroonprins bracht vijf jaar geleden zijn eerste bezoek aan de eilanden, waaraan hij de naam 'prins tumba' heeft overgehouden. Hij herinnert zich genoten te hebben van een tumba-avond in het stadion, 'waar we heerlijk hebben staan swingen en dansen. Fantastische belevenis'. Hij herinnert zich de reis ook als 'een zwaar bezoek... waar ik veel van geleerd heb en waar ik ook erg van genoten heb. En ik verheug me om de eilanden weer te bezoeken'.

Op de vraag wat hem — gezien zijn regelmatige bezoeken aan de Antillen — daar zo aantrekt, antwoordt hij: "Regelmatig? Dat valt best mee. Ik ben in 1988 nog een keer teruggeweest in het kader van herhaling van militaire dienst. En ik ben dit jaar twee keer kort, één dag en twee dagen, geweest met vrienden".

VLIEGER

De kroonprins onthult dat hij met het regeringsvliegtuig, de PBX, naar de Antillen zal vliegen en dat hij het toestel zelf zal vliegen. Hij heeft sinds ruim één jaar een vliegbrevet. "Ja, dat ik ben ik van plan. Ik ben van plan via allerlei tussenstops op IJsland, Groenland, Canada en Amerika naar Curaçao te vliegen". Hij gaat dan incognito. "Omdat ik dan gewoon als vlieger erbij kan zijn en niet als prins. Volgens mij moet je dat doen om goed te kunnen vliegen... De vliegvelden waar wij met het regeringsvliegtuig komen, zijn gewoon internationale vliegvelden waar 747's kunnen landen, dus voor ons is dat geen probleem. De kleinere vliegvelden, zoals Saba en Sint Eustatius, daar gaan we met lokale vliegtuigjes heen, daar kunnen wij niet landen".

De prinsen volgen tijdens hun bezoek een ander programma dan hun ouders. Voor wat de taakverdeling betreft, vertelt hij dat eerst een inventarisatie wordt gemaakt van de punten die een bezoek waard zijn. De keuze wordt mede bepaald op basis van persoonlijke interesses.

Voor prins Constantijn wordt het bezoek aan de Antillen en Aruba de eerste kennismaking met het gebied. "Ik ben er voor het eerst, maar wat ik zo van mijn moeder en mijn vader heb gehoord, is de bevolking ongelooflijk enthousiast en is het een hele levendige sfeer altijd op de eilanden. En natuurlijk in november naar de Antillen gaan, terwijl het hier regenachtig en rotweer is, denk ik dat het voor iedereen benijdenswaardig is. Ik verheug me er wel degelijk op, ja".

Over zijn voorbereiding op de reis zegt prins Johan Friso: "Je krijgt enorm veel papieren documentatie, je spreekt veel mensen, van alle kanten krijg je informatie aangereikt. En het is allemaal heel erg leuk en aardig. Ik hoop niet dat het allemaal te stijf wordt daardoor. Het meest waar ik naar uitkijk, is het contact met de mensen. Iets wat je absoluut niet uit documentatie kan krijgen". Hij beschouwt de reis zeker niet als een uitje, 'maar er zijn wel een heleboel leuke uitstapjes'.

Prins Constantijn vertelt als voorbereiding op zijn reis natuurlijk het nodige te hebben gelezen. "We hebben een heleboel informatie gekregen over de Antillen en ik heb voor mijn eindexamen Colá Debrot moeten lezen. En ik ken natuurlijk de muziek en de merengue heb ik in elk geval gezien, maar ik denk dat je om een cultuur echt te kunnen doorvoeden er een keer geweest moet zijn en dat je hem moet beleven. En daar krijg ik nu de kans toe en daar ben ik heel blij om, om nu te zien, de mensen te zien, de mensen te spreken, daar zie ik echt naar uit".

De waardering voor de Caribische muziek hangt erg van zijn bui af, erkent hij. "Ik denk dat ik met de zon op mijn bol ook uit mijn bol kan gaan op Caribische muziek en de Antilliaanse muziek, maar op een regenachtige middag in het Leidse denk ik niet dat ik een Caribische plaat zou opzetten". Prins Constantijn stelt in het interview dat het heel bijzonder is dat de drie prinsen met hun ouders een reisje maken. "Zelfs in Nederland komt dat heel weinig voor, behalve natuurlijk de koninginnedagen. Maar het is vooral leuk omdat je met elkaar ervaringen kunt uitwisselen. Het is niet zo dat je dat allemaal opgekropt moet houden tot je terugkomt en thuis mag vertellen wat je meemaakt. Nu kan je het met elkaar beleven, nu kan je elkaar steun geven en voor mij is het altijd een plezier met de hele familie op pad te gaan".

DUIKSPORT

Prins Friso is enthousiast over de duiksport naar hij interviewer Willem Nijeboer nog eens laat weten. "Ja, dat doe ik al sinds twee jaar met mijn broer Alexander. Helaas heb ik nog niet de mogelijkheid gehad om buiten de Nederlandse wateren te duiken. Iedereen die in Nederland weleens gedoken heeft, beseft dat ik met veel plezier uitkijk om een keer in de Antillen te mogen duiken. Constantijn gaat snorkelen, ik hoop dat hij eveneel plezier heeft als wij".

Constantijn: "Ik kan het dan van boven bekijken wat ze allemaal doen. Ik heb gehoord dat het water daar zo zuiver is en helder dat je tot grote diepte kunt kijken. Je moet een brevet halen als je wilt diepzeeduiken en dat heb ik nooit gedaan. Ik heb wat last van mijn oren, dus denk ik niet dat ik het ooit ga leren. Ik zeg het met enige jalouzie, want ik volg die natuurfilms vaak en dan zou ik heel graag in die onderwaterwereld willen rondzwemmen, maar dat kan helaas niet".

Prins Willem Alexander weet al uit ervaring hoe mooi het is om in de Antillen en op Aruba te duiken. "Ik verheug me er ook erg op om bij voorbeeld Saba, waar ik nog niet gedoken heb, om dat een keer te bekijken". De kroonprins noemt de Caribische mentaliteit 'heel uitbundig en vrolijk'. "Hoewel de intensiteit en het gevoel van de mensen in Nederland en de Antillen hetzelfde is, is de viering daar iets meeslepends, fantastisch. Hartverwarmend. Wat niet wil zeggen dat Nederland dat niet heeft, maar het is toch Caribisch anders, swingender".

Prins Constantijn kijkt met name met interesse uit naar het bezoek aan de onderwijsinstituten. "Maar bovenal houd ik nogal van sport en houd ik van dingen doen, dus de programmapunten waar ik de armen uit de mouwen kan steken, daar zie ik erg naar uit. Een ander iets dat mij altijd enorm interesseert, is de kunst en van daaruit kijk ik ook vooruit naar het project van de uitwisseling van de Rietveld-studenten op Aruba", aldus prins Constantijn in het interview dat Radio Nederland Wereldomroep met de drie prinsen had.

WILLEMSTAD - Marinier Van de Burg heeft tijdens de United States Marine Corps Marathon in Washington D.C., de beste lokale tijd geregistreerd. Samen met negentien andere collega's die gestationeerd zijn in de marinebasis te Parera, heeft Van de Burg (staande midden, vierde van links op de foto) deelgenomen aan de marathon die ging over 42 kilometer. Hij registreerde een tijd van 03.01.00.

Dit jaar is het voor de vierde keer dat de marinebasis met een delegatie deelneemt aan deze welbekende sportactiviteit voor mariniers. Als voorbereiding op dit evenement, hebben de lokale mariniers allen deel genomen aan de in juni gehouden kilometer lange Schotte loop.

Jeugdbeleidsplan aan Peternella aangeboden

WILLEMSTAD — De gemengde werkgroep Jeugdbeleidsplan heeft gisteren het jeugdbeleidsplan 1993-1997aan de gedeputeerde van Jeugdzaken, Lelia Peternella, aangeboden. In dit plan worden aanbevelingen gedaan ten behoeve van de hele jeugd van Curaçao, zowel de problematische als de doorsneejeugd. Het plan wordt door de gedeputeerde ter vaststelling voorgelegd aan het Bestuurscollege.

In de werkgroep zitten vertegenwoordigers van de Federatie Antilliaanse Jeugdzorg, de dienst Jeugd- en Volwasseneneducatie, de afdeling Jeugdgezondheidszorg van de GGD, de afdeling Jeugdzorg van de dienst Sociale Zaken, de dienst Arbeidszorg en van Sede Korsou.

De algemene doelstelling van het plan is de realisatie van de behartiging, het waarborgen en het bevorderen van de rechten van het kind. De aanbevelingen en projectvoorstellen van de werkgroep zijn wegens tijdgebrek niet uitgewerkt. Dat gebeurt in de volgende fase, in nauw overleg met alle betrokken instanties.

De kosten van uitvoering worden geraamd op ruim 65 miljoen gulden, waarvan vijftig miljoen via ontwikkelingssamenwerking met Nederland wordt gefinancierd.

WILLEMSTAD — zondag 8 november kan gratis van elf uur 's morgens tot vier uur 's middags in de crèche te Montagne (naast Botica Montagne Abou) zijn cholesterolgehalte door medewerkers van de Curaçaosche Hartstichting laten bepalen. Tevens wordt de bloeddruk gemeten.

Prof. Jeukens overleden

TILBURG/WILLEMSTAD — De medeoprichter van de faculteit der rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Tilburg, prof. mr. H.J.M. Jeukens, is deze week (november) overleden.

Prof. Jeukens was hoogleraar staatsrecht en vergelijkend staatsrecht aan de Katholieke Universiteit Brabant van 1963 tot 1980 en decaan van de faculteit der rechtsgeleerdheid van 1966-1969.

In de Antillen en op Aruba werd prof. Jeukens bekend dankzij het rapport dat onder zijn leiding werd samengesteld over de staatkundige toekomst van de Antillen.

Ondanks seponeringsbeleid

Hof van Justitie krijgt steeds meer strafzaken

WILLEMSTAD —Het aantal strafzaken dat voor de rechter in eerste aanleg komt, neemt gestaag toe. In 1985 ging het om 380 gevallen, in 1988 waren dat er 520, in 1991 behandelde de strafrechter 559 zaken en dit jaar loopt het al tegen de 600. Die 600 zaken zijn door de rechter-commissaris geselecteerd uit zo'n 1200 voorgeleidingen, ofwel gemiddeld vier per dag.

Dat verklaart mr.ing. A.F. Baank, griffier van het Hof desgevraagd. Het aantal strafzaken op Sint Maarten steeg nog spectaculairder: van 56 in 1985 naar 230 zaken in 1991. Dat heeft ondermeer te maken met het feit dat Sint Maarten sinds twee jaar een eigen rechter en eigen officieren van Justitie heeft.

In totaal zijn op Curaçao zestien rechters werkzaam. De vier strafrechters die het Hof heeft, zouden nog meer zaken kunnen behandelen, maar er wordt rekening gehouden met het opsporingsbeleid en met de gevangeniscapaciteit, zodat veel zaken worden geseponeerd. "Vroeger werden bijvoorbeeld alcholisten met zekere regelmaat opgepakt en kregen een week hechtenis. In die week hadden zij in elk geval te eten. Maar daar kan nu niet meer aan worden begonnen, de gevangenis zit al vol met zwaardere gevallen."

Hoewel het publiek de meeste belangstelling heeft voor strafzaken, maken de strafzaken maar een berkt onderdeel van het werk van het Hof uit. Het grootste deel van de tijd wordt gevuld met civiele en extra-justitiele zaken: schuldvorderingen, wanprestaties, kort gedingen, echtscheidingen, voogdijschap, aanvragen faillissementen en dergelijke. Het Gemeenschappelijke Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba bestaat uit 22 leden, inclusief de president. Per 1 januari 1992 waren daarvan 17 afkomstig uit Nederland.

Fisherman's Wharf en Sandwich Shop in andere handen

WILLEMSTAD — De eigenaar van de serie horecabedrijven waarvan Rum Runners en Rumours de oudste en belangrijkste zijn, heeft de Fisherman's Wharf te Marie Pompoen en de Sandwich Shop te Punda afgestoten. De nieuwe discotheek Luxor blijft nog wel in eigendom.

Vroege sluiting Christoffelpark

WILLEMSTAD — Het Christoffelpark is in verband met het koninklijk bezoek dinsdag na 12:00 uur gesloten voor het publiek. Op maandag gelden de normale openingstijden.

Koninklijk bezoek van uur tot uur

Hieronder volgen de hoogtepunten uit het bezoek van de koninklijke familie aan Curaçao:

ZATERDAG 7 NOVEMBER:
16.30 uur: landing vliegtuig met aan boord koninklijk gezelschap.
17.10 uur: vertrek naar het Avila Beach Hotel.
17.35 uur: aankomst te Avila Beach Hotel.

ZONDAG 8 NOVEMBER:
privé.

MAANDAG 9 NOV.
09.25 uur: vertrek koninklijk gezelschap naar het gouvernementspaleis.
09.55 uur: koningin Beatrix en gevolg begeven zich naar het gebouw van de Raad van Ministers.
10.05 uur: aanvang werkvergadering.
10.53 uur: koningin en gezelschap begeven zich naar de Fortkerk voor bezichtiging.
11.05 uur: koninklijk gezelschap verlaat de Fortkerk en begeeft zich te voet via de Breedestraat (P) naar het Staten-gebouw op het Wilhelminaplein.
11.10 uur: aankomst bij het Statengebouw.
11.40 uur: vertrek naar de ambtswoning van de gezaghebber te Sorsaka.
12.30 uur: vertrek naar Avila Beach Hotel.
12.20 uur: vertrek van de drie prinsen van Landhuis Sorka naar Refinería Isla.
12.30 uur: aankomst bij Islaraffinaderij, ingang Post VII.
12.40 uur: werklunch met Isla-managing director dr. F. Carenas.
13.20 uur: vertrek naar de Bedrijfsschool voor een rondleiding.
14.10 uur: vertrek naar het Beatrixplein in Emmastad waar de onthulling van een plakkaat door prins Willem Alexander aan de voet van de 'Beatrixboom' plaatsvindt.
14.20 uur: vertrek naar Avila Beach Hotel.
15.20 uur: vertrek uit Avila Beach Hotel naar Huize Halman te Otrobanda.
15.30 uur: aankomst koninklijke stoet bij Schrijnwerkersstraat te Otrobanda.
15.55 uur: wandeling langs de renovatieprojecten te Otrobanda.
16.15 uur: aanbieding op het schoolplein van het Sint Martinus College aan de koningin van een geschenk door het bestuur: van de SKO.
16.25 uur: voortzetting wandeling via de Koningin Emmabrug naar de synagoge Mikvé Israël Emanuel.
17.35 uur: einde van de dankdienst en aanbieding geschenk aan de koningin.
17.45 uur: vertrek naar Avila Beach Hotel.
19.55 uur: vertrek naar Hotel Otrobanda.
20.20 uur: diner aangeboden aan koninklijk gezelschap door deregering van de Nederlandse Antillen.
21.55 uur: aanvang folkloristisch optreden van vier dansgroepen op Plasa Brion.
22.15 uur: aanvang vuurwerk vanaf het Riffort.
22.30 uur: vertrek naar Avila Beach Hotel.

DINSDAG 10 NOVEMBER:
08.35 uur: vertrek naar International Trade Center.
09.00 uur: aanvang openingsceremonie Exhibition Hall.
08.40 uur: vertrek van prins Johan Firso en prins Constantijn naar Curaçao Seaquarium voor rondleiding en shows.
09.30 uur: vertrek naar het ITC via Avila Beach Hotel.
10.00 uur: aanvang *briefing* economische situatie van de Nederlandse Antillen in meetingroom B.
11.00 uur: vertrek van de koningin naar Dr. D.R. Capriles Kliniek, vertrek van prins Claus naar Avila Beach Hotel en vertrek van de drie prinsen naar het Curoil-gebouw te Scharloo.
11.15 uur: aankomst koningin bij de kapel van de Capriles Kliniek en wordt voorgesteld aan de directeur van de kliniek.
11.45 uur: aankomst bij aanleunvoorziening voor officiële opening van 'Florisol', rondleiding in het complex, lintendans uitgevoerd door bewoners en personeel en aanbieding van een replica van sculptuur door de twee oudste bewoners van de aanleunvoorziening.
12.05 uur: vertrek naar Avila Beach Hotel.
11.15 uur: aankomst van de drie prinsen bij het Curoil-gebouw, officiële opening van het gebouw door prins Willem Alexander, rondleiding in het gebouw en aanbieding geschenk aan prinselijk gezelschap in de directiekamer.
12.00 uur: vertrek naar Avila Beach Hotel.
12.55 uur: vertrek naar Marinebasis Parera.
13.35 uur: buffet-lunch en kennismaking met de Defensie-gemeenschap.
15.00 uur: einde lunch.
15.20 uur: vertrek van de drie prinsen naar Christoffelpark.
15.30 uur: vertrek koningin naar de Vormingscentrum Jeugdwelzijnswerk te Trianglewerg.
15.45 uur: aankomst bij centrum, aanbieding van een handboeket aan de koningin, onthulling van een kunstwerk en rondleiding door het complex.
16.30 uur: vertrek naar Avila Beach Hotel.
15.30 uur: aankomst bij Christoffelpark en bezichtiging van het Savonet Museum.
15.55 uur: prinselijk gezelschap begeeft zich voor een rondrit over het westelijk gedeelte van Curaçao via Westpint naar het landgoed Knip, bezichtiging van landgoed, halte bij de 'Julianaboom' te Soto en voortzetting rondrit.
17.20 uur: aankomst bij Avila Beach Hotel.
18.20 uur: vertrek naar Landhuis Zeelandia.
19.00 uur: aanvang voordrachten schrijvers.
19.30 uur: diner-buffet aangeboden door het eilandgebied Curaçao en aanbieding van geschenk namens de bevolking van Curaçao.
20.45 uur: einde dinerbuffet en vervolgens optreden van musici.
21.30 uur: vertrek naar Avila Beach Hotel.

WOENSDAG 11 NOVEMBER:
07.50 uur: vertrek koninklijke stoet naar Hato.
08.15 uur: aankomst op Hato en de stoet begeeft zich naar de VIP-room.
08.35 uur: vertrek naar Bonaire.

Schip vaart mogelijk door Caribische wateren

Plutoniumtransport vanuit Frankrijk vandaag begonnen

CHERBOURG/WILLEMSTAD — Onder militaire bewaking is vanochtend het omstreden transport van 1,5 ton plutonium naar Japan begonnen. Het Japanse vrachtschip Akatsuki Maru liep de haven van Cherbourg binnen nadat het een week lang in de internationale wateren voor de Franse kust op toestemming had gewacht.

Het actieschip Moby Dick van de milieu-organisatie Greenpeace trachtte de Akatsuki Maru nog te beletten de Franse haven binnen te gaan. Zegslieden van Greenpeace meldden dat de opvarenden van de Moby Dick door de Franse marine zijn opgebracht. Het schip is weggesleept. Greenpeace vreest een milieuramp als het sterk radioactieve en giftige plutonium als gevolg van een scheepsramp in zee komt.

De Akatsuki Maru verlaat volgens zegslieden van de centrale in La Hague zondagavond de haven van Cherbourg. De route van het schip is onbekend. Een van de mogelijkheden is via het Panamakanaal. In dat geval vaart het plutoniumschip door Caribische wateren. In het hele Caribische gebied heeft men al protesten geuit tegen die mogelijkheid. Op Curaçao verzamelde de milieubeweging ruim 5000 handtekeningen tegen het plutoniumtransport. Die worden binnenkort aan minister-president Maria Liberia aangeboden.

De lading plutonium wordt in de loop van vandaag bij het Japanse schip aan boord gebracht, een operatie die ongeveer een dag in beslag zal nemen. Vijftien vrachtwagens voerden het plutonium aan vanuit de opwerkingscentrale van La Hague. Het transport werd begeleid door 32 militaire voertuigen terwijl eenheden van de Franse veiligheidsdiest de route tussen La Hague en Cherbourg voor verkeer hadden afgesloten.

Zuid-Afrika en verscheidene zuidoost-Aziatische landen hebben de Akatsuki Maru de toegang tot hun territoriale wateren ontzegd. Greenpeace deelde mee dat ze het actieschip Solo de Akatsuki Maru laat volgen.

■*CHERBOURG - Het konvooi waarmee de in Frankrijk bewerkte plutonium wordt aangevoerd in de haven van Cherbourg, Frankrijk.*

Gedeputeerde waarschuwt voor kleine groep ouders

WILLEMSTAD - "Het is niet goed dat een kleine groep ouders wil doen voorkomen dat alles over de hele linie verkeerd loopt in het onderwijs". Dit verklaarde gedeputeerde Lelia Peternella van Onderwijs gisteren op een persconferentie van de Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC). SSC heeft een geheel nieuwe voorlichtingsplanning opgezet voor studenten die in het studiejaar 1993/94 naar Nederland overvliegen voor hun verdere studies.

De SSC staat onder leiding van drs Ronny Kleinmoedig en werd vorig jaar officieel ingesteld door het eilandsbestuur. De stichting houdt zich bezig met zowel de studiefinancieringen van Antilliaanse studenten in Nederland als met de voorlichting aan studenten die hun studie in Nederland willen voortzetten.

Gedeputeerde Peternella was zeer te spreken over het werk van de lokale stichting die sinds vorig jaar nauw samenwerkt met de Stichting Studiecommissie Nederlandse Antillen (SSNA) en de Informatiseringsbank in Nederland. Hoewel gedeputeerde Lelia Peternella het initiatief van lokale ouders toejuichte, plaatste zij vraagtekens en waarschuwde ze voor de rol van sommige van die ouders. "Het moet niet zo zijn dat een kleine groep de boventoon gaat voeren."

De gedeputeerde doelde klaarblijkelijk op de recente klachten van ouders. Deze menen dat hun kinderen de studiefinanciering laat betaald krijgen. Peternella meent echter dat het aantal klachten niet zo hoog is als de ontevreden ouders willen doen voorkomen. Ze stelde zelfs vast dat de SSC in de loop der maanden zeker geen vijftig klachten had binnen gekregen. De gedeputeerde ging zelfs verder en verklaarde: "Tussen september en nu hebben wij bijna geen klachten gehad van ouders die zich rechtstreeks gewend hebben tot het bestuur van SSC".

SSC-directeur Ronnie Kleinmoedig steunde zijn gedeputeerde en nuanceerde zelfs de vermeende ontevredenheid onder de ouders. "Ik wil niet praten van ontevredenheid, maar van bezorgdheid onder de ouders. En bovendien betrof het meestal bezorgde ouders van studenten die zich niet helemaal aan de regels hebben gehouden."

Volgens Kleinmoedig werden de betalingen van de studiefinanciering van sommige Antilliaanse studenten achter gehouden, omdat ze hun studievorderingen niet hebben ingestuurd of omdat de desbetreffende studieformulieren niet op tijd waren ingeleverd. "We hebben de studenten niet alleen ingelicht over dat feit, maar ze hebben het zelfs getekend. Het is dus contractueel vastgelegd. Nu er wat strengere controle is gekomen, klaagt iedereen steen en been", aldus Kleinmoedig.

Het feit dat de stichting met een nieuwe planning kwam, betekende voor Kleinmoedig niet dat de overheid eindelijk inzag dat haar voorlichting niet deugde, zoals vele Antilliaanse opvangcommissies in Nederland de laatste twee jaar herhaaldelijk vaststelden. De nuance van Kleinmoedig was: "De overheid zag in dat de voorlichting beter kon". De stichting hield op donderdag in Centro Pro Arte dan ook een grote voorlichtingsavond voor ouders en aankomende studenten die in het studiejaar 1993/94 naar Nederland willen.

Gregorio in Jazz-festival

Melange van Caraïbische muziek slaat aan bij jazz-liefhebbers

WILLEMSTAD - De lokale arrangeur, *producer* en Jazz-artiest Uti Gregorio had gisteravond opnieuw zijn visite-kaartje afgegeven. Samen met zijn Caribbean Jazz Explosions lukte het hem, met een melange van Caraïbische en Antilliaanse muziekstijlen, menig hart ritmisch op zijn *Jazzy*-tonen te laten kloppen. Zijn optreden en de drie tot dan toe gepresenteerde nummers van Chucho Valdez met de Cubaanse groep Irakere, waren een schrale troost voor de Curaçao Jazz Foundation. De stichting heeft de Jazz-avond afgelast vanwege de aanhoudende regen. Gregorio, de enige Antilliaanse inbreng in het festival, vond het desondanks een uitgekozen moment om te praten over de lokale Jazz-belevenis.

Uti Gregorio heeft ruim vijftien jaar geleden zijn muziekopleiding in Nederland genoten. Hij ging, specialiseerde zich in de Jazz, verloor geen tijd want *time is money* en keerde dan ook meteen na zijn studie terug naar Curaçao. Hij meende dat die snelle terugkeer voorspelbaar was, omdat hij sterk in zijn eiland, zijn cultuur en zijn eigen mensen gelooft. En hij doet dat nog steeds, alhoewel dit eiland, deze cultuur en zijn mensen nog steeds niet in de grote behoefte van een professionele Jazz-artiest kunnen helpen. Die behoefte is namelijk kunnen voorzien in een volwaardige dagelijkse kost als Jazzmuzikant.

"Het feit alleen al dat ik voor dit Jazz-festival snel een groep moest vormen om ermee op te treden zegt boekdelen. De mogelijkheden om een vaste Jazz-groep te hebben ontbreken nog, omdat zo'n groep al snel niet rendabel blijkt," aldus de arrangeur en bassist. De Jazz leeft namelijk niet op Curaçao en lijkt meer op een moment opname. Slechts bij festivals als deze twee dagen durende *Jazz 'n Easy-happening*, lijkt de Jazz-koorts wat aan te slaan op het eiland.

Gregorio had twee weken de tijd om een groep te vormen en Curaçao op het festival te vertegenwoordigen. Met Dave Matthew (*keyboard*), Walter Wout (gitaar), Ronky Halmeyer (*steelpans*), Chief Clementina (percussie), Marlon Conradus (drums) en Hershel Rosario (tweede bassist) vormde hij tenslotte de Caribbean Jazz Explosions. Wat deze lokale Jazz-artiesten gisteravond op de planken presenteerden, kan rustig als een lokaal exportproduct van hoge kwaliteit worden gekenmerkt.

De speciale arrangementen van Gregorio, het gekozen repertoire en de individuele muzikale inbreng van de bandleden vormden een mooie melange van Caraïbische muziekstijlen. En dit alles na twee weken fulltime trainingen voor het festival dat de Coney Island Square Garden in de *Jazz Town* van Otrabanda moest maken.

Gregorio's show bestaande uit veel mimiek, ritmische heupbewegingen en geschaterlach kende het toppunt toen hij samen met tweede bassist Hershel Rosario een lokaal folkloristische muziekstijl opvoer. Het was dan ook geen wonder dat de bandleden van de Cubaanse Jazz-groep Irakere en van de salsa-formatie La Sonora Ponseña de backstage verlieten om van Gregorio's solo te genieten en hem daarna op een applaus te trakteren.

Een poging van Gregorio om het Jazz-leven in Nederland met dat leven op Curaçao te vergelijken, leek al snel scheef te lopen. "De Jazz leeft en bloeit in Amsterdam. Bijna alle Nederlandse steden met een conservatorium heeft een Jazzafdeling. Dat muzieksoort wordt dus als volwaardig erkend. Naast een eigen ruimte, hebben ze ook een eigen publiek. En wat hebben wij op Curaçao? Helaas nog niets. In Nederland is het dus al jaren gestructureerd, terwijl wij op dit eiland nog niet eens begonnen zijn aan het opzetten vn wat dan ook in de Jazzwereld."

Bovendien meende hij dat Curaçao in het algemeen achter blijft in de verdere ontwikkeling van de eigen muziek. Terwijl de Dominicanen hun merengue over de hele wereld grandieus verkopen en de musici uit Puerto Rico de salsa min of meer hun eigen heeft gemaakt en exporteert, blijft Curaçao achter in ontwikkeling met de tumba, salsa Antijana, sehú en de tambú. "Jazz leent zich goed om de Curaçaose en Antilliaanse muziek op een eigen manier te presenteren en ik ga die buitenlandse artiesten wat laten proeven," verklaarde Gregorio. Hij had het namelijk over een eigen Caraïbisch Jazz-recept en liet het publiek en die artiesten dat gisteravond ook proeven.

Hij stelde verder vast dat "Curaçao te klein is en praktisch geen Jazz-cafés of -bars kent. Bovendien zijn er nagenoeg geen Jazz-muziekgroepen, laat staan promotors die iets lokaals willen presenteren. Het is een vicieuze cirkel want, bestaat er een groep, dan moet die ook de opname-studio in kunnen gaan voor een cd-, band- of plaat-opname. Zonder een opname wordt het natuurlijk moeilijk voor een eigenaar om een Jazzy-night van zijn club te propageren."

Voor Uti Gregorio stelt het leven als lokaal Jazzmusici dus bijna niets voor, alhoewel hij alle Jazz-festivals op het eiland toejuicht. Hij vervolgde: "Als Jazzartiest word je als het ware gedwongen je uitvlucht te zoeken in de commerciële muziekwereld. Dus om te kunnen overleven moet je je gaan bezig houden met de commerciele, populaire muzieksoorten zoals bijvoorbeeld de salsa."

Naast de lokale media wordt de lokale overheid ook niet door Gregorio gespaard in zijn kritieken. "De media kan de Jazz-muziek als geheel meer propageren. Dus niet alleen het accent leggen op Latin- of de oorspronkelijke Jazz. Met de Fusion speel en droom je ook lekker weg," oordeelde Gregorio.

Aan de andere kant vindt hij dat de overheid ook geld in de muziekwereld moet steken. "Muziek is een culturele expressie van het volk. De overheid kan best investeren in de verdere ontwikkeling van deze culturele activiteit. Of het Jazz, salsa of tambú is, maakt niets uit. De Curaçaose muziek moet worden gepropageerd en op den duur ook een exportproduct worden," zegt Uti Gregorio.

Het festival Jazz 'n Easy wordt vanavond voortgezet in Coney Island Square Garden in Otrabanda met optredens van de Braziliaanse Tania Maria, Charlie Sepúlveda en groep en Chucho Valdez met Irakere.

Dennis Pikero

Uitnodiging van Wishi en Marchena voor koningin

WILLEMSTAD — Koningin Beatrix krijgt indirect van vertegenwoordigers van de woonwijken Wishi en Marchena de uitnodiging om door de wijk te rijden.

Kenneth Valpoort is voorzitter van de commissie die zich inzet voor sociaal-culturele ontwikkeling van de wijk. Hij heeft een verzoekbrief geschreven aan gedeputeerde Abel Arrindell als leider van de groep die het bezoek van de koningin aan het eilandgebied Curaçao regelt. Valpoort zegt dat er geen overtuigend argument is om de vostin *niet* langs de wijk te rijden. Ook al hebben de bewoners hun problemen, zij zijn in staat zich te gedragen op momenten dat het moet. De koningin zal zeker met applaus begroet worden wanneer zij besluit door de wijk te rijden, aldus Valpoort.

Oproep leden Forsa Major

WILLEMSTAD —Doordat op de algemene ledenvergadering van 27 oktober geen quorum kon worden bereikt, roept het bestuur van de Forsa Major een nieuwe algemene ledenvergadering bijeen op 11 november. Deze vergadering wordt gehouden in het wijkcentrum Pietermaai op het plein van de kerk van Pietermaai en begint om 20.00 uur.

Tijdens de vergadering zullen ondermeer het jaarverslag 1992, het jaarplan 1993 en de begroting van 1993 worden behandeld, terwijl er tevens bestuursverkiezingen plaatsvinden.

Vertegenwoordigers van oudercommissies moeten het Formulario III ingevuld en ondertekend overlegggen, bestuurskandidaten dienen het Formulario II ingevuld en ondertekend te overleggen. Meer inlichtingen zijn verkrijgbaar bij mevrouw M. van Soest (tel thuis 379571, werk 688444 688515).

Winkels Punda maandag open

WILLEMSTAD — De meeste winkels in Punda zijn op maandag gewoon open. Punda is een van de weinige plaatsen waar de bevolking van Curaçao tijdens het koninklijk bezoek de gelegenheid heeft om de koningin van dichtbij te zien.

's Ochtens om 11 uur loopt het koninkijk gezelschap van Fort Amsterdam via de Breedestraat naar het Statengebouw. 's Middags om 16:30 uur wordt er via de Koningin Emmabrug naar de synagoge gewandeld. De stoet gaat door de Heerenstraat, over het Keukenplein en het Gomezplein en Hanchi Snoa. Langs de route wordt een erehaag gevormd.

Internationale carnavalsshow in het ITC

WILLEMSTAD —In het ITC vindt vanavond een grote internationale show plaats van carnavalskostuums. In totaal zijn er dertig deelnemers uit elf landen, waaronder Sint Vincent, Miami, Venezuela en Tenerife.

Arnell en zijn orkest, 'calypso koning' Timothy van Heinigen *("Mr. Push Back Your Bottom")* uit Sint Maarten en tumbakoning Boy Dap van Curaçao zullen hierbij optredens verzorgen.

Kaartjes zijn verkrijgbaar bij verschillende boekhandels en kosten 50 gulden.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08 30-12.00/14 30-17.30 uur, zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-10379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter Sneek via Dr. Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 24300) of via Alarmcentrum (115).
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Boderie via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Kibrahacha, Havenstraat 30 (Oranjestad). Tel.: 34908.
Pariba di brug: San Nicolas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45712.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota 29008), Oranjestad (23168), Savaneta 47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA

(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 Small Wonder; 19.30 Elsa Klensch; 19.50 Big Story; 20.00 Life Most Embarrassing Moments; 20.50 CNN International News; 21.10 Crossfire; 21.30 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.00 After School Special; 17.45 Movie; 19.30 SHow-time; 20.30 Special; 21.05 CNN International News; 21.20 Health Week; 21.35 Week in Review; 22.20 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van: 07 30-12 00/13 00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

* * * * * * * *

Regering haalt bakzeil over bedenktijd

Statenleden bereiken overeenkomst WEB nv

ORANJESTAD — De kogel is eindelijk door de kerk. Na de hele dag vergaderd te hebben, met zo nu en dan enige schorsingen, hebben de Staten van Aruba kort na middernacht met algemene stemmen het regeringsvoorstel inzake de WEB nv aanvaard. Voordat het zover was, werd met de vakbonden STA en SWA in principe een gewijzigd protocol bereikt, waarbij de regering een jaar bedenktijd accepteert voor overgang in dienst van de WEB nv. Voor de vakbonden STA en SWA betekende dit dat de regering aan hun verzoek voldeed en werden de bestaande problemen uit de weg geruimd.

De Staten van Aruba begonnen gistermorgen met behandeling van de landsverordening waardoor het WEB een nv kon worden, hetgeen een van de voorwaarden is voor verkrijging van de zo nodige financieringsmiddelen voor renovatie van het WEB-bedrijf. De gehele dag bleven de leden aan het woord, waarbij het voor en tegen werd gehoord. Zo was de AVP fel gekant tegen een verhoging van de waterprijs met 30 procent.

Na enige uren schorsing werd gisteren om 21.30 uur de vergadering hervat waarbij de regering aan het woord kwam en er de nadruk op legde dat het WEB nv een dwingend vereiste is om financieringsmiddelen voor renovatie van het WEB te krijgen en daardoor water- en stroomvoorziening voor de gemeenschap veilig te stellen.

Inmiddels werd het protocol, dat de regering met de vakbonden sloot, zodanig gewijzigd dat ambtenaren die niet direct in dienst van de nv willen treden, ter beschikking worden gesteld van die nv en 1 jaar bedenktijd hebben. Oorspronkelijk was de regering fel gekant tegen deze bedenktijd, mede gezien de gesloten cao en het protocol. Later wijzigde zij dit standpunt en ging accoord met 6 maanden bedenktijd, waartegen de vakbonden bezwaren hadden en 1 jaar eisten. Uiteindelijk ging de regering accoord; een overwinning voor de vakbonden.

Dit was wel een opluchting omdat zowel bij WEB als bij Coastal voorzieningen waren getroffen, als de vakonden tot actie zouden overgaan indien de Staten het ontwerp zouden goedkeuren zonder dat overeenstemming was bereikt. Maandagmorgen leggen SWA en STA het gewijzigde protocol aan hun leden voor, die hun goedkeuring moeten geven voordat het getekend wordt. Voorzitter Felipe Ras verwacht hierbij geen moeilijkheden omdat het bestuur handelde zoals door de leden verzocht.

Ras sprak zijn waardering uit voor de eensgezindheid van de leden, waardoor de regering het hoofd moest buigen voor hun eisen. Hij betreurde ten zeerste het politieke spelletje dat SEPA-voorzitter Gregorio Wolff in deze voerde, maar de eenheid van de werknemers niet deed breken. "Wij hebben niet gedaan wat SEPA en Wolff wilden, maar zijn er veel beter van af gekomen. Wij komen bij Wolff terug omdat hij de werknemers voor een goedkope prijs wilde verkopen", aldus Ras.

Coastaldelegatie bij premier

■ORANJESTAD — *Een delegatie van Coastal Petroleum nv bracht deze week een bezoek aan premier Nelson Oduber, waarbij gesproken werd over toekomstige mogelijkheden voor de raffinaderij en haar commerciële- en marketing activiteiten, zoals uitbreiding van Aruba als hoofdkwartier voor de Latijnsamerikaanse markt. De Coastal-delegatie bestond uit president Dick Green, vice-president Clayton Taylor, senior vice-president Dan Hill en Alberto Espino, president Coastal Fuels & Marketing. Het viertal bood premier Oduber een geschenk aan.*

Mr. drs. René van Aller tijdens buluitreiking UA:

'Belediging leidt vaak tot stemmenverlies'

-door Eef Hermers-

Op de Nederlandse Antillen en Aruba bestaat een jarenlange traditie van rechtszaken over belediging. Met name politici en hoge ambtenaren voelen zich regelmatig tekort gedaan, als er in de pers weer onaangename woorden aan hen worden gewijd. Dit gebeurt op eigen initiatief van de mediavertegenwoordigers. Als een krant een specifieke politieke richting ondersteunt en de kans schoon ziet de 'tegenpartij' terecht of ten onrechte door het slijk te sleuren, zal hij dat doen. Ook wil er nog wel eens een geheim rapport of een geheime brief uitlekken. Politici moeten met de sterke arm uit de Staten worden verwijderd, wegens ontoelaatbare uitlatingen tegenover de coalitie. Daartoe krijgt de parlementaire onschendbaarheid een geheel eigen invulling. En zo treffen politici elkaar veelvuldig voor de kort gedingrechter, vanwege kwetsende opmerkingen die over en weer worden gemaakt.

Mr drs Van Aller: "De oorzaak voor al dat politiek geschut is, dat zowel op Aruba als de Nederlandse Antillen sprake is van een partijenstaat en patronage van de regerende partijen om stemmen te winnen". Tijdens haar voordracht, gisteravond in de Universiteit van Aruba, citeerde zij Verton (1977) die patronage als volgt verklaarde: "Het basispatroon van de electorale relaties was dat van de kiezers, die een min of meer persoonsgerichte relatie aangaan met de leider in wie ze vertrouwen hebben. Dat vertrouwen sloeg voor een niet gering deel op de hulp, die men achteraf van hem verwachtte. Hulp, die in principe sociaal-economische vooruitgang voor de kiezer of zijn familie inhield. Zolang de politieke leider daarvoor kon zorgen, of overtuigend beloofde dat die vooruitgang zou komen, zou hij op handen worden gedragen". Koot (1975) haalt Kasteel (1956) aan die stelt dat patronage in geheel Zuid-Amerika voorkomt. Koot is van mening dat patronage een gevolg is van het ontbreken van een economische middenklasse in een land.

HANDELSKLASSE

Van Aller: "Feodale verhoudingen in Latijns Amerika zijn nooit doorbroken, zoals in Europa wel gebeurde, omdat de burgerlijke handelsklasse nooit die rol heeft kunnen spelen in Latijns Amerika. Daar zijn nog grote verschillen tussen de rijke grootgrondbezitters en de arme massa van landloze boeren, die bescherming van de grootgrondbezitters nodig hebben. Dat lijkt ook de oorzaak te zijn van het feit, dat de drugskartels zo'n grote invloed hebben in Latijnsamerikaanse landen en een staat binnen de staat vormen, zoals bij voorbeeld in Colombia en Peru".

Hiermee wordt volgens Van Aller de stelling van Aristoteles bewezen dat een stabiel politiek klimaat alleen kan bestaan als er een evenwicht bestaat tussen de verschillende klassen. Is er geen min of meer rechtvaardige verdeling van inkomen, dan hebben corruptie, politieke patronage en criminele invloed veel minder kans om voet aan de grond te krijgen in een bepaald land. Aristoteles wees immers reeds op het belang van een solide middenklasse. Van Aller: "Ook Schrills geeft dit aan in zijn artikel in *Nos Futuro* (1986). Naast een rechtvaardige inkomensverdeling voor de bevolking, noemt hij ook een gegarandeerd minimuminkomen, een goede algemene ontwikkeling en het verstrekken van de juiste informatie door de overheid aan de burgers.

Ank Klomp geeft in haar boek *Politics on Bonaire* (1986) een heldere analyse over het verschijnsel. Zij komt tot de conclusie dat patronage alleen zal kunnen verdwijnen als de lagere klasse voor een groot deel zal zijn opgenomen in de middenklasse, waarin de waarden en normen overheersen dat politiek moet worden uitgeoefend ten behoeve van het algemeen belang en niet ten behoeve van persoonlijke belangen".

Politieke patronage heeft zich op de Nederlandse Antillen en Aruba pas kunnen ontwikkelen na de invoering van het algemene kiesrecht in 1948. De *shons* hadden voordien geen behoefte aan trouwe volgelingen, omdat de belangrijke posities voorbehouden waren aan blanke protestanten. Verder is politieke patronage mede versterkt door de segmentatie van de maatschappij naar kleur. Naar die indeling zijn ook de politieke partijen meestal gestructureerd. De aandacht van de kiezer gaat naar de leider van de partij (personalisme), in plaats van naar politieke partijprogramma's, daden van politieke partijen en ideologieën. Van Aller: "Ook Castillo beschrijft in *Nos Futuro* dezelfde problematiek politicologisch, onder de pregnante titel: *Ons politiek systeem, hervorming of dictatuur?* Iedereen is het er over eens, dat het anders zou moeten, maar op welke wijze en wanneer politieke partijen zouden moeten worden hervormd en daarmee de maatschappij, blijft een moeilijk op te lossen vraagstuk".

MENINGSUITING

De vrijheid van meningsuiting wordt door de rechter erkend, maar binnen zekere, door de wet erkende grenzen. Soms stelt de wetgever het algemeen belang van een [illegible] meningsuiting en koelbloedige onthulling van geheimen boven dat van de individueel belanghebbende. De burger die klaarblijkelijk in het algemeen belang handelt, gaat vrijuit. Om de mogelijkheid tot misbruik te beperken, moet het om iets gaan wat ter openbare vergadering is gezegd. Naar aanleiding van de discussie als gevolg van de verwijdering van de fractievoorzitter van de AVP uit de vergadering van 5 februari 1990 hebben de Staten van Aruba het noodzakelijk geacht om in het Reglement van Orde expliciet vast te stellen dat uitsluiting van een lid mogelijk is. Tot op dat moment was de voorzitter slechts bevoegd een lid het woord te ontnemen. Dit lid mocht dan niet meer deelnemen aan de beraadslaging. Met de invoering van

Vervolg op pag. 6

de uitsluiting voorziet het Reglement van Orde van Aruba in dezelfde tuchtmaatregelen als het Reglement van Orde voor de Tweede Kamer van Nederland, namelijk vermaning, ontneming van het woord en uitsluiting.

De aantijgingen zijn verschillend van aard en variëren van 'U moet meer uw hersenen dan uw mond gebruiken' (de aantijging dat een Statenlid een buitenlandse dienstbode zwanger gemaakt zou hebben en vervolgens de betrokken dame uit wilde doen zetten), tot de betiteling van een persoon met het woord *sinbarguenza*. Ook de rechter is al corrupt genoemd. Gelukkig heeft dat nog niet tot een kort geding geleid. Van Aller: "Hieruit blijkt dat politieke partijen heel ver gaan in hun kritiek als rechterlijke uitspraken niet in hun voordeel zijn. Dit bleek ook uit de kritiek, die de politiek in de pers verwoordde op de rechterlijke uitspraak inzake de Turkse gastarbeiders bij Coastal in april 1990".

Degenen die in de pers de gewraakte uitlatingen doen, zullen zich verweren door te zeggen, dat er sprake is van krachtige taal en niet van belediging en dat dat in deze regio een wezenskenmerk van de politiek is. De pers zal zich verweren door te zeggen, dat zij in een democratische samenleving de functie van waakhond heeft. De rechter erkent dat de media in een democratische samenleving een openbare taak hebben en in beginsel ook harde kritiek op publieke personen moeten kunnen leveren, maar een rechtvaardigingsgrond levert dit nauwelijks op.

BELEDIGING

Ook tegenover scheldpartijen tussen politici onderling stelt de rechter zich niet opvallend tolerant op. De rechter moet in de meeste gevallen constateren, dat er wel degelijk sprake is van belediging en dat rectificatie moet volgen. Van Aller: "In verband mer deze situatie rijzen een aantal brandende [illegible] zaak van dergelijke veel voorkomende ongewenste gedragingen, zowel bij politici als bij het ongenuanceerd weergeven van bepaalde onloesmakende details en verdachtmakingen door een deel van de schrijvende pers, weliswaar het meest gelezen deel?

Zouden de journalisten zich niet wat verantwoordelijker moeten gedragen en de berichtgeving niet wat objectiever kunnen verwoorden? Zouden politici in plaats van elkaar in de haren te vliegen niet het belang van het Land moeten dienen, of kan dat alleen door elkaar regelmatig te contrariëren en onderuit te halen, zoals Boeli van Leeuwen naar voren brengt in Schilden van Leem (1983), in het verhaal over de eilandsraad?

Ten slotte waarom worden er korte gedingen gevoerd? Is er sprake van een dringende voorziening, waarvoor een rechterlijke uitspraak onmiddellijk noodzakelijk is? Is hier geen sprake van misbruik van procesrecht?"

CONTROLE

Artikel I.12 van de Arubaanse Staatsregeling regelt de vrijheid van drukpers. Dit betekent echter niet dat wie dan ook zich beledigend mag uitlaten met betrekking tot een bepaald persoon in de media. Het artikel houdt in dat er geen controle vooraf plaats mag hebben op radio- of televisie-uitzendingen, dan wel gedrukte stukken. Artikel I.16 regelt de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, recente voorbeelden elders zijn de opschudding veroorzakende foto's van de echtgenote van prins Andrew van Engeland.

Van Aller: "De sensatiebladen in binnen- en buitenland kunnen het bekende persoonlijkheden zeer moeilijk maken. De gretigheid waarmee de Amerikaanse presidentskandidaten pogen elkaars gebrek aan moraal en ethisch besef te besmeuren, door met name het oprakelen van al dan niet vermeende buitenechtelijke relaties, het plegen van fraude, het ontduiken van de belasting of de dienstplicht, is van een adembenemende banaliteit, maar werkt kennelijk goed om de tegenstander buiten spel te zetten".

Artikel I.18 regelt het briefgeheim, telefoon- en telegraafgeheim. De hier geregelde geheimen zou men kunnen zien als een nadere specificatie van het recht op *privacy*. Dit artikel is van belang, indien politici die in de regering zitten, de oppositie zouden afluisteren, of hun brieven of faxen aan een voorafgaand onderzoek zouden onderwerpen.

ONSCHENDBAARHEID

Een effectieve controle van de regering door de oppositie is alleen mogelijk door de oppositie en dat kan alleen als er parlementaire onschendbaarheid bestaat. Het (on)schendbaar bekladden heeft kennelijk toch ook een functie voor de eigen achterban. Het opheffen van de parlementaire onschendbaarheid zou de situatie dus niet verbeteren, daar de rechter zijn onafhankelijke positie moeilijk zou kunnen handhaven en mee zou worden gesleurd in partijpolitieke twisten.

De schrijvende pers heeft de meeste invloed op de meningsuiting van het volk. De meeste onrechtmatige publikaties van de laatste jaren hebben een politieke achtergond, evenals de [illegible] overheerst bij een deel van de schrijvende pers de neiging niet altijd even objectief het plaatselijke politieke nieuws weer te geven. Dit geldt ook voor radio en televisie. Dit dilemma wordt volgens Van Aller goed weergegeven in de *Amigoe* van 26-10-1992, in de rubriek Pika: 'Politicus: 'De pers moet het volk opvoeden en informeren'. Pers: 'Wij informeren u, dat wij het volk informeren over uw opvoeding'. In ieder geval doet het constante elkaar voor de rechter slepen door politici de politieke partij geen goed.

Als er te veel schandalen in een partij voorkomen, laat de kiezer de partij vallen en verliest de partij zijn steun. Als kiezers zien dat de politieke partij echt voor iedereen werkt, zal dat zijn vruchten afwerpen. Het patronagesysteem biedt tegenwoordig meer nadelen dan voordelen. De oplossing moet niet worden gevonden in steeds meer rechtszaken. Zolang deze vorm van journalistiek een bepaald doel dient en geld in het laadje brengt, zal zij niet verdwijnen.

BELEEFD

Van Aller: "De beste methode zou zijn als politici elkaar beleefd zouden behandelen. Dan zouden de kranten, die in de categorie 'bekladden' vallen, geen kopij meer hebben. Het recht van vrije meningsuiting kan slechts tot zijn recht komen in een omgeving waar politici, evenals de pers, zich [illegible] plichten om de belangen van 'het volk' te behartigen. Dat kan betekenen dat niet steeds de emoties de vrije loop worden gelaten, maar dat pas (zakelijk) gereageerd wordt, als de feiten de vermoedens ondersteunen. De nadruk bij het beledigen is helaas te veel komen te liggen bij de rechten, te weten het recht van vrije meningsuiting. De daarbij behorende plichten zijn geheel uit het gezicht verdwenen". "Niet door een ontkenning van plichten, maar alleen met een 'Verklaring van de plichten van de mens' kan ik mij als burger weren tegen een aanmatigende overheid. Het is tijd dat wij aan zo'n document gaan werken", aldus prof. Herman Bianchi, emeritus hoogleraar criminologie.

Van Aller: "Dit betekent dat ook de schrijvende pers de plicht heeft onder omstandigheden niet te publiceren en niet slechts het recht heeft gegevens te publiceren, ongeacht de gevolgen, hoe aangenaam die ook mogen zijn voor de verkoopcijfers van de krant. In die betekenis hebben de media ook een zorgplicht, die tevens in kan houden dat er gewacht moet worden met publikatie tot het juiste moment is aangebroken en dat [illegible] gegevens zijn geverifieerd en vast staat dat bepaalde beweringen op feiten zijn gebaseerd en derhalve juist zijn".

ORANJESTAD — Minister Fredis Refunjol van Welzijnszaken overhandigde gisteravond de buls. Links staat UA-rector mr.dr.Piet Pronk en uiterst rechts Refunjols voorganger, Mito Croes.

ORANJESTAD — In samenwerking met de Food en Agriculture Organization (FAO) van de Verenigde Naties, is het departement Landbouw, Veeteelt en Visserij (LVV) bezig met een studie over de visserij op Aruba.

Zeven experts zullen gedurende 13 maanden verschillende aspecten onderzoeken. Het hoofddoel van deze studie is de visserij industrie op Aruba te verbeteren. Er zullen de nodige informatieve vergaderingen en seminars voor de vissers en het publiek in het algemeen worden gehouden; de data worden binnenkort bekendgemaakt.

ORANJESTAD — Naar en Lenny De[...] deze week gehuldig[d...] het feit dat zij al 8 j[aar] ceremoniemeesters [...] tijdens het wekelijks[e ...]bini Festival in [...] Zoutman. Tijdens de [...]ging overhandigde pr[...]nator Chido Henriqu[ez ...] directie Toerisme, [...] de regering een erken[nings]plaquette.

Bobby Fischer na twee maanden schaken vijf miljoen rijker

BELGRADO - Na dertig schaakpartijen in twee maanden is de Amerikaanse zonderling Bobby Fischer ruim vijf miljoen gulden rijker.

In het door een burgeroorlog verscheurde Joegoslavië versloeg Fischer in een revanchewedstrijd voor de wereldtitelstrijd uit 1972 zijn tegenstander Boris Spasski met 10-5. De tiende overwinning kwam in Belgrado na 27 zetten tot stand.

Het werd een spectaculaire gebeurtenis. Dat werd het echter alleen omdat de met de geldbuidel rammelende Servische zakenman Jezdimir Vasiljevic het voor elkaar kreeg de Amerikaan en Spasski uitgerekend in het door een burgeroorlog geteisterde Joegoslavië aan het schaakbord te krijgen. De eerste fase op het schiereiland Sveti Stefan, het laatste gedeelte in Belgrado.

Nog voor de eerste zet genoteerd kon worden, was er al sprake van een agressief sfeertje, met de van Fischer bekende woede-uitbarstingen. Tien schaakborden voldeden niet aan zijn wensen, de Amerikaanse regering dreigde met represailles wegens de schending van het VN-embargo. Het gekrakeel deed in elk geval even terugdenken aan 1972, toen het tweetal in Reykjavik aan de tafel zat om de wereldtitel.

De tweekamp zelf, door Fischer nadrukkelijk als officiële WK-match bestempeld, zorgde voor weinig opwinding. Spasski kon de lange slijtageslag, waarbij remise niet telden, fysiek absoluut niet aan. Vaak was hij ziek, hetgeen het tempo in de match ook niet ten goede kwam. Fischer startte zijn comeback met een overtuigende overwinning maar daarna ontaardde de tweekamp al snel in een langdradig evenement, met te weinig hoogtepunten.

SPASSKI LUI

Spasski, 55 jaar en door kenners slechts als lui omschreven, was geen partij voor Fischer. De winnaar nam met tranen in zijn ogen de hoofdprijs van vijf miljoen gulden in ontvangst en bedankte het Joegoslavische volk uitbundig.

In de slotpartij koos Fischer voor het risicovolle Konings Indisch. In de twaalfde partij had die strijdwijze hem, eveneens met zwart, een dikke nul opgeleverd. Op de vijftiende zet dachten de grootmeesters in de analyseruimte, dat Spasski opnieuw in gewonnen positie stond. Het paardoffer van Spasski op de negentiende zet deed hem echter de das om.

Wat Fischer in de toekomst van plan is, bleef in Belgrado onduidelijk. De huidige wereldkampioen Kasparov, die het niveau van de tweekamp als dramatisch slecht beschouwde, lijkt genegen het onder bepaalde voorwaarden tegen de Amerikaan op te nemen. De kluizenaar ziet het ook wel zitten, maar zei in Belgrado alleen aan te willen treden als hij de condities van de tweekamp kan bepalen. Op dat gebied is de winnaar van de echte tweekamp in 1972 (12 1/2 - 8 1/2) niets veranderd.

■*Bobby Fischer: vijf miljoen gulden rijker*

* * * * *

BASKETBAL / GRONINGEN - De eredivisieclub basketbal Donar heeft de Amerikaan Dana Elliott na een proefperiode naar huis gestuurd.

Zware straffen Taument en Romario

Feyenoord en PSV woedend over schorsingen spelers

EINDHOVEN - De voorzitters van Feyenoord en PSV praatten vrijdag nagenoeg met een mond om hun woede over de schorsingen van Gaston Taument en Romario de Souza Faria naar voren te brengen. Zowel Jorien van den Herik als Jacques Ruts vond dat bij de strafbepaling van de KNVB met verschillende maten gemeten wordt.

Van den Herik stelde dat de tuchtcommissie de autoriteit van de scheidsrechter aantast. "Taument heeft op 4 oktober een overtreding tegen Heintze gemaakt. De scheidsrechter vond daarvoor een gele kaart de passende straf. Na dertig dagen volgt dan de uitspraak dat die bestraffing niet juist is geweest en dan pas komen er maatregelen.

Ik wil best toegeven dat in mijn overwegingen meeweegt dat de schorsing van Taument ook de wedstrijd tegen Ajax betreft, maar een feit is dat de speler meer dan vier weken in onzekerheid heeft gezeten, waar anders een uitspraak binnen een week volgt."

Ook Ruts vertelde dat zijn vereniging beroep wilde aantekenen tegen de schorsing van drie wedstrijden voor Romario. "In deze strafprocedure zit een grote mate van onrechtvaardigheid. Het strafbeleid wordt mede bepaald door de aanwezigheid van tv-camera's, maar niet alleen dat. De opnamen van de cameraman, de beslissingen van de regisseur kunnen mede-beslissend zijn, zo blijkt."

"Wij willen de handelingen van Taument en Romario niet goedpraten, maar wij vinden dat de scheidsrechter in de eerste plaats de verantwoordelijkheid draagt bij een wedstrijd. Dat vindt de bond ook, maar in speciale gevallen weer niet. Als de tuchtcommissie constateert dat bijvoorbeeld Taument een rode kaart had moeten krijgen, dan had de speler een gedeelte van de wedstrijd tegen ons helemaal niet mogen meespelen."

Ruts stelt zich op het standpunt dat de consequentie zou moeten zijn dat een ploeg een gedeelte van de wedstrijd met een ongerechtigde speler in het veld heeft gestaan en dat daarom dat gedeelte van de wedstrijd zou moeten worden overgespeeld.

Vonk mag nog even blijven

BURGOS - Theo Vonk heeft van de leiding bij Burgos nog enig respijt gekregen.

De voormalige trainer van FC Twente hoorde, in gezelschap van een tolk, tijdens een onderhoud met het bestuur dat zijn positie voorlopig niet op de tocht staat.

Voorzitter Miguel Jerez stelde echter wel dat er snel verbetering moet komen in de prestaties van de Spaanse eersteklasser, die momenteel de voorlaatste positie op de ranglijst bekleedt.

Volgens Jerez is er nog geen sprake van Vonk opzij te zetten. "Maar als de prestaties op korte termijn niet verbeteren, zullen er natuurlijk wel maatregelen worden genomen." Jerez gaf niet aan hoe lang Vonk de tijd krijgt orde op zaken te stellen.

Vonk meent dat de magere resultaten een gevolg zijn van de niet nagekomen toezeggingen van de inmiddels opgestapte voorzitter Martinez Laredo om het team voor de competitiestart op enkele plaatsen te versterken.

Uitslagen van zondagamateurs

WILLEMSTAD - De uitslagen en de standen bij de zondag amateurs zijn:

Hoofdklasse A

DWV - EDO	0 - 2
Aalsmeer - AFC	3 - 3
Papendr. - AFC '34	2 - 1
Hollandia - ADO '20	2 - 0
RCH - Alphense B	3 - 2
Stormvog. - DCV	2 - 1
Holland - Tonegido	2 - 1

01. Holland	9 7 1 1 15 (26-18)
02. AFC	9 4 4 1 12 (23-15)
03. Papendr.	8 5 1 2 11 (15-12)
04. Hollandia	7 3 3 1 09 (12-04)
05. Aalsmeer	8 3 3 2 09 (15-13)
06. EDO	7 2 4 1 08 (06-04)
07. RCH	7 2 4 1 08 (11-10)
08. Alphense B	8 2 4 2 08 (13-10)
09. Stormvog.	7 3 1 3 07 (09-13)
10. ADO '20	7 3 0 4 06 (10-11)
11. AFC '34	8 1 3 4 05 (13-17)
12. DCV	8 1 2 5 04 (06-13)
13. Tonegido	8 2 0 6 04 (10-18)
14. DWV	7 0 2 5 02 (05-16)

Hoofdklasse B

Sn. Hovis - Quick '20	1 - 4
HSC '21 - Be Quick	3 - 3
SV Epe - Achill.'29	1 - 6
Treffers - Hatert	1 - 0
Babberich - Achill.'94	1 - 0
STEVO - FVC	6 - 1

01. Achill.'29	7 4 3 0 11 (18-09)
02. Quick '20	8 4 3 1 11 (14-06)
03. Treffers	8 5 1 2 11 (10-07)
04. Enschede	8 3 3 2 09 (17-14)
05. STEVO	8 3 3 2 09 (18-18)
06. FVC	8 3 3 2 09 (12-14)
07. Sn. Hovis	8 2 4 2 08 (15-13)
08. HSC '21	8 3 2 3 08 (14-12)
09. Be Quick	8 3 2 3 08 (11-12)
10. Rheden	8 2 2 4 06 (20-20)
11. Babberich	8 2 2 4 06 (04-08)
12. Hatert	8 0 5 3 05 (06-12)
13. SV Epe	8 1 3 4 05 (07-17)
14. Achill.'94	7 1 2 4 04 (11-15)

Hoofdklasse C

EHC - TSC	1 - 1
Vinkenslag - BVV	1 - 7
Geldrop - LONGA	1 - 1
Chevremont - Meerssen	1 - 1
SVN - Panningen	2 - 5
Wilhel.'08 - Venray	2 - 0
Halsteren - Margriet	6 - 0

01. Geldrop	8 7 1 0 15 (15-03)
02. Panningen	8 4 3 1 11 (14-07)
03. Meerssen	8 2 6 0 10 (10-07)
04. LONGA	8 3 3 2 09 (12-10)
05. SVN	8 2 5 1 09 (10-11)
06. Wilhel.'08	7 2 4 1 08 (10-06)
07. Halsteren	8 3 2 3 08 (16-12)
08. BVV	8 3 2 3 08 (18-15)
09. Venray	8 3 2 3 08 (04-05)
10. Chevremont	8 3 1 4 07 (09-11)
11. EHC	8 2 3 3 07 (08-12)
12. TSC	7 2 1 4 05 (05-08)
13. Margriet	8 1 1 6 03 (08-16)
14. Vinkenslag	8 0 2 6 02 (05-21)

Protest Admira Wacker

FC Antwerp nog niet naar volgende ronde

GENEVE - Admira Wacker heeft de UEFA gevraagd de return tegen FC Antwerp voor de tweede ronde van het toernooi voor bekerwinnaars opnieuw vast te stellen.

Volgens de Oostenrijkse club zijn de afmetingen van de doelen in stadion de 'Bosuil' niet juist. De lat zou bij de verouderde goals, nog van hout gemaakt, een aantal centimers te laag hangen. De verschillen op de reglementaire hoogte van 2,44 meter zouden aan de zijkantten zes en vier centimeter bedragen.

Als gevolg van het protest van Admira Wacker weet Steaua Bukarest nog niet tegen welke club moet worden gespeeld in de kwartfinales. De Roemeense ploeg werd tijdens de loting in afwachting van de uitspraak van de UEFA, die 12 november wordt verwacht, aan beide clubs gekoppeld. Op basis van het eindresultaat (4-2 uit en 3-4 thuis na verlenging) heeft FC Antwerp zich geplaatst voor de laatste acht.

Cruijff: 'Uitschakeling historische miskleun'

Felle reacties in Catalaanse pers op nederlaag Barcelona

BARCELONA - Woorden van dramatiek werden gezocht en gevonden om de uitschakeling van Barcelona in het Europese bekertoernooi voor landskampioenen te beschrijven.

Voorzitter Jose Luis Nuñez was kort in zijn commentaar. "Voor ons is dit een nachtmerrie." Een toonaangevende Catalaanse krant ging nog verder: "De kampioen heeft zelfmoord gepleegd bij het spelen van Russische roulette."

CSKA Moskou was de veroorzaker van al het Spaanse leed. De Russen wonnen in Nou Camp met 3-2, na binnen een half uur al met 0-2 te hebben achtergestaan. Na de thuiswedstrijd met 1-1 te hebben gelijk gespeeld. "Een minuut voor rust kregen we een doelpunt tegen", zei Cruijff. "Dat had nooit mogen gebeuren. Dat is dodelijk geweest."

Andere koppen uit Spaanse kranten waren: *Een tragedie*, of: *De kampioen KO*, en: *Onttroond*, om niet te spreken van *Afgang door de zijdeur in de meest trieste nacht sinds de komst van Cruijff*. *El Pais* citeert Ronald Koeman: "Deze klap komt zo hard aan dat het ons het hele seizoen zal blijven achtervolgen."

De discussie over het al dan niet aanblijven van Cruijff is inmiddels weer opgelaaid. Het verlies kost de winnaar van vorig jaar waarschijnlijk zestien miljoen gulden. Cruijff wordt voor een deel verantwoordelijk gesteld. Hij gaf te kennen begin volgend jaar, voor de verkiezing van de (nieuwe?) voorzitter, duidelijkheid te willen over zijn toekomst.

MISKLEUN

Cruijff analyseerde het verlies echter vrij nuchter. "Natuurlijk, het is een historische miskleun. Vorig seizoen hebben we een groot succes behaald. Het behoort tot de wetten van het voetbal dat daarop vaak een grote teleurstelling volgt. Zo ook bij ons."

Gennadi Kostilev, trainer van CSKA, verklaarde naderhand bij de gebeurtenissen in Nou Camp zijn ogen niet te hebben kunnen geloven. "Ik wist niet wat ik zag. Waarschijnlijk hebben wij gewonnen omdat Barcelona na de rust eigenlijk niet meer op het veld stond. De Spaanse spelers waren bij wijze van spreken verdwenen."

Vorig seizoen won Barcelona voor de eerste keer de Europese beker voor landskampioenen. Op Wembley werd Sampdoria verslagen. De Nederlander Ronald Koeman maakte in Londen in de verlenging het enige doelpunt.

De kampioen kan zich voorlopig slechts concentreren op de nationale competitie met als concurrent vooral Real Madrid, dat vorig seizoen in de titelstrijd op de slotdag werd verslagen.

Maar de socio's hadden een confrontatie met AC Milan op een hoger niveau verwacht. Ten koste van alles wil Nuñez echter paniek voorkomen. "Het belangrijkste is dat we rustig blijven", verklaarde de voorzitter.

Spaanse bond op spoor geldgever

BARCELONA - De stratcommissie van de Spaanse voetbalbond onderzoekt in de "affaire-Tenerife" onder anderen twee bij FC Barcelona betrokken personen.

De radio-zender SER meldde vrijdag de namen van oud-speler Pichi Alonso en bestuurslid Javier Aguilar.

Volgens diverse Spaanse sportkranten is de anonieme schenker van 500.000 gulden een "in Barcelona zeer bekend iemand die in het verleden zaken voor Cesar-Luis Menotti afhandelde en ook tot de kennissenkring van Diego Maradona behoort." De man in kwestie heeft een pub in de Catalaanse kustplaats Castelldefels en verblijft momenteel in Mexico.

AGENDA SPORT

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00 14.00-17.00 uur: dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z.n. Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar een gulden en volwassenen twee gulden) vrijdag van 20.00-22.30 uur zaterdag van 14.00-17.00 20.00-22.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
(dammen)
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar
(Schaakvereniging Janwe)
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur: vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken

* * * * * * * *

ZATERDAG
VOETBAL
(Federashon Futbol Kòrsou)
tweede divisie
18.30 uur Streanen Uni vs CH Mahuma.
20.30 uur Vesta vs Centro Barber - Sentro Deportivo Kòrsou

* * * * * * * *

ZONDAG
VOETBAL
(Federashon Futbòl Kòrsou)
eerste divisie
finale
17.00 uur Sithoc vs Jong Holland - Sentro Deportivo Korsou
jeugd
10.00 uur Estudiantes vs Sithoc:
12.00 uur Victory Boys vs Centro Dominguito - Suffisant-terrein

SOFTBAL
(Curaçaose Softball Bond
dames
15.00 uur Pichingolo vs Blue Angels - Softballpark Muizenberg

BASEBALL
(Federashon di Beisbòl di Korsou)
A-klasse
10.00 uur Mahuma Tigers vs CPS - Bonam-terrein

VOLLEYBALL
(Curaçaose Volleyball Bond)
hoogklasse
17.00 uur (dames) Shuatanari vs Green Socks;
17.00 uur (heren) Birds Olympia vs Stakamahachie;
18.30 uur (dames) Hurricane vs Sta. Rosa Stars;
18.30 uur (heren) Watakeli vs Xaverianen - sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou

SCHERMEN
09.30 uur degen teamkampioenschappen (dames/heren) - gymzaal Mgr Zwijsen College

Loting volgende ronde Europa Cup-wedstrijden

WILLEMSTAD - De loting voor de drie Europa Cup-toernooien hebben de volgende resultaten opgeleverd:

EUROPA CUP I (Landskampioenen)

Groep A: Olympique Marseille (Fra), Club Brugge (Bel), CSKA Moskou (Rus), Glasgow Rangers (Sch).

Groep B: IFK Goteborg (Zwe), FC Porto (Por), **PSV (Ned)**, AC Milan (Ita).

Programma:

25 november: Groep A: Club Brugge (Bel) - CSKA Moskou (Rus), Glasgow Rangers (Sch) - Olympique Marseille (Fra).

Groep B: FC Porto (Por) - PSV (Ned), AC Milan (Ita) -IFK Goteborg (Zwe).

9 december: Groep A:
Marseille - Club Brugge, Moskou - Glasgow.
Groep B: Goteborg - Porto, PSV - AC Milan.

3 maart: Groep A: Moskou - Marseille, Brugge -Glasgow.
Groep B: PSV - Goteborg, Porto - AC Milan.

17 maart: Groep A:
Marseille - Moskou, Glasgow - Club Brugge.
Groep B: Goteborg - PSV, AC Milan - Porto.

7 april: Groep A: Moskou - Club Brugge, Marseille -Glasgow.
Groep B: PSV - Porto, Goteborg - AC Milan.

21 april: Club Brugge - Marseille, Glasgow - Moskou.
Groep B: Porto - Goteborg, AC Milan - PSV.

EUROPA CUP II (Bekerwinnaars)

De kwartfinales worden op 3 maart en 17 maart gespeeld.
Feyenoord (Ned) - Spartak Moskou (Rus)
Sparta Praag (Tsj) - Parma (Ita)
Olympiakos Piraeus (Gri) - Atletico Madrid (Spa)
Steaua Bukarest (Roe) - FC Antwerp (Bel)/Admira Wacker (Oos).

EUROPA CUP III (UEFA beker)

De derde ronde wordt gespeeld op 25 november en 9 december, waarbij de eerstgenoemde club eerst thuis speelt.
Ajax (Ned) - FC Kaiserslautern (Dui)
Borussia Dortmund (Dui) - Real Zaragoza (Spa)
Paris St. Germain (Fra) - Anderlecht (Bel)
Standard Luik (Bel) - Auxerre (Fra)
Dynamo Moskou (Rus) - Benfica (Por)
AS Roma (Ita) - Galatasaray (Tur)
Vitesse (Ned) - Real Madrid (Spa)
Sigma Olomouc (Tsj) - Juventus (Ita)

Felle oppositie tegen uitsluiting kleine landen

Peking en Sydney beloven vergoeding reiskosten als gastheer Zomerspelen

ACAPULCO - Peking en Sydney hebben aangekondigd alle reizen van sporters en officials te betalen als een van deze steden wordt aangewezen als gastheer van de Olympische Zomerspelen van 2000.

Dat verklaarden vertegenwoordigers van beide steden in Acapulco tijdens de presentatie van hun projecten op de bijeenkomst van nationale Olympische Comités.

De voorzitter van het Chinese Olympische Comité voegde er nog aan toe, dat een eventueel batig saldo van de Spelen in de kas van een stichting ter bevordering van de internationale samenwerking in de sport zou vloeien.

Vertegenwoordigers van Sydney hadden op 17 juli in Barcelona al laten weten, dat de stad de gezamenlijke invliegkosten voor zijn rekening zou nemen als het de Olympische Spelen mag organiseren.

De kosten voor 10.000 sporters en de helft aan officials beramen de Australiërs op circa vijftig miljoen gulden. Berlijn, eveneens kandidaat voor de Spelen van 2000, kon zich niet bij de beloftes van de concurrentie aansluiten. "Maar wij toveren tijdig nog wel een joker uit de hoge hoed", zei zakelijk leider Nawrocki.

Peking kwam met nog een ander, revolutionair voorstel. De Chinezen zijn bereid in totaal 20.000 sporters toe te laten in plaats van de 10.000, waar het IOC zich aan wenst te houden. Men wil voor een dergelijke gigantische Olympische familie de kosten voor de bouw van een enorm Olympisch dorp dragen. In september van het volgend jaar zal het IOC in Monte Carlo de Olympische stad van 2000 aanwijzen.

Eerder spraken de nationale Olympische Comités van Afrika, Azië, Zuid-Amerika en Oceanië zich krachtig uit tegen de dreigende uitsluiting van de zwakkere sportlanden omdat die niet kunnen voldoen aan de scherpere kwalificatie-eisen. Op de eerste dag van de vergaderingen stelde de Belg Rogge namens de Europese Comités voor een systeem van wild cards in te voeren om de zwakkere landen te helpen ook een afvaardiging naar de Spelen te sturen.

HEFTIGE BEWOORDINGEN

In de debatten over de beperking van het aantal sporters gebruikte sjeik Ahmad Fahad al Sabah van Kuwayt, voorzitter van het eigen Olympische Comité en tevens IOC-lid, de heftigste bewoordingen. "Het IOC wil de sporters van de kleine landen het recht ontnemen aan de Spelen deel te nemen. Het is hetzelfde als het afhakken van een vinger. We bedelen niet om barmhartigheid. Wat we willen is rechtvaardigheid."

Hij kreeg steun van veel andere vertegenwoordigers. De Griek Nikolau zag het zo: "De Olympische Spelen zijn geen wereldkampioenschappen, waarvoor alleen de besten goed genoeg zijn. Ieder land moet zijn topsporters naar de Spelen kunnen sturen. Het is onverteerbaar voor de Olympische beweging daar verandering in te brengen." Vandaag wordt opnieuw over de kwestie vergaderd.

Onderwerp van grote tegenstellingen is ook het voorstel van de organisatoren om golf op het Olympische programma van Atlanta te zetten. De Australische vicevoorzitter van het IOC, Kevan Gosper, verklaarde in Acapulco dat hij zou proberen het plan te torpederen voordat het op een stemming aankomt.

Ajax-supporters komen van buiten de regio Amsterdam

AMSTERDAM - De Amsterdamse voetbalclub Ajax moet het vooral hebben van supporters van buiten de regio Amsterdam.

Bij thuiswedstrijden blijkt slechts 35 procent van de bezoekers afkomstig te zijn uit de agglomeratie.

Dat blijkt uit een onderzoek dat het planologisch en demografisch instituut van de universiteit van Amsterdam verrichtte in samenwerking met het bureau Jeuring + Martens. De resultaten zijn des te opmerkelijker, omdat de onderzoekers het begrip "agglomeratie Amsterdam" redelijk ruim hebben opgevat.

Het gaat naast Amsterdam, om Abcoude, Amstelveen, Badhoevedorp, Diemen, Edam-Volendam, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Landsmeer, Muiden, Oostzaan, Ouder-Amstel, Purmerend, Waterland, Weesp en Zwanenburg.

Het onderzoek vond plaats in verband met de geplande nieuwbouw van een stadion aan de Burgemeester Stramanweg in Amsterdam-Zuidoost. De helft tot tweederde van de bezoekers komt met de auto, slechts eenderde tot een kwart van de supporters komt met het openbaar vervoer.

De meeste bezoekers gaan na afloop van een wedstrijd meteen naar huis. Slechts twee à drie op de tien mensen spoeden zich naar een café.

Aruba bij VN-assemblée

ORANJESTAD— *Aruba was ook dit jaar, als deel van de koninkrijksdelegatie, vertegenwoordigd bij de algemene vergadering van de Verenigde Naties in New York. Mr. Nicole Hoevertsz (eerste rij, derde van rechts, naast minister van den Broek) was de Arubaanse vertegenwoordigster op deze vergadering, waar de situatie in Joegoslavië de toespraken domineerde. Hoevertsz is bij directie Buitenlandse Betrekkingen onder meer verantwoordelijk voor de rapporten die Aruba, als koninkrijksdeel en lid van de verschillende internationale verdragen op het gebied van de mensenrechten, periodiek moet indienen. De Arubaanse vertegenwoordigster maakte van de gelegenheid gebruik om informatie te verzamelen over de mensenrechten die van nut kan zijn voor de werkzaamheden op Aruba.*

Verdachten van fraudezaak bij Domeinbeheer voor de rechter

ORANJESTAD — Drie ambtenaren van Domeinbeheer stonden terecht in verband met de fraude die met overheidsgelden werd gepleegd. Tegen C.G. eiste de officier 8 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar, alsmede terugbetaling van nog 55.000 florin binnen 2 jaar. Over 2 weken vonnis. Verdachten M.G. en W.M. hoorden de eis van 4 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar en een boete van 500 florin subsidair 20 dagen. De rechter wees direct vonnis en maakte er 2 maanden van. Het gebrek aan behoorlijke financiële controle bij Domeinbeheer werd zowel door de rechter, officier als de verdediging aan de kaak gesteld.

In de zaak tegen C.G. bleek dat een bedrag van ongeveer 67.000 florin aan erfpacht niet aan de ontvanger was afgedragen. Volgens verdachte was dit bedrag veel te hoog en zou het volgens haar om slechts 20.000 florin gaan, waarvan zij reeds 11.500 florin terugbetaalde. Hoofdklerk M.G. gaf toe dat zij geld uit de kas leende, maar dit weer terug betaalde. Verdachte W.M., die tijdens afwezigheid van C.G. de kas overnam, ontkende ten stelligste dat hij geld genomen had dat niet van hem was. Officier mr. Lie-A-Kwie achtte bewezen dat C.G. zich gelden had toegeëigend die naar de Ontvanger hadden moeten gaan. Weliswaar werd tijdens haar afwezigheid de kas door iemand anders overgenomen, maar niet bewezen werd dat tijdens die periode geld verdwenen zou zijn. Dat verdachte 'slechts' 20.000 florin zou hebben genomen, kon volgens hem niet bewezen worden. Wel vond hij dat het een warboel bij Domeinbeheer was, maar dat was geen reden om gelden niet af te dragen. Hij hield dan ook bij zijn eis rekening met die omstandigheden: 8 maanden voorwaardelijk met proeftijd van 2 jaar. Met als speciale voorwaarde om de rest van het geld, ongeveer 55.000 florin, binnen 2 jaar terug te betalen.

Over 2 weken wijst de rechter in haar zaak vonnis. De twee andere verdachten hoorden 4 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar en een boete van 500 florin subsidair 20 dagen eisen. In deze zaak wees de rechter direct vonnis en verminderde de gevangenisstraf voor ieder tot 2 maanden voorwaardelijk. Als bijzondere voorwaarde stelde hij dat verdachte W.M. in 3 maanden het geld terugbetaalt dat hij aan Domeinbeheer schuldig is.

Twintig jaar luchthavengebouw

ORANJESTAD — Op zondag 8 november 1992 is het precies 20 jaar geleden dat het nieuwe luchthavengebouw in gebruik werd genomen. De directeur van Associated Engineers and Planners, ing. Tico Petronia, vertelde Amigoe dat dit het laatste grote werk was dat door zijn vader ing. Ernesto Petronia en wijlen Bonnie Croes in de Firma Petrona en Croes werd uitgevoerd. Ing. Tico Petronia was aan het werk verbonden als hoofduitvoerder. Daarna ging hij over naar de architectuur en project management in AEP. Het luchthavengebouw was een van de laatste projecten die door de EEG werd gefinancierd.

Uitspraak van Totos overval

ORANJESTAD — De beide uit Santo Domingo afkomstige verdachten van een overval in de zaak Totos te Oranjestad, kregen 6 jaar en 6 maanden gevangenisstraf. De officier eiste 2 weken geleden tegen ieder van hen 5 jaar gevangenisstraf. Zoals bekend werd de eigenaar van Totos door het drietal, een van hen is nog steeds voortvluchtig, verrast toen hij zijn zaak afsloot. Onder geweld, waarbij de eigenaar verwondingen opliep, werd hij gedwongen de brandkast te openen, waarna de daders er met geld en sieraden vandoor gingen.

Dank zij een snelle politie actie konden twee van hen korte tijd later worden aangehouden, waarbij een van hen door een politiekogel in zijn been gewond raakte toen hij trachtte te vluchten.

Bus bekogeld door jeugd

SAN NICOLAS — Een groep baldadige kinderen bekogelde in San Nicolas een Arubus, die schoolkinderen naar huis bracht, met flessen. Hierbij raakte het 11-jarige meisje A.S. gewond.

De chauffeur van de bus verleende eerste hulp. De politie zocht in de buurt maar de daders waren niet meer te vinden. Een beroep wordt gedaan op personen, die mogelijk een of ander zagen gebeuren. Indien zij een van de daders kennen, worden zij verzocht de politie op de hoogte te stellen zodat tegen deze ongewenste baldadigheid straffend kan worden opgetreden.

Tien jaar voor negen kilo cocaïne

ORANJESTAD — Kapitein R.P. van het barkje 'Sobrita' en zijn machinist L.C. kregen ieder 5 jaar gevangenisstraf voor het vervoer van 9 kilo cocaïne, die aan boord van het barkje werd gevonden toen het in de haven van Oranjestad lag.

De douane-recherche hield de gehele bemanning aan, maar toen de verdachten bekenden dat de cocaïne aan hen toebehoorde, werd de bemanning vrijgelaten. Twee weken geleden eiste de Officier van Justitie tegen ieder van de verdachten 6 jaar en 6 maanden gevangenisstraf.

Kwart eeuw bij overheid

ORANJESTAD — Betty Goeloe en Haime Dabian van de Nationale Bibliotheek hebben tijdens een groot feest in 'oma en opa kledij' met oldeys-muziek van Tipico Cristal, hun 25-jarig dienstjubileum bij de overheid gevierd. Goeloe is werkzaam bij de afdelingen Arubiana/Caribiana en catalogus en Haime Dabian is belast met de binderij.

Roofoverval met geweld

SAN NICOLAS — De vrouw W.P. deed om 5.00 uur in de ochtend aangifte bij de politie in San Nicolas dat zij met geweld werd beroofd. In de Jan Steenstraat rukte een man haar tas met 125 florin en sleutels uit haar handen. Daarna gaf hij de vrouw nog een pak slaag. Van de dader geen spoor.

Ontbijtforum PPA in Hotel Astoria

ORANJESTAD — In het kader van de verkiezingscampagne en om een juiste voorlichting te geven en het programma voor de komende regeerperiode te presenteren, houdt de PPA op zondag 15 november haar tweede forum in het Astoria Hotel te San Nicolas.

Het onderwerp handelt over een uitgebalanceerde ontwikkeling voor San Nicolas. Er zijn vijf sprekers: Benny Nisbet over 'Typische ontwikkeling toerisme voor San Nicolas'; ing. J. Peterson over 'Uitbreiding van de telecommunicatie San Nicolas'; D. Van Heyningen: 'Meer mogelijkheden gezondheidszorg voor San Nicolas'; Chai Briezen: 'Sociale vernieuwing voor San Nicolas' en ten slotte spreekt ing. G.Engelbrecht over 'De benodige maatregelen voor een gezond milieu voor San Nicolas'. De secretaris van de PPA, drs. Frank Zaandam, treedt op als moderator van het forum, dat van 12.00 tot 14.00 uur wordt gehouden. Kaarten zijn verkrijgbaar bij leden van de PPA.

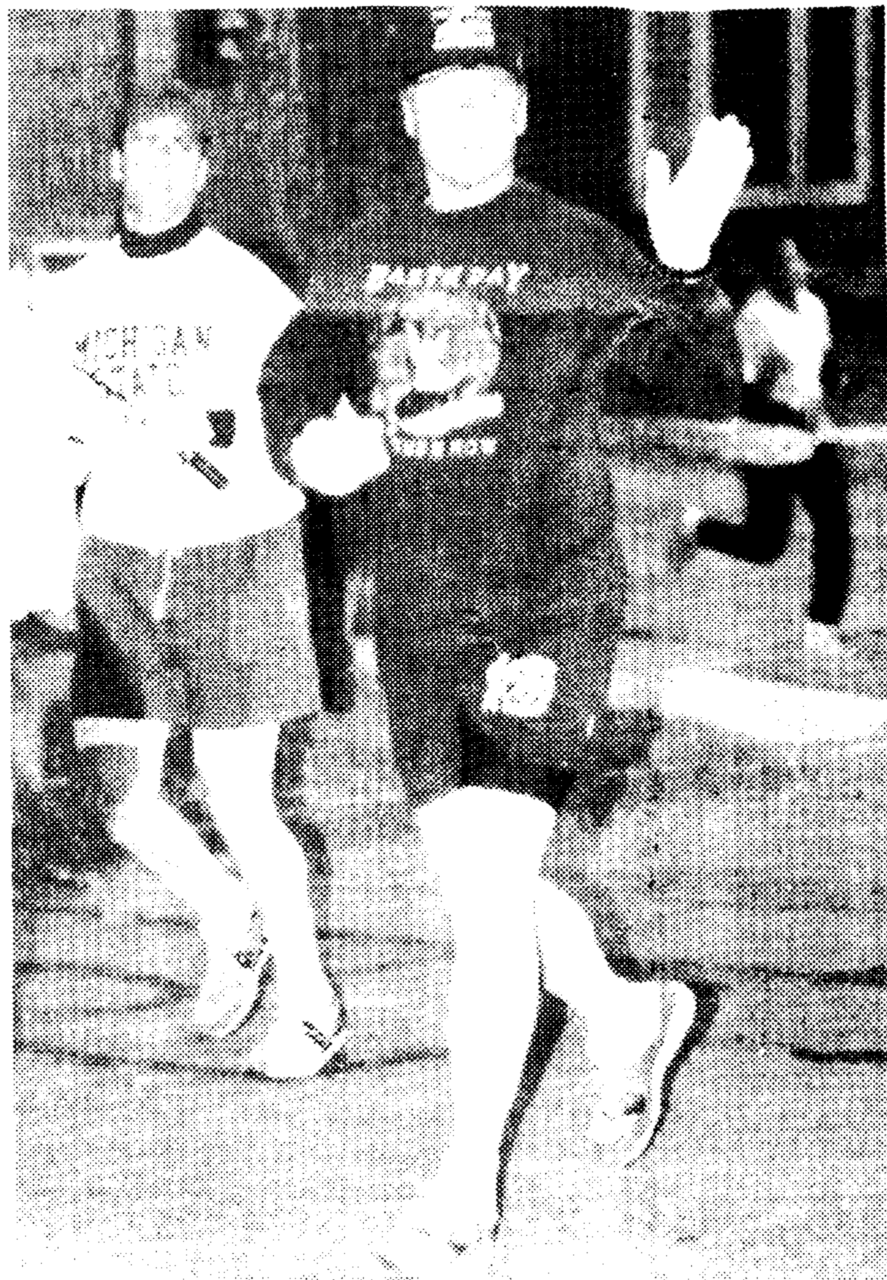
Alle goede dingen in 3en

Op de foto van l.n.r. de heer De Luca Senior, een mannequinpop, mevrouw de Luca, zoon Aldo de Luca en echtgenote. Op de voorgrond beide zoons van het echtpaar de Luca.

PABIER

Gisteravond vond de officiële opening plaats van het derde filiaal van Angelo Minishop aan de Jan Noorduynweg.
Zoals de andere 'broers' van de Angelo familie in de Madurostraat-Punda en te Cerrito is ook deze zaak gespecialiseerd in heren- en jongenskledingnaar de allerlaatste mode.
Ook voor schoeisel kunnen Pa en zoon er terecht.

■ *LITTLE ROCK - Gekozen president Bill Clinton kan weer joggen. Nadat hij in de eerste dagen na zijn verkiezing van straat werd gehouden door de geheime dienst kan hij weer zijn rondjes draaien, samen met een agent van de geheime dienst. Het joggen is een van de weinige dingen welke aftredende en aankomende president, George Bush en Clinton, met elkaar gemeen hebben.*

(AFP-satellietfoto)

EILANDGEBIED CURAÇAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat de heer **Ken Man Lee** een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een **Koffiehuis- en Restaurant A Vergunning** voor de lokaliteiten van het perceel gelegen te **Weg naar Welgelegen nr 35,** alhier, en tevens ter verkrijging van een toestemming:
- ex artikel 52 om achtergrondmuziek te spelen;
- ex artikel 53 lid 1 om vrouwelijke bediening toe te laten;
in het bovengenoemde perceel.
Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunningen en toestemmingen kenbaar te maken bij het Bestuurscollege.
Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker als degenen die bezwaren hebben ingebracht, gedurende de termijn van een week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.

Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao,
Het hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.

EILANDGEBIED CURAÇAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat **de naamloze vennootschap Restaurante Campestre el Triangulo** N.V. een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een **Koffiehuis- en Restaurant A Vergunning** voor de lokaliteiten van het perceel gelegen te Terra Corra 52, alhier, en tevens ter verkrijging van een toestemming:
- ex artikel 47 lid 4 om een later sluitingsuur
- ex artikel 52 om muziek, vertoningen of andere verrichtingen ten vermake van het publiek te maken, te geven of toe te laten en dansgelegenheid te geven;
- ex artikel 53 lid 1 om vrouwelijke bediening toe te laten;
in bovengenoemd perceel.
Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunningen en toestemmingen kenbaar te maken bij het Bestuurscollege.
Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker als degenen die bezwaren hebben ingebracht, gedurende de termijn van een week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.

Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao,
Het hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.

Washington: 'Onvoorstelbare wreedheden'

VS overleggen over hardere aanpak Servië

WASHINGTON - De Verenigde Staten (VS) willen een verscherping van de VN-sancties tegen Servië en met name wat betreft goederen die in transit via Servië gaan, zo is vrijdag bekend geworden. Op dezelfde dag gaven de VS een nieuw rapport vrij waarin sprake is van zeer ernstige oorlogsmisdaden die in Bosnië-Hercegovina zouden zijn bedreven.
De woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken, Richard Boucher, zei in Washington dat de VS hun bondgenoten raadplegen om te komen tot een verbod van transit-zendingen van belangrijke goederen door Servië, met name olie, om te voorkomen dat de VN-sancties worden gebroken. "Maar als we niet tot overeenstemming komen in de sanctie-commissies," zei Boucher, "zijn we bereid om in de Veiligheidsraad (V-raad) een volledige ban op alle transit-zendingen door Servië te vragen."

De Amerikaanse woordvoerder reageerde op recente berichten dat er nog volop benzine te krijgen is in Belgrado, ondanks de sancties tegen Servië en Montenegro. Boucher zei dat de sancties over het algemeen goed werken en dat ook smokkel via de Donau met recente maatregelen wordt aangepakt. Het transitverkeer en het verkeer van goederen die ten onrechte met transit-documenten worden uitgerust, was een van de weinige nog resterende problemen, zo meende hij.

ALS NAZI'S

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken publiceerde vrijdag eveneens haar derde rapport over oorlogsmisdaden voor de VN-V-raad. Het haalt ooggetuigen aan die zaken beschrijven die volgens Amerikaanse functionarissen, moeiteloos de vergelijking kunnen doorstaan met wat de nazi's deden in de Tweede Wereldoorlog. Het twintig pagina's tellende rapport beschrijft verschillende massamoorden op duizenden mensen, martelingen, het doden van kinderen in een ziekenhuis om plaats te maken voor gewonde Servische soldaten, het geval van een man die gedwongen werd de testikels op te eten van zijn broer, een groot aantal gevallen van Moslims bij wie kruizen werden gekerfd in hun gezicht of borst, en vele verkrachtingen.

Amerikaanse functionarissen zeiden intussen bezorgd te zijn dat de Servische leider Slobodan Milosevic van de wisseling van de wacht in Washington gebruik zou willen maken om een nieuwe serie van 'ethnische schoonmaakacties' te beginnen, ditmaal in de overwegend Albanese provincie Kosovo.

RODE KRUIS-ACTIE

In Macedonië hebben zich vrijdag onlusten voorgedaan waarbij door het optreden van de politie tegenover betogers van Albanees-etnische afkomst zeker één dode is gevallen. In Macedonië wonen veel Albanezen.

De regering van Bosnië-Hercegovina heeft vrijdag de evacuatie door het Rode Kruis uit de Bosnische hoofdstad Sarajevo van zo'n zesduizend slachtoffers van de burgeroorlog verhinderd, zo heeft de Kroatische radio gemeld. Volgens de Kroatische radio weigerde de Bosnische president Alija Izetbegovic echter 'onder welke omstandigheden dan ook' het vertrek goed te keuren van weerbare mannen tusen de achttien en zestig. Daarop schortte het Rode Kruis de evacuatie 'tot nader order' op. Het was al de derde keer in enkele weken dat het Rode Kruis de poging opgaf.

De enige niet-Moslim die nog actief was in het presidium van Bosnië-Hercegovina, is vrijdag opgestapt. De Kroaat Stjepan Klujic deed dat op verzoek van zijn partij, de Democratische Kroatische unie (Hdz), temidden van een machtsstrijd rond de opvolging van (moslim-)president Alija Izetbegovic. Het presidiumlid, dat met de moslims een Bosnische eenheidsstaat wilde behouden, was in conflict geraakt met zijn partij, die voor een opdeling is van de republiek in een Servisch, Kroatisch en moslimgebied. Tijdens een bijeenkomst op 24 oktober had de HDZ haar steun aan Klujic al ingetrokken en geëist dat hij werd vervangen door de buigzamere oud-minister Miro Lasic.

Heli Russische luchtmacht verongelukt:zeker 31 doden

MOSKOU - Bij een ongeluk met een helicopter van de Russische luchtmacht zijn donderdag ten minste 31 mensen om het leven gekomen.. Het toestel, een MI-6 transporthelikopter, stortte neer in de buurt van de stad Anapa aan de zwarte-zeekust. Het is nog onduidelijk of de slachtoffers militairen of burgers zijn.
Hoewel de autoriteiten over de oorzaak van het ongeluk nog in het duister tasten, sluiten experts sabotage niet uit. Dit heeft het Russische persbureau Interfax vrijdag gemeld, zich beroepend op een woordvoerder van de Transkaukasische militaire autoriteiten.

In het Transkaukasisch gebied in het zuiden van Rusland zijn onlangs hevige etnische onlusten uitgebroken. De Russische president Jeltsin heeft eerder deze week de noodtoestand afgekondigd in noord-Ossetië en Ingoesjië, autonome republieken die tot Rusland behoren.

NABISCO door General Mills (Minneapolis) gaat niet door op grond van kartelbepalingen. RJR had de 450 miljoen dollar willen gebruiken voor de vermindering van zijn enorme schulden.

Trekkingslijst van de Landsloterij N.A.

22ste Trekking — Donderdag 5 november 1992

EENHEDEN		1687	100	3035	100	4764	[illegible]
5	100	1692	100	3039	100	4766	[illegible]
TIEN TALLEN		1700	100	3046	100	4774	[illegible]
14	100	1704	100	3048	100	4776	[illegible]
20	350	1708	100	3055	1000	4781	[illegible]
43	100	1720	140	3064	100	4816	[illegible]
58	100	1721	100	3072	100	4820	[illegible]
60	100	1727	100	3075	100	4849	[illegible]
64	100	1733	100	3076	120	4864	[illegible]
65	100	1734	100	3078	100	4869	[illegible]
76	120	1737	100	3083	100	4876	[illegible]
77	100	1756	100	3088	100	4876	[illegible]
87	100	1764	150	3094	100	4894	[illegible]
HONDERD TALLEN		1768	100	3105	100	4898	[illegible]
102	100	1776	250	3120	140	4902	[illegible]
120	140	1801	100	3161	100	4914	[illegible]
133	100	1820	140	3164	100	4917	[illegible]
164	100	1826	100	3164	100	4919	[illegible]
176	120	1831	100	3176	120	4920	[illegible]
197	100	1864	100	3178	100	4930	[illegible]
215	100	1870	100	3179	100	4936	[illegible]
220	140	1876	120	3185	100	4941	[illegible]
238	100	1891	100	3187	100	4961	[illegible]
258	100	1904	100	3191	100	4964	[illegible]
264	100	1910	100	3207	100	4976	[illegible]
276	120	1920	140	3220	140	4986	[illegible]
280	100	1924	100	3233	100	4987	[illegible]
286	100	1928	100	3264	100	4989	[illegible]
290	100	1935	100	3273	100	4995	[illegible]
302	100	1953	100	3276	120	VIJF DUIZEND	
[illegible]		1964	100	3277	100	5001	[illegible]
		1972	100	3281	100	5003	[illegible]
		1976	120	3307	100	5020	[illegible]
		1979	100	3320	140	5028	[illegible]
		1980	100	3325	100	5037	[illegible]
		1985	100	3330	100	[illegible]	
		1990	100	3334	100		
		1992	100	3348	100		
		TWEE DUIZEND		[illegible]			

[illegible]

Waarvan proces-verbaal was opgemaakt en ondertekend door
Namens de Procureur-Generaal M. M. VITOR.

De Direkteur L. E. DIDIEZ.

22ste trekking op Donderdag 5 november 1992.

VOLGENDE TREKKING: DONDERDAG 19 NOVEMBER 1992.

1ste PRIJS		2de PRIJS		3de PRIJS	
6019	2.000	19775	1.500	19763	1.000
6020	**100.000**	**19776**	**30.000**	**19764**	**10.000**
6021	2.000	19777	1.500	19765	1.000

Getuigen:
O. I. NAHR
N. A. SCHOOP.

UREN VAN UITBETALING:

CURAÇAO	: 8.00—15.00 continu (maandag t/m vrijdag)
ARUBA Oranjestad	: 8.00—12.00 en 13.30—16.30
San Nicolas	: 8.00—12.00 en 13.00—16.00
BONAIRE	: 8.00—11.30 en 13.00—15.00 (maandag gesloten)
ST. MAARTEN	: 7.15—12.30 (op trekkingsdagen gesloten)
SABA	: s.v.p. bellen tel. 63217, Mr. E. Lynch
ST. EUSTATIUS	: s.v.p. bellen tel. 82264, Mr. W. Schmidt

Drukkerij „De Curaçaosche Courant" N.V.

WILLEMSTAD — Vanavond wordt in Galerie d' Orangerie en beeldentuin een expositie geopend getiteld Euro Caribbean Flowers, waarin naast werken van de Fransman Zanolino ook glazen objecten en sculptures van La Rooy uit Amsterdam en Van Eps uit Curaçao te zien zijn. De opening, vanavond, wordt gedaan door Yvette Raveneau van de milieubeweging. Deze expo is te zien van 7 tot 17 november in Galerie d' Orangerie aan de Mahaaiweg 28 van 10 tot half 1 en van 5 tot 8 uur 's avonds.

Zanolino houdt vervolgens op zondag 15 november bij hem thuis aan de Zinkweg 3 op Janwé een atelier sale. Hij zal olie- en acrylverfschilderijen verkopen. Deze verkoopdag duurt van half 11 tot half 6.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek) maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers) woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: openingstijden Slachthuis i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE (Bonaire Animal Shelter Foundation, Lagunweg 26. Tel.: 8060): openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

ZATERDAG
SINT BERNARDUS KERK
20.00 uur orgelconcert door Jan van Walbeek : K[illegible]

****

ZONDAG [illegible] (Comcabon)
SPORT [illegible] af1/4.
ATLETIEK

Ambtenaren vrij bij bezoek koninklijk gezin

KRALENDIJK — De kantoren van de overheid zullen voor zover de dienst het toelaat op 11 november gesloten zijn. Dit houdt verband met het bezoek van de koninklijke familie. Deze arriveert 's morgens op de luchthaven van Bonaire en vertrekt de volgende dag 's morgens naar Sint Maarten. Het koninklijk gezin logeert in Harbour Village Resort.

De beslissing om de overheidsambtenaren vrij te geven, is een gevolg van een beslissing die genomen is door de centrale regering. Na [illegible] van koningin [illegible] luchthaven om 09.[illegible] Wilhel[illegible] zijn [illegible] uitgevoerd [illegible] Elrada.

Het Bestuurscollege vraagt de bevolking aanwezig te willen zijn bij de aankomst van het koninklijke gezin, dat bestaat uit koningin Beatrix, prins Claus, kroonprins Willem Alexander, prins Johan Friso en [illegible] de bevolking verzoeken te vlaggen speciaal degenen die op de route wonen.

De beslissing om een vrije dag te geven, geldt uitsluitend voor ambtenaren. De private sector kan daartoe niet verplicht worden. Toch doet het BC een beroep op het particuliere leven om rekening te houden met dit bezoek en hun werknemers gelegenheid te geven aanwezig te zijn bij de aankomst en andere festiviteiten in verband met het bezoek.

Bij Watapana en Trinitaria School

Aanplant Amigu di Tera door geiten kaalgevreten

KRALENDIJK — Vorige weekeinde hebben vertegenwoordigers van Amigu di Tera, Kriabon en LVV tot hun ontzetting geconstateerd hoe hun enkele maanden geleden gestarte project 'Plant een boom' volledig door geiten om zeep is geholpen.

Erg trots waren de drie organisaties op hun eerste project bij de Watapana- en Trinitariaschool. Helaas lieten enkele overheidswerkers het hek van beide scholen openstaan, zodat de geiten vrij spel en een heerlijk maal hadden aan de frisse groene plantjes en fraai opbloeiende struiken die de Amigu di Tera, de kinderen en de ouders al geplant hebben.

Voorzitster Edith Strauss-Marsera van de milieu-organisatie Amigu di Tera begrijpt niet dat er volwassenen zijn die zich maar zo weinig aantrekken van hetgeen rond hun gebeurt. "Zij realiseren zich kennelijk niet hoeveel tijd, geduld en geld er in dit werk is gestoken. Zij voelen kennelijk ook niet aan hoe veel waarde de kinderen aan hun tuin hechten. Je had de gezichten van de kinderen moeten zien toen zij op school kwamen en hun tuin volkomen verwoest terugvonden", aldus Edith Strauss.

Zij vindt het meer dan tijd worden dat het eilandgebied nu eens een verordening aanneemt tegen mensen die hun geiten maar los laten rondlopen. Zij zijn een gevaar voor het verkeer en brengen grote schade aan. Edith Strauss gelooft dat elke gedachten over het aanleggen van platsoenen op Bonaire wel vergeten, kan worden als er geen maatregelen worden genomen.

"Dag na dag wordt Bonaire droger, met alle consequenties vandien", aldus Strauss-Marsera.

Veel kinderen bij workshop

KRALENDIJK — De stichting Kindertheater en Poppenspel in Oprichting is dankbaar aan allen die meegeholpen hebben aan de realisering van de workshop en de poppenvoorstelling. Honderdentien kinderen hebben genoten van de actieve en creatieve bezigheden die hen werden aangeboden.

Spoedig zal eenzelfde activiteit voor kinderen in Rincon georganiseerd worden. Het kinderfestijn werd onder meer mogelijk gemaakt door de financiële hulp van gedeputeerde Ramoncito Booi en de stichting Prinses Beatrix Fonds. Ook verschillende donateurs hebben hun steentje bijgedragen.

De stichting heeft ook hulp gekregen van een twintigtal vrijwilligsters en vrijwilligers, die onontbeerlijk waren om de ochtend te doen slagen.

Informatie omzetbelasting

KRALENDIJK — Afgelopen week vond een contactvergadering plaats tussen de vakbonden van Bonaire. Opzet was om een gezamenlijk standpunt in te nemen over de omzetbelasting. Omdat deze belasting van directe invloed kan zijn op de werkende klasse zullen de vakbonden de geëigende stappen ondernemen.

Afgesproken werd om een gezamenlijke informatie-avond te organiseren voor de vakbondsleden. Dat zal volgende week gebeuren. Eerst komen de vakbondsleiders en hun *shopstewards* zelf aan de beurt. Zij zullen dan op hun beurt weer de leden informeren. Binnen een relatief korte tijd kan het standpunt van de vakbonden bekend zijn.

■ *KRALENDIJK — Afgelopen week werd op Bonaire de week van Cap'tan Don Stewart gevierd. Een initiatief van de Tourism Corporation Bonaire (TCB), die een groot aantal activiteiten organiseerde rond de man die dertig jaar geleden op Bonaire strandde en vanaf die tijd zijn leven afwisselend onder en boven water doorbracht. De week mag als geslaagd gezien worden en vele aanwezige toeristen lieten zich niet de kans ontgaan om in een echte lokale Bonaireaanse sfeer een gezelig uurtje door te brengen. Een permanent overblijfsel van de Cap'tan Don's week is het inmiddels als museum ingerichte regattakantoor. Na de opening werd er een koperen plaat onthuld die onder water geplaatst zal worden en eraan herinnert dat de grote promotor van Bonaireaanse onderwaterwereld, de Amerikaan Cap'tan Don Stewart, was.*

Gezaghebber mr. Frits Goedgedrag stak Don een helpende hand toe bij de onthulling van de plaat.

Nieuw tarief bij Telbo

KRALENDIJK — Momenteel zijn de berekende tarieven voor de telefoondiensten op de verschillende eilanden (buiten Aruba) verschillend. Het ligt evenwel in de bedoeling, dat ze in de loop van volgend jaar geharmoniseerd zullen worden. In de nieuwe tarieven van 1 december 1992 is daar al rekening mee gehouden.

Bij lokale telefoongesprekken is niet alleen de impulsprijs opgetrokken van twaalf naar zestien cent, maar bovendien zal bij elke impuls opnieuw betaald moeten worden. De impulsen hebben een interval van vier minuten. Dat is overdag van zes uur 's morgens tot zes uur 's avonds. Na zes uur 's avonds is er elke twaalf minuten een impuls.

Voor telefoon- of faxaansluitingen is nu 175 gulden verschuldigd. Het maandelijkse bedrag is met twee gulden verhoogd tot achttien gulden. Als er door de technici iets geïnstalleerd moet worden bij de klant, dan is daarvoor een bedrag van 25 gulden voorrijkosten verschuldigd. De kosten voor het gebruik van het telefoontoestel is verlaagd. De eerste betaling is nu vijftig gulden en per maand wordt vier gulden in rekening gebracht. Er is eveneens een verlaging van het tarief voor netwerkdiensten, gekoppeld aan het invoeren van dit tarief voor alle extra diensten op de netlijnen. Dat is nu een eerste bedrag van 35 gulden en een maandelijks bedrag van vijf gulden.

Triathlon Comcabon

KRALENDIJK — Zondag wordt voor de zesde maal een triathlon georganiseerd door de Comcabon. Het centrum van dit evenement ligt evenals andere jaren weer rond Zeezicht.

Vrijdagavond zijn de deelnemers aangekomen en Comcabon organiseerde ter gelegenheid daarvan een welkomstparty. Vanavond is er een *pasta party*. Het zware werk begint morgen (zondag) om half zeven 's morgens. Eerst wordt er gezwommen, vervolgens gefietst en ten slotte hardgelopen.

In damcompetitie

Gibbs struikelt en kan finale-ronde mis lopen

WILLEMSTAD - Anthony Canchano is de zoveelste dammer die in de lokale damcompetitie van de Curaçaose Dambond voor een verrassing zorgde. Hij dacht er nimmer ann, met een schijf achter, om de partij op te geven en uiteindelijk werden zijn gevecht en doorzettingsvermogen beloond. Edgar Gibbs bleef niet alleen sprakeloos achter, maar loopt nu zelfs de kans om de finale-ronde niet te halen. Rudsel Wolf, Gibi Panneflek en Johan Koster op hun beurt hebben niets te klagen, want ze zijn praktisch zeker vn hun deelname in de finalestrijd.

Het verlies van afgelopen donderdag was zeker een grote teleurstelling voor Edgar Gibbs. Hij moet nu zijn twee resterende partijen zien te winnen en hopen dat de andere dammers die een kans hebben om zich alsnog te plaatsen voor de finale, totaal de fout ingaan.

In de voorrondes die hun einde naderen, zijn slechts Rudsel Wolf, Gibi Panneflek en Johan Koster vrijwel zeker van hun deelname in de finale-rondes. Ze moeten alle drie nog twee rondes afwerken en hebben elk twaalf punten verzameld uit zeven gespeelde wedstrijden. Bovendien gaan deze drie dammers nog ongeslagen aan kop van de competitie.

Panneflek en Wolf werden bijna verrast door hun tegenstanders respectievelijk Roland Melfor en Michael Koko. Maar de zenuwen en ervaring lijken een belangrijke rol te hebben gespeeld in het eindresultaat van vooral de wedstrijd tussen Panneflek en Melfor. De eerst genoemde eiste uiteindelijk de twee winstpunten voor zich op. Wolf op zijn beurt dacht dat hij een schijf achter stond en wikkelde af naar een eindspel waarin hij makkelijk voor remise kon spelen.

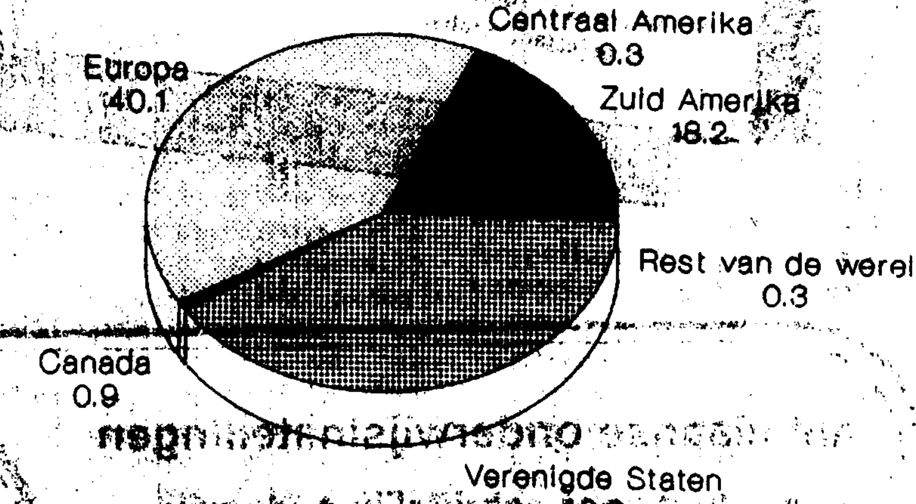
Ook Marvin Leocaria leek afgelopen donderdag wat te willen doen aan de ongeslagen status van Johan Koster. Deze bewees echter het eindspel goed te beheersen en in een 4-4 eindspel deed Leocaria een aantal minder sterke zetten. Koster maakte hiervan gretig gebruik om de wedstrijd te kunnen winnen.

De andere geboekte uitslagen waren als volgt: Victor Minguel en Gibi Emerenciana deelden de punten. Rignald Trinidad boekte een zege op Henry Bernadina. Zenge Britt wees Edsel Barbara terug. Rainy Willems tekende de vrede met Stanley Riedel. Felipe Fernandez won van Eddy Engelhardt. Jaime Lopez versloeg Marco Viceisza. Erwin Allee en Rudy Elisabeth speelden remise. Ruben Guiamo eiste de twee winstpunten voor zich op in zijn partij tegen Ciro Felicia en Norman Meulens had geen kind aan Glen Monk. De wedstrijd tussen Clifton Agatha en Winchi Panneflek werd afgebroken in een min of meer gelijke stelling, terwijl de partij Jourdain-Camelia werd uitgesteld.

In de B-klasse heeft Hensley Christopher één punt nodig om zich kampioen van die klasse te mogen noemen. Hij moet nog twee partijen spelen en één remise blijkt dan ook al genoeg voor hem. Hij versloeg afgelopen donderdag zijn tegenstander Ruben Angel.

De andere uitslagen in de B-klasse zijn: Pino Wilson boekte een overwinning op Maikel Melfor. Leonardo Cadeau bleek te sterk voor Nel Martinus. Pleas Euson won zijn partij tegen Signald Sluis en Boy Leeten werd door Ronny da Costa Gomez teruggewezen. De damcompetitie wordt maandag voortgezet in de IPK-zaal aan de Consciëntiesteeg in Otrabanda.

Toerisme loopt iets terug in september

■ *Op de grafiek over de maand september is duidelijk te zien dat het aantal Europese toeristen, ondanks teruggang van Duitsland, toch bijna het Amerikaanse aanbod evenaart. Dat is in de laatste twintig jaar nog nooit het geval geweest.*

KRALENDIJK — Tijdens de maand september 1992 is er een lichte maar duidelijke achteruitgang in het toerisme te bespeuren van 4,25 procent in vergelijking met september van vorig jaar. Volgens de Tourism Corporation Bonaire (TCB) een gevolg van het verkiezingsjaar in de Verenigde Staten.

Er kwamen inderdaad minder Amerikanen. In september 1991 een totaal van 1587, terwijl dat in 1992 maar 1418 waren. Een teruggang van 10,65 procent. Over het totaal van de maand september had dat invloed want kwamen er in september 1991 4140 toeristen, dan bleek dat in de vergelijkbare maand een jaar later 3964 te zijn. Een achteruitgang dus van 4,25 procent.

Ook de Canadezen kwamen echter met minder mensen. Van 245 in 1991 zakte dat tot dertig in 1992. Een teruggang van 87,76 procent. Ook Brazilië (1991: 110, 1992: 55, -50 procent), Argentinië (27, 23, -14,81 procent) en Colombia (27, 25, -7,41 procent) behoorden tot de landen die in september 1992 minder interesse hadden voor Bonaire dan in dezelfde maand een jaar daarvoor.

Een van de landen die steeds sterker vertegenwoordigd is in de toeristische sector is Nederland. In september 1991 1006, en dit jaar 1096. Een stijging dus van 8,95 procent. Het totaal van ééndaagse bezoekers in september 1992 was 509.

In Softbal-finale

De Blue Angels winnen hun eerste wedstrijd

WILLEMSTAD — Blue Angels heeft gisteravond zijn eerste winst behaald in de finaleserie om het Curaçaose damessoftbalkampioenschap met een goed bevochten 5-4 overwinning over concurrent Pichingolo. De stand in de serie is thans 2-1 voor Pichingolo; de derde wedstrijd is geprogrammeerd voor zondag om drie uur 's middags in Softballpark Muizenberg.

De Bandabaose ploeg startte gisteravond geïnspireerd en profiteerde gretig van een zwak begin van Pichingolo-werpster Prisca Sambo en een viertal kostbare veldfouten. De eerste slagbeurt was meteen goed raak met drie punten dankzij twee vrije lopen, twee fouten en een driehonkslag van Ruthline Martina. In de derde inning liep Angels verder uit tot 5-0 op honkslagen van Miki Doran en Claret Doran en (wederom) een tweetal misgrepen bij Pichingolo. Roselyn Kinburg verving Sambo en wierp [illegible] uit.

Pichingolo kende niet een even snelle start als zijn tegenstander, maar kwam toch toen dicht bij de gelijkmaker. De produktiefste inning was de vierde waarin Pichingolo al zijn runs scoorde. Het kreeg in de daaropvolgende innings de nodige kansen om minstens gelijk te maken, maar wist deze niet te benutten. Met slagwerk van Roselyn Kinburn en Lucerita Hooi, twee veldfouten en twee vrije lopen naderde Pichingolo de tegenpartij tot op één punt. Solange van Gurp, die in de vierde inning teamgenote Dulce Sophia als werpster verving, wist de slagvrouwen van Pichingolo echter daarna in bedwang te houden.

De eindcijfers luidden: 5-6-2 en 4-6-4 met Sophia als winnende en Sambo als verliezende werpster. De eerstevolgende wedstrijd is zondagmiddag om drie uur. De wedstrijd werd vervroegd omdat op diezelfde dag Sithoc en Jong Holland de voetbaltitel zullen betwisten.

Den Norske bank (DNB), de grootste bank van NOORWEGEN, redt het niet zonder overheidshulp. Dit is gezegd bij de bekendmaking van de negenmaandscijfers, die een verlies van 2,5 miljard kroon (Nf 690 miljoen) te zien gaven.

Volgens BOVAG

'Rijbewijs via Antillen inbreuk op veiligheid'

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — "Met zijn allen zijn we in Nederland bezig het verkeer steeds veiliger te maken. We omringen de opleidingen met allerhande zekerheden, we stellen hoge eisen aan het rij-examen. Het via de Antillenroute verkregen rijbewijs doet daar afbreuk aan." Zo reageert Rob Boon van de BOVAG, de vakgroep voor het auto- en garagebedrijf in Nederland op het recente besluit van het Nederlandse kabinet een einde te maken aan het Antilliaanse rijbewijstoerisme.

Volgens Boon hoeft de BOVAG geen onderzoek te spenderen aan zo'n besluit. "Iedereen weet dat de situatie op de eilanden totaal niet te vergelijken is met de overvolle Nederlandse wegen. Het gaat hier om een oneigenlijk gebruik van de wetgeving en het is een goede zaak dat daaraan een einde komt", zegt hij.

Dat de geslaagden in de Antillen een gevaar voor de Nederlandse wegen zouden vormen, wordt door de Amsterdamse rijschoolhouder Jong-A-Pin ten stelligste ontkend. Het merendeel bestaat uit mensen die in Nederland al veel lessen hebben gehad, meerdere keren al examen hebben gedaan, maar door de zenuwen niet slagen. Maar rijden kunnen ze wel. Bovendien is het examen in de Antillen gemoedelijker, maar niet gemakkelijker".

Jong-A-Pin rijschool De Schakel regelt examenreizen naar de Antillen. Via De Schakel reizen nu nog elke week tien tot vijftien mensen voor 3750 gulden per persoon naar Sint Eustatius. Een goede bijverdienste voor Jong-A-Pin gaat verloren, maar vooral voor zijn cursisten is het kabinetsbesluit vervelend, vindt hij.

"Straks wordt het weer vier maanden wachten op een herexamen. Van tevoren weten velen al dat ze door die zenuwensfeer tijdens de praktijkexamens toch niet kunnen laten zien wat ze echt kunnen". Shirley Lelie uit Amsterdam deed ook examen op Sint Eustatius. "Ik had genoeg van het lange wachten in Nederland voor het herexamen. Het is niet puur toeval als je zakt. De ene examinator zegt dat je te hard rijdt, de ander vindt dat je te zacht gaat. Ze moesten de rij-instructeur inspraak geven. Die weet wat je werkelijk kunt. Op Sint Eustatius houden ze ten minste rekening met je zenuwen".

Ten slotte bracht Hein Verhoef van het Centraal Bureau voor de Rijvaardigheidsbewijzen (CBR), het bekendste standpunt van de belangengroepen in Nederland naar voren. "Autorijden is een serieuze zaak. Een examen daarvoor moet op verantwoorde wijze gebeuren. Over het gehalte van de examens in de Antillen hoef je niet eens te discussiëren. Op Saba wonen evenveel mensen als op Vlieland. Iedereen snapt dat zo'n examen niet aansluit op de Nederlandse situatie".

Klachten als zouden de wachttijden bij het CBR onaanvaardbaar lang zijn, noemt hij uit de lucht gegrepen. "Op het moment staat er zeven à acht weken voor het eerste examen en negen tot tien weken voor een herexamen. Onze examinatoren ondergaan speciale vaardigheidstrainingen om mensen op hun gemak te stellen. En ook om eventuele conflicten te behandelen. Want dat wij in de ogen van de examinandi het zelden goed doen is, bekend. Daarvoor hoeft u alleen maar een paar verjaardagspartijtjes af te lopen", aldus Verhoef in De Telegraaf.

Na aftreden in januari naar Texas

Bush: Verantwoordelijk voor stembuscampagne

WASHINGTON - De Amerikaanse president George Bush neemt de volledige verantwoordelijkheid op zich voor zijn verlies bij de presidentsverkiezingen van afgelopen dinsdag. Bush heeft dat zaterdag verklaard in een toespraak voor de radio. Het Amerikaanse staatshoofd riep de bevolking op zich te scharen achter de toekomstige president Bill Clinton, "zodat hij ons land vooruit kan brengen".

"Het is mijn regering, het is mijn campagne. Ik was de kapitein van het schip en ik ben volledig verantwoordelijk voor de nederlaag. Niemand anders is verantwoordelijk", zo keek Bush terug op zijn verkiezingsnederlaag. De president zei te hopen dat "de geschiedenis zal uitwijzen dat de regering-Bush de Verenigde Staten goed heeft gediend".

Volgens Bush is de wereld gedurende zijn bewind veiliger geworden, als gevolg van het einde van de Koude Oorlog en het uiteenvallen van de Sovjetunie. "Ik geloof dat we de vruchten van onze wereldwijde overwinning nog niet eens hebben geplukt", aldus Bush. De vertrekkende president heeft laten weten dat hij na de inauguratie van Clinton (20 januari) met zijn echtgenote Barbara terugkeert naar Texas. Het Witte Huis deelde vrijdag mee dat Bush en zijn vrouw komende week een vierdaagse vakantie houden in Florida.

RLD: Oorzaak Bijlmerramp nog niet bekend

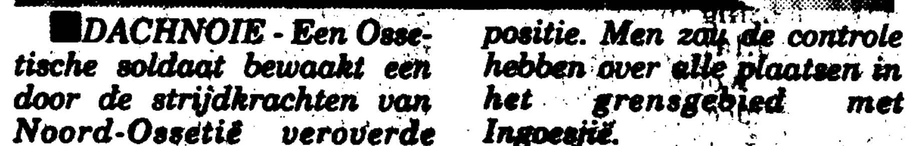
Beloning voor voice data recorder van ramptoestel

HOOFDDORP - De Rijksluchtvaart-dienst (RLD) looft tienduizend gulden uit voor de nog steeds vermiste voice-data-recorder van de op 4 oktober in de Bijlmer verongelukte El Al Boeing.

Via een politiebericht op de televisie zal de RLD het publiek volgende week oproepen om de voice-data-recorder in te leveren. De mogelijkheid dat de recorder, waarop de gesprekken in de cockpit vastgelegd staan, is verbrand, acht de RLD zeer klein. Een maand na de ramp met de Boeing-747 van El Al is het nog steeds een raadsel wat de oorzaak van het ongeval is geweest. Volgens onderzoeksleider Wolleswinkel is inmiddels gebleken dat de ophangpinnen van motor-3, die het eerst is afgebroken, verschijnselen van metaalmoeheid vertoonden. Maar dat is op zichzelf geen reden voor het wegvallen van de motor van het vliegtuig. Volgens Wolleswinkel zal nader onderzoek moeten uitwijzen wat er in de constructie van het vliegtuig mis is geweest.

Volgens de RLD wist de Israelische vliegtuigmaatschappij El Al niet te verwijten dat het verongelukte toestel met oude breekbouten vloog. Zes jaar geleden adviseerden vliegtuigbouwer Boeing en de Amerikaanse luchtvaartdienst (FAA) de oude bouten, waarmee de motor aan de vleugel hangt, te vernieuwen. Maar bij de inspecties die de afgelopen weken zijn gehouden bleek dat ook bij de vrachttoestellen waar nieuwe bouten waren aangebracht corrosieverschijnselen en breuken zijn gevonden. Hieruit blijkt volger Wolleswinkel dat de nieuwe bouten van een zel[illegible] kwaliteit zijn als de oude.

Ossetiers in opmars

DACHNOIE - Een Ossetische soldaat bewaakt een door de strijdkrachten van Noord-Ossetië veroverde positie. Men zal de controle hebben over alle plaatsen in het grensgebied met Ingoesjië.

President Rodriguez: In mei stembus in Paraguay

ASUNCION - De Paraguayaanse president Andres Rodriguez heeft vrijdag bekendgemaakt dat op 9 mei 1993 algemene verkiezingen zullen worden gehouden in zijn land.

Behalve de president en vice-president zal ook een parlement worden gekozen. Het presidentieel besluit voorziet in de verkiezing van veertig senatoren en dertig plaatsvervangers, tachtig afgevaardigden, tachtig plaatsvervangers en zeventien gouverneurs.

Generaal Rodriguez kwam op 3 februari 1989 aan de macht na een coup tegen dictator generaal Alfredo Stroessner. Deze was meer dan dertig jaar aan de macht geweest waarbij hij geen mensenrechten leek te kennen. Rodriguez heeft beloofd de macht op 15 augustus 1993 over te dragen aan een president die gekozen wordt tijdens vrije en democratische verkiezingen.

Amerikaanse economie vormt zware taak voor Clinton

WASHINGTON - Bill Clinton, die president George Bush van zijn ambt verdreef op een golf van onvrede over de economische malaise, staat vanaf januari voor een zware taak. De eerste tot president gekozen 'babyboomer' moet zowel het begrotingstekort verminderen als op korte termijn de economie stimuleren zodat het werklozenleger van tien miljoen gaat slinken. Beide doelstellingen lijken met elkaar in tegenspraak.

De nationale schuld van de Verenigde Staten is opgelopen tot 4000 miljard dollar, nadat de regeringjaren lang meer heeft uitgegeven dan het ontving. Door de enorme hoeveelheid kapitaal die de staat moest lenen, is de rente opgedreven waardoor investeringen voor de particuliere sector duurder werden. Het gevolg is een toename van de werkloosheid geweest.

"De volgende president staat voor verschrikkelijke economische problemen", meent Roger Altman, een naaste economisch adviseur van Clinton. Alleen verlaging van de rente is volgens Altman geen oplossing gebleken. De federal reserve - vergelijkbaar met een centrale bank - heeft de afgelopen twee jaar talloze malen de rente verlaagd. Maar nadat bedrijven en particulieren hun schulden in de jaren tachtig hadden zien verdrievoudigen, konden deze renteverlagingen hen niet aanzetten tot nieuwe leningen.

Het goede nieuws voor Clinton is dat het dieptepunt van veel problemen voorbij lijkt. De banken hebben hun winsten zien stijgen en lijken tot meer leningen bereid, en bedrijven en particulieren hebben hun schulden zien afnemen. Deze wetenschap deed vijftig topeconomen, die waren ondervraagd door de *Eggert Economic Enterprises*, voorspellen dat de economische groei volgend jaar 2,7 procent kan bedragen. De groei dit jaar komt naar verwachting uit op 1,8 procent. "De ironie wil dat de nieuwe president zal scoren met veranderingen die onder Bush zijn voorbereid", zegt Stephen Roach, een topeconoom van Morgan Stanley en co in New York. Clinton kan zijn taak echter niet gemakkelijk opnemen. Tal van problemen wortelen dieper en stammen van voor de jaren tachtig. "De waarschijnlijkste route terug naar de vroegere welvaart ligt in het aanpakken van de fundamentele problemen om daarmee het vertrouwen te herstellen in de Amerikaans toekomst op langere termijn", zo schreef de *Competitiveness Policy Council*. Enkele van die fundamentele problemen zijn de lage spaarvoet, de gezondheidszorg die vijftig procent duurder is dan in andere westerse landen en een onderwijssysteem dat niet de studenten levert waaraan behoefte is.

Financieel Nieuws

Winstcijfers Unilever vallen slecht

AMSTERDAM - De aandelenbeurs liet zich vrijdag van zijn vriendelijke kant zien. De handel verliep rustig. De omzet kwam uit op f 2,8 miljard waarvan f 614,7 miljoen aan aandelen en f 2,2 miljard aan obligaties. De winstcijfers van unilever werden niet positief ontvangen. Bij de omrekening van de in pond sterling berekende kwartaalresultaten in guldens is Unilever uitgegaan van een gemiddelde koers van f 3,20, terwijl de koers nu rond de f 2,75 hangt. Het bericht over een winststijging van vier procent is de handel te positief gesteld. Bovendien zal de koersdaling van het pond Unilever vooral in het vierde kwartaal parten spelen.

De koers van de internationale ging met f 2 achteruit tot f 190,10. De laagste koers van de dag was f 188,30. De koers van Philips, waarvan de zeer tegenvallende kwartaalcijfers op donderdag zijn gepubliceerd, kon vrijdag zestig cent aantrekken tot f 18. Philips boekte voor het eerst in zijn geschiedenis een negatief operationeel resultaat.

De KLM-cijfers van donderdag werden vrijdag beloond met een koersstijging van f 1,30 tot f 23,80. Akzo kreeg er na het positieve onthaal van de kwartaalcijfers op dinsdag zelfs f 2,30 bij op f 136. Koninklijke Olie ging f 0,70 omhoog tot f 144,90.

Raambekleder Hunter Douglas, waarvan de koers gewoonlijk behoorlijk fluctueert, kreeg er vrijdag van alle hoofdfondsen het meeste bij. De koers bedroeg f 2,40 op f 36,60. Het dollargevoelige fonds profiteerde van de verwachting in de markt dat de dollar geleidelijk sterker zal worden. Ook de Venlose producent van copieerapparatuur Océ-van der Grinten steeg met f 1,30 in koers tot f 39,60 in reactie op de stijging van de dollar.

In de uitgevershoek stond VNU in het zonnetje. Het fonds pakte er f 2,20 bij op f 84,20. Elsevier en Wolters Kluwer waren onveranderd op f 112,90 en f 82,10. Bij de financiële waarden was niet veel aan de hand. Amev raakte zes dubbeltjes kwijt op f 61,60. Daf haalde f 0,30 binnen op f 10,30. Gistbrocades won f 0,70 op f 30,50 en DSM verloor vijftig cent op f 75,80.

De CBS-koersindex eindigde vrijdag een halve punt hoger op 193,6. De EOE-aandelenindex sloot 1,34 punt hoger op 276,32. De obligatiemarkt liep een stuiver op. "Een rustige markt met een goede ondertoon", luidde het commentaar van een handelaar.

Op de lokale markt steeg Goudsmit met f 0,90 tot f 20, Volmac van f 11,30 tot f 11,70. Tulip raakte f 0,80 kwijt op f 8,70.

News corporation, het mediaconcern van de Australiër RUPERT MURDOCH, heeft zijn winst (voor bijzondere posten) in het eerste kwartaal van het lopende boekjaar met 82 procent zien stijgen tot 193,73 miljoen (Australische) dollar, ongeveer Nf 232 miljoen. Alle sectoren droegen bij aan de winst, ook de deelnemingen van vijftig procent in de Australische luchtvaartmaatschappij Ansett en het Britse tv-station BSKYB.

Weinig animo onder twaalf voor represailles tegen VS

HATFIELD - De Europese Gemeenschap deinst voorlopig terug voor het nemen van vergeldingsmaatregelen tegen de Verenigde Staten. De twaalf zetten liever alles op alles om de onderhandelingen met Washington over een Gatt-wereldhandelsakkoord vlot te trekken.

Dit bleek vrijdag uit verklaringen van diverse EG-ministers van (buitenlandse) handel na afloop van een informeel beraad in het Engelse Brocket Hall. "Zoals wij de logica van eenzijdige Amerikaanse handelssancties verwerpen, wijzen wij de logica van EG-tegenmaatregelen af", aldus de Italiaanse minister van Buitenlandse Handel, Claudio Vitaloni.

De Amerikaanse regering kondigde donderdag forse strafheffingen aan op ingevoerde Europese landbouwprodukten. Het gaat om witte wijn, raapolie en tarwegluten. De maatregelen gaan echter pas op 5 december in om te kijken of de VS en EG in de tussentijd hun ruzie over de oliezaden kunnen bijleggen, zo zei Carla Hills, de handelsgezant van president Bush. Volgens de Duitse minister Mollemann is zo'n oplossing nabij. "Dus waarom onderhandelen we niet verder?"

Eerder op de dag lieten de Britse premier John Major en EG-commissievoorzitter Jacques Delors ook al weten dat zij een handelsoorlog niet zien zitten en daarom zo snel mogelijk verder willen praten over de oliezaden.

Werkgelegenheid VS gaat licht vooruit

WASHINGTON - De werkgelegenheid in de Verenigde Staten is in oktober licht gestegen. Er kwamen, exclusief de landbouw, 27.000 banen bij. Vooral in de dienstverlenende sector was er sprake van een flinke groei. Het percentage werklozen onder de beroepsbevolking daalde van 7,5 tot 7,4, zo heeft het Amerikaanse ministerie van arbeid vrijdag bekendgemaakt.

Economen hadden in doorsnee een winst van 25.000 arbeidsplaatsen verwacht. Tegenover de meevaller van oktober stond een tegenvaller voor de voorgaande maand. Het banenverlies in september is herzien van 57.000 tot 72.000. In oktober was er sprake van een forse daling van het aantal arbeidsplaatsen in de industrie. Dit verlies werd echter grotendeels gecompenseerd door een toeneming van het aantal banen in de dienstverlening. De toeneming in oktober zou nog groter zijn geweest als het regeringsprogramma voor zomerbanen voor jongeren niet was beëindigd. Wordt dit banenprogramma buiten beschouwing gelaten, dan was er in oktober en september sprake van een stijging met respectievelijk 49.000 en 46.000 banen. Het aantal banen in de industrie daalde met 56.000 in oktober tegen 38.000 de maand daarvoor. In de bouw nam het aantal arbeidsplaatsen met 20.000 toe. Het herstel van de schade aangericht door de orkaan in Louisiana, Florida en Hawaii, was de vorige maand goed voor 12.000 nieuwe banen. De dienstverlenende industrie bezorgde in oktober 63.000 mensen een nieuwe betrekking.

Spoedoverleg GATT over handelsoorlog

GENèVE - Directeur Arthur Dunkel van de Gatt heeft vrijdag een spoedvergadering uitgeschreven van het hoogste orgaan van de GATT voor komende dinsdag. Centraal in dit overleg staat de dreigende handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en de Europese Gemeenschap.

Dunkel nam het besluit na intensief overleg met zijn voornaamsteonderhandelingspartners. "De deelnemers hebben te kennen gegeven dat zij willen praten over alternatieven voor de trieste situatie waarin de wereldhandelsbesprekingen in het kader van de Uruguay-ronde zijn terechtgekomen", aldus een verklaring van de GATT.

Het besluit vloeit voort uit de aankondiging van de VS dat zij met ingang van 5 december importheffingen tot 200 procent willen leggen op goederen uit de EG tot een totale waarde van 300 miljoen dollar per jaar.

De saneringsplannen die de regering van POLEN heeft voor de staalindustrie kunnen 80.000 mensen hun baan kosten aldus de Poolse krant Rzeczpospolita. De sanering van de staalindustrie moet de sector weer in staat stellen te concurreren. De jaarlijkse produktiecapaciteit moet worden verminderd van negentien miljoen tot elf miljoen ton. Op het ogenblik telt Polen 123.000 staalarbeiders.

***

De participatiemaatschappij Darlin Deelnemingen heeft een belang van vijf procent genomen in de leveranciers van kantoorartikelen VAN DORP Groep. Het is de eerste deelneming van Darlin.

National safety board na Bijlmerramp:

Strengere controle nodig inzake ophanging motoren

AMSTERDAM - Het vervangen van breekbouten van het oorspronkelijke ontwerp door nieuw ontworpen breekbouten in de motorophanging van de Boeing 747 biedt geen garantie tegen het losraken van de motorophanging.

Dat zegt de Amerikaanse National Transport Safety Board (NTSB) in een rapport dat is opgesteld naar aanleiding van het onderzoek naar de ramp met het El Al-vliegtuig op 4 oktober in de Bijlmer. De NTSB bepleit daarom strengere controlemaatregelen dan de Amerikaanse luchtvaartdienst, de FAA, tot nu toe heeft uitgevaardigd.

De NTSB vindt dat niet alleen 747-vliegtuigen met Pratt + Whitney of Rolls Royce-motoren extra controle behoeven, maar ook die met General Electric-motoren. Daar vallen ook de Boeing 747-vliegtuigen van KLM en de 747-200-vliegtuigen van Martinair onder.

Of een of meerdere breekbouten van het El Al-vliegtuig het hebben begeven door metaalmoeheid of corrosie, staat nog niet vast, aldus de NTSB. Van een van de breekbouten ontbreken de resten die volgens de ontwerpcriteria bij afbreken van de bout in de bevestigingsogen van de motorophanging zouden moeten zijn achtergebleven. Dat zou kunnen wijzen op metaalmoeheid in de bout, maar het zou ook kunnen dat de borgpen die de bout vasthoudt is losgeraakt waardoor de breekbout in zijn geheel uit de bevestiging is geschoven. Het is ook nog mogelijk dat niet in eerste instantie een breekbout het heeft begeven, maar dat het ophangoog waar-hij doorheen steekt is afgebroken. Dit is gebeurd bij een Boeing 747 van Virgin Atlantic.

Meer mensen straat op in Luanda

■ *LUANDA - De mensen komen langzamerhand de straat op in de Angolese hoofdstad. En nemen een kijkje bij de uitgebrande voertuigen op straat en andere vernielingen welke zijn aangebracht tijdens de recente gevechten welke volgens de regering een poging waren tot een staatsgreep door de verzetsbeweging Unita.*

LKB Baden-Wurttemberg finance geeft onder garantie van de Landeskreditbank Baden-Wurttemberg een 7,25 procent vijfjarig obligatielening van f 200 miljoen uit tegen 100,3 procent. Coupondatum is 3 december.

Dollarkoers verder gestegen dank zij werkloosheidscijfers

AMSTERDAM - De koers van de Amerikaanse dollar is vrijdag verder gestegen met een cent, vooral onder invloed van de publicatie van vrij gunstige werkloosheidscijfers in de Verenigde Staten. Bij het slot van de handel op de wisselmarkt in Amsterdam werd f 1,7885 genoteerd tegen f 1,7785 op donderdag.

Er kwamen vorige maand in de VS 27.000 arbeidsplaatsen bij en het werkloosheidspercentage daalde van 7,5 tot 7,4. Deze cijfers lagen niet ver van de verwachtingen, maar kregen op de valutamarkten toch een gunstig onthaal. De dollarkoers is afgelopen week gestegen met bijna zes cent, mede door de overwinning van Bill Clinton bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

Ook de koers van het pond sterling ging vrijdag omhoog. Bij het slot van de handel in Amsterdam werd f 2,7570 genoteerd, ruim twee cent meer dan de slotkoers van f 2.7360 op donderdag.

De VS-computerfabrikant COMMODORE heeft zijn resultaat in het eerste kwartaal van het lopende boekjaar zien omslaan van een winst van 5,3 miljoen tot een verlies van 18,8 miljoen dollar bij een omzet die verminderde van 204,1 miljoen tot 158,6 miljoen dollar. Commodore schrijft de verslechtering toe aan de slecht lopende markten in Europa, vooral die in Duitsland.

***

Het VS-telecommunicatiebedrijf MCCAW CELLULAR Communications heeft in het derde kwartaal een verlies geleden van 77,7 miljoen dollar. In dezelfde periode van 1991 was er een winst van 77 miljoen dollar dankzij eenmalige baten van 243 miljoen dollar. De omzet groeide van 351 tot 448 miljoen dollar. Over de eerste negen maanden steeg het verlies van 266 tot 282 miljoen dollar bij een omzetgroei van 986 miljoen tot 1,25 miljard dollar. Onlangs werd bekend dat het VS-concern AT + T voor 3,8 miljard dollar een belang van 33 procent neemt in McCaw. Daartoe wordt de deelneming van 20 procent van British Telecom gekocht.

Sombere beleggers drukken parallelmarkt omlaag

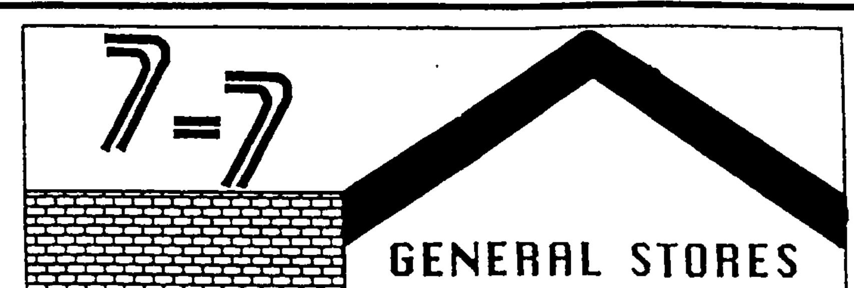
AMSTERDAM - Op een somber gestemd Beursplein 5 is de omzet in oktober op de parallelmarkt verder weggezakt. Het lijkt daardoor zeer onwaarschijnlijk dat de parallelmarkt dit jaar de jaaromzet van 1991 nog kan benaderen. In oktober bedroeg de omzet in deze 'broedkamer' van de officiële markt f 35,3 miljoen. In de maand ervoor werd er nog een omzet van f 49,1 miljoen genoteerd. Dit is dinsdag bekendgeworden bij de publicatie van de maandcijfers van de Amsterdamse effectenbeurs.

Vergeleken met oktober 1991 was de omzet zelfs flink lager. In oktober 1991 werd nog er een omzet van f 153,4 miljoen behaald. De omzet op de parallelmarkt van januari tot en met oktober dit jaar is uitgekomen op f 681,2 miljoen. Daarmee lijkt het zeer onwaarschijnlijk dat dit voorportaal van de Amsterdamse effectenbeurs de omzet over 1991, die stond op f 1,32 miljard, nog kan benaderen.

Daarmee ziet deze markt, waar voornamelijk bedrijven genoteerd die nog moeten "groeien", voor de derde achtereenvolgde keer een lagere jaaromzet opduiken. In 1986 - een van de topjaren op de beurs - noteerde de parallelmarkt nog een record van f 5,2 miljard. Daarna daalde het aantal transacties sterk, mede door de daling van de koersen en de tegenvallende winstcijfers van sommige parallelmarktfondsen. Beleggers verloren het vertrouwen in de prestaties van de bedrijven. In 1989 werd er nog een omzet van f 3,3 miljard genoteerd. In 1990 kon de parallelmarkt een omzet behalen van bijna f 2 miljard. In het daarop volgende jaar was er slechts een omzet van f 1,32 miljard.

De index van de parallelmarkt liet over oktober eveneens een somber beeld zien. Net als de koersen op de officiële markt zakten de noteringen door de economie en de angst voor lagere kwartaalcijfers. De parallelmarktindex kwam uit op 145,6 punten tegenover een slot van 154 in september. Eind 1991 sloot de index op 171,7 punten. In mei van dit jaar mocht de index van de beleggers nog stijgen naar een hoogste punt van 190,5 punten.

Ook de omzetten op de officiële markt lieten in oktober een daling zien. Op de aandelenvloer ging f 14 miljard om tegenover f 14,5 miljard in september. De obligaties waren goed voor f 57,8 miljard (september: f 63,8 miljard). Ondanks deze daling zijn de omzetten op de officiële markt van januari tot en met oktober hoger dan die in dezelfde periode van 1991.

MENSEN

Betoging van Duitse neo-Nazi's verboden

POTSDAM - De Duitse politie heeft maandag haar veto uitgesproken over een grote bijeenkomst die neo-Nazi's later deze maand willen houden op een begraafplaats ten zuiden van Berlijn waar twintigduizend SS 'ers en leden van de Wehrmacht liggen begraven.
Circa tweeduizend rechtse extremisten willen 15 november bijeenkomen in het dorp Halbe. Sinds de eenwording van de twee Duitslanden zijn neo-Nazi's bijeengekomen in Halbe op de 15e november, dag van nationale rouw. Het hoofd van politie van Potsdam, Detlef von Schwerin, verbood de bijeenkomst uit vrees voor ongeregeldheden, aangezien extreem links die dag een tegendemonstratie wil houden.

Salas naar Miss Teenage

ORANJESTAD — Miss Teen Aruba, Yolanda Salas, vertrekt vandaag naar de Dominicaanse Republiek voor deelname aan de verkiezing van Miss Teenage Panamericana 1992 die van 7 tot 14 november plaatsvindt.
Aan deze verkiezing nemen 22 landen deel, met als nieuwelingen de Verenigde Staten, Canada en Cuba. De Miss Teen Aruba organisatie heeft ervoor gezorgd dat Yolanda Salas training kon krijgen van de bekende, in New York wonende Venezolaan Alexander Gonzalez, die verschillende 'misses' heeft opgeleid in Venezuela en de Verenigde Staten. Ook heeft Gonzalez samen met Johnny Fingal de diverse kostuums ontworpen waarmee Yolanda tijdens de verkiezing zal verschijnen. Salas vertrekt naar de Dominicaanse Republiek, vergezeld van Geraldine Erasmus van de Miss Teen Aruba organisatie.

***

VASTE WAARDEN Nederland (commercieel onroerend goed) heeft in de eerste negen maanden van dit jaar een direct beleggingsresultaat behaald van Nf 12,5 miljoen of Nf 2,72 per aandeel. Over dezelfde periode in 1991 bedroeg dit Nf 12,9 miljoen of Nf 2,90 per aandeel. Het belegd vermogen is gestegen van Nf 389 miljoen tot Nf 417 miljoen.

Duitsland stelt joodse slachtoffers schadeloos

Duitsland heeft een overeenkomst ondertekend om **joodse slachtoffers** van de nazi-vervolging uit oost-Europa en de voormalige Sovjetunie schadeloos te stellen. Volgens het akkoord zal Bonn miljoenen dollar uitkeren aan mensen die tot nu toe geen of slechts een geringe compensatie ontvingen voor het hun tijdens het Derde Rijk aangedane leed, zo heeft het joodse wereldcongres (WJC) vrijdag in New York bekendgemaakt.

Aan het akkoord dat vorige week in alle stilte in Bonn is ondertekend, zijn 316 maanden van onderhandelingen vooraf gegaan. Met de herstelbetalingen wordt ook voldaan aan een bepaling in het Duitse eenwordingsverdrag dat de weg vrijmaakte voor het samengaan van de Bondsrepubliek en de voormalige DDR in 1990.

Een hoge functionaris van de WJC, een van de joodse groepen die aan de onderhandelingen met het Duitse ministerie van financiën deelnam, zei dat het akkoord betrekking heeft op zo'n 50.000 mensen uit oost-Europa en de voormalige Sovjetunie.

Noorse premier treedt af als partijleider

OSLO - De Noorse premier Gro Harlem Brundtland is vrijdag verrassend opgestapt als voorzitter van haar sociaaldemocratische Arbeiderspartij.
Brundtland maakte haar aftreden bekend op het partijcongres en zei dat familieomstandigheden tot haar besluit hadden geleid. Haar jongste zoon Jorgen pleegde een maand geleden zelfmoord. "De partij weet dat mijn familie en ik zwaar getroffen zijn door wat er maar een paar weken geleden gebeurd is,'" zei ze met door tranen verstikte stem. Ze zei echter aan te zullen blijven als premier. De 53-jarige Brundtland was partijvoorzitter sinds 1984.

Leerstoel voor Herman Pleij

Herman Pleij, hoogleraar Historische Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam, is benoemd tot gasthoogleraar op de Francqui-leerstoel aan de Universiteit van Antwerpen.

De internationale Francqui-leerstoel is een prestigieuze Belgische onderscheiding, die voor de Tweede Wereldoorlog ter nagedachtenis van baron Emile Francqui in het leven is geroepen. Francqui was gouverneur van de Societé Générale de Belgique.

Op 23 februari 1993 spreekt Pleij zijn inaugurele rede uit in Antwerpen.

Diana boos

Prinses Diana haalde vrijdag fel uit naar pers wegens de berichtgeving over haar verhouding met kroonprins Charles en haar relatie met koningin Elizabeth. "Niet waar en pijnlijk", zo kwalificeerde ze de artikelen in de verschillende kranten. "De suggestie dat zij (Charles en Elizabeth) zich anders hebben opgesteld dan sympathiek en ondersteunend, is niet waar en bijzonder pijnlijk", aldus Diana in een ongebruikelijke publieke verklaring van Buckingham Palace.

De verklaring komt na de terugkeer van Diana en Charles uit Zuid-Korea. Met name de boulevardbladen typeerden het vierdaagse bezoek als een mislukte poging om het elf jaar oude huwelijk te redden.

Steun voor Fries

De Friezen kunnen weer een beetje geruster zijn op de toekomst van hun eigen taal. In Straatsburg werd deze week een handvest Europese regionale of minderheidstalen voor ondertekening door de verschillende Europese landen opgesteld. Het Fries wordt daarin speciaal genoemd. Nederland was een van de eerste ondertekenaars van het stuk. Naast het Fries is er aandacht voor 40 talen als het Baskisch, het Bretons, het Welsh, het Sloveens en het Iers. Met het handvest wil de Raad van Europa genoemde talen bevorderen en beschermen. De nationale parlementen moeten het handvest overigens nog wel goedkeuren voor het in werking kan treden. In de tweede kamer ligt overigens een voorontwerp Friese taal in het bestuurlijk verkeer, dat door het ministerie van Binnenlandse Zaken werd voorbereid. Het kabinet zal binnenkort komen met een standpunt over het advies van de commissie Friese Taal.

■ *Sprookjes van duizend en een beer. Van de pandasoort op de foto zijn er slechts een duizendtal over in de bamboebossen in China. Dit exemplaar is vanuit een dierentuin in Beijing vervoerd naar Tokyo (Japan). Daar zal de panda samenwonen met een vrouwtjesexemplaar.*

Filmproducent 'Killing fields' in harnas gestorven

De Amerikaanse filmproduktieleider **Mark Rosenberg** (44), die *Presumed innocent* en *The killing fields* gemaakt heeft, is vrijdag als gevolg van een hartstilstand overleden. Dit gebeurde in Stanton, Texas, waar hij bezig was met opnamen voor de nieuwe film *Flesh & bone*. Dit heeft Warner Brothers meegedeeld. Onder zijn leiding werden voor Warner Brothers o.a. het Cambodja-drama *Killing Fields*, *Tarzan, koning der apen* en de James Bond-film *Never say never* geproduceerd of gekocht. In 1985 verliet Rosenberg Warner om zich aan te sluiten bij Sydney Pollack in de produktiefirma Mirag E. Samen produceerden zij films als *The fabulous baker boys*, *Presumed innocent* met Harrison Ford, *Koning Ralph* en *Bright lights, big city*.

In Frankrijk:

Zes doden bij familiedrama

MARSEILLE - Een man van dertig jaar heeft vrijdag zijn vrouw, met wie hij in scheiding lag, zijn twee dochtertjes en zijn schoonouders gedood voordat hij een eind aan zijn leven maakte.

Het drama voltrok zich in Aubagne, ten oosten van Marseille in zuid-Frankrijk, zo is van de kant van de politie vernomen. Alleen zijn zwager, een jongen van negentien, wist te ontsnappen. Hij is naar de buren gevlucht.

Nederlander geeft zich een zeven voor seks

De Nederlander waardeert zijn seksleven gemiddeld met een zeven. Een op de tien geeft zichzelf een onvoldoende en ook een op de tien noemt zijn seksleven uitmuntend, een 10 met een griffel dus. Van elke drie Nederlanders houdt eentje het er op een 8. Kerkgangers lijken meer voldoening te hebben dan niet-gelovigen. En vrouwen in de grote steden zijn het minst tevreden.

Dat blijkt uit een representatief onderzoek van het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch onderzoek (NISSO) en de interfacultaire werkgroep homostudies van de Universiteit Utrecht. Voorzitter dr. Th. Sandfort van die werkgroep presenteerde de resultaten vrijdag in Utrecht op een symposium over de kwaliteit van seks in Nederland. Hoofdconclusie lijkt te zijn dat vooral het ervaren van persoonlijke intimiteit bij het vrijen bepalend is voor de seksuele tevredenheid van zowel man als vrouw. De andere conclusies lagen ook enigszins voor de hand: Nederlandse vrouw minder tevreden als het doet, de Nederlandse houdt er niet van om te klaar te komen en de te denheid neemt toe naar er meer wordt gevrijd. T procent van de on vraagden wil overig liever eens een keertje o slaan. Een op de mannen wil juist vaker bij vrouwen is dat een op tien.

Op 92-jarige leeftijd is d derdag prof. dr. **Jan H drik Oort** overleden. O heeft nationaal en inter tionaal naam gemaakt astronoom. Hij was we zaam bij de Rijksuniversit Groningen en bij het St renkundig Instituut Kapte Vanaf 1924 was Oort v bonden aan de Sterrewa in Leiden, waarvan hij t sen 1945 en 1970 direct was.

Marine VS moet homo toch in dienst houden

Marine vs moet openhartige homoseksueel in dienst houden

De Amerikaanse marine moet een beroepsfunctionaris direct weer in dienst nemen, die op de televisie gezegd had dat hij homoseksueel is. Dit heeft een federale rechter in Californië vrijdag bepaald.

De 30-jarige **Volker Keith Meinhold** had in mei in een praatprogramam verklaard dat hij homo is. Hij kwam tot zijn openhartige uitspraak nadat twee jonge mariniers oneervol ontslagen en gevangen gezet waren in verband met hun homoseksualiteit.

In augustus stuurde de marine Meinhold, die al 12 jaar in dienst was, naar huis, met het argument dat iemand die openlijk homo of lesbisch is, absoluut niet mag dienen in de strijdkrachten van de VS.

De advocaat van Meinhold meent dat er sprake is van een belangrijk precedent. Hij wees erop dat zijn cliënt ontslagen was "enkel omdat hij zei dat hij homo was en niet wegens enige fout", wat een schending betekent van zijn grondwettelijke rechten. Meinhold moet weer in dienst van de marine, tot die gereageerd heeft op zijn protest tegen het ontslag in augustus.

In 1983 had president reagan bepaald dat homoseksuelen niet in de strijdkrachten mogen dienen.

Schandaalboek Senator Kennedy

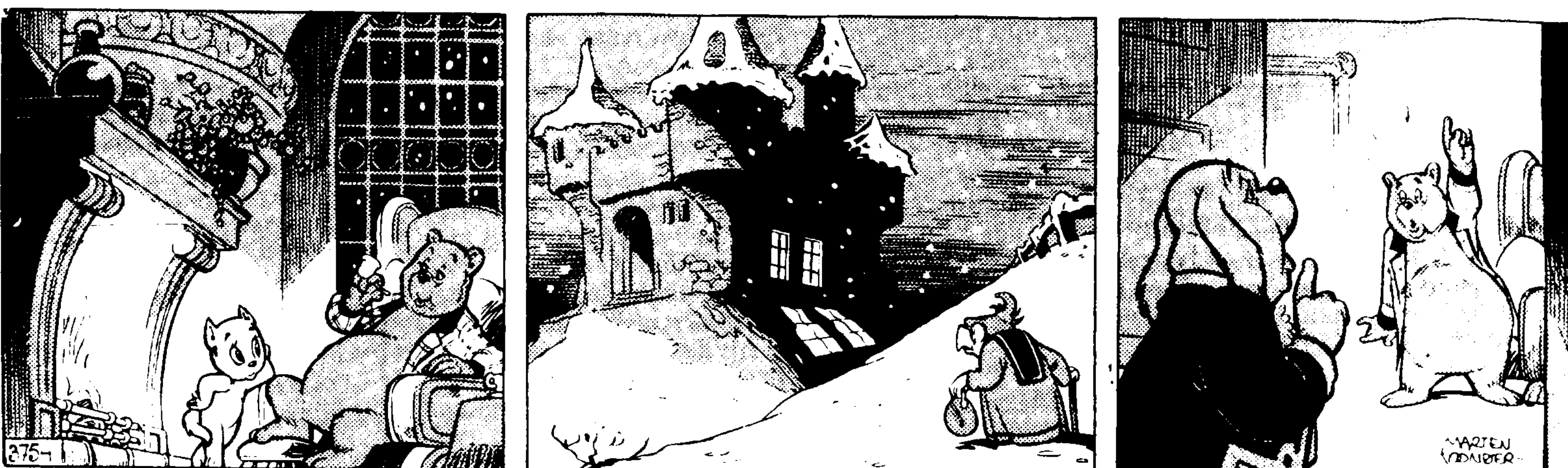
Op 16 november verschijnt bij de Haagse uitgever Bzztôh een "scandaleus" boek over **Ted Kennedy**. *Ted Kennedy, senator* werd geschreven door diens naaste medewerker Richard Burke. Burke weet onder meer te melden dat Kennedy zijn eigen kinderen cocaïne gaf en amper aangekomen voor een werkbezoek in Moskou daar meteen een bordeel indook. Dat laatste deed de Amerikanen voor chantage vrezen.

Rolls Royce geen sekscl

De exclusieve seksclub **R Mens Club** in Maastr moet stoppen met gebruik van beeldmerken v autofabrikant Rolls Ro Ook moet de naam van zaak worden veranderd. "herensocieteit" verloor jdag het kort geding dat R Royce had aangespan voor de rechter in Ma tricht. De geëiste schade goeding van 50.000 gul hoeft de seksclub echter n te betalen. De autofabrik stapte twee weken gele naar de rechter omdat reputatie van het me schade zou lijden door negatieve associatie met pr titutie-activiteiten. Ook de exclusiviteit van het m verloren gaan als de R Mens Club haar naam blijven voeren. Rolls ber zich daarbij op de Bene merkenwet. Rolls Mens C moet nu binnenkort een de tuin staande levensgr "flying lady", het beeldje de neus van een rolls roy verwijderen. Van de ha rolls royce die in de hal v de zaak staat, moeten gr naamplaatje en flying la worden verwijderd. Eigena R. Barlage heeft de nieu naam van zijn zaak inmi dels bekendgemaakt: Reg R., de Engelse naam vo "Koninklijke R.".

Tom Poes en de Feunix

door Marten Toonder

3754 — Dit is dus eigenlijk het einde van de feunixgeschiedenis. Maar omdat er misschien lezertjes zijn, die willen weten wat er verder met de feunix gebeurde, zal ik er nog iets meer van vertellen.

Op een koude winteravond dan, een tijd later, zaten heer Ollie en Tom Poes bij het knappende haardvuur over hem te praten.

"Het was een hele slag voor de burgemeester", zei Tom Poes. "In plaats van in die Commissie tot Vernieuwing van Rommeldam ging de feunix er met mijn gitaar vandoor, weet u nog wel?"

"Ja, ja", zei heer Bommel hoofdschuddend. "Die jeugd, die jeugd. Neem er een voorbeeld aan, jonge vriend. Doe goed je best en luister niet naar slechte vrienden, zei mijn vader altijd - en daar houd ik mij aan..."

Hij zweeg verschrikt, want buiten werd een naderend gezang hoorbaar. Het was de stem van een grijsaard, die met versleten neusstem zong: "Na de nieuw mi de nieuwe mo, de nieuwe maan, de oude maan. Waar zal mijn wieg eens staan? Van je kris, je kras, je krinkelbaan..."

Het lied stierf weg en kort daarop werd er gebeld.

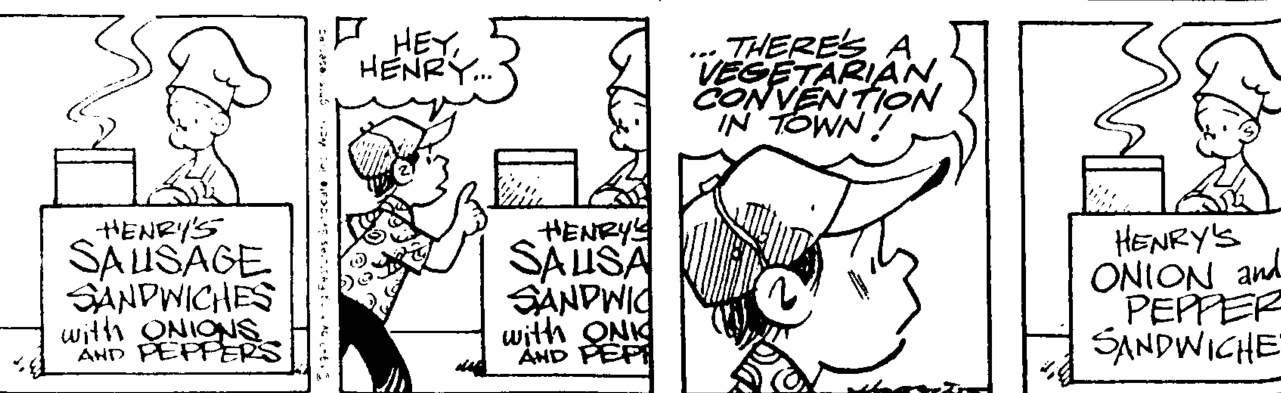
"Daar is een bejaard heer om u te spreken", zei de bediende Joost, binnentredend. "Hij zoekt iemand met begrip voor mooie, oude dingen. Die wil hij een verheven taak opdragen, zei hij. Het is de feunix, als ik zo vrij mag zijn - en hij heeft een tasje bij zich met een ei erin".

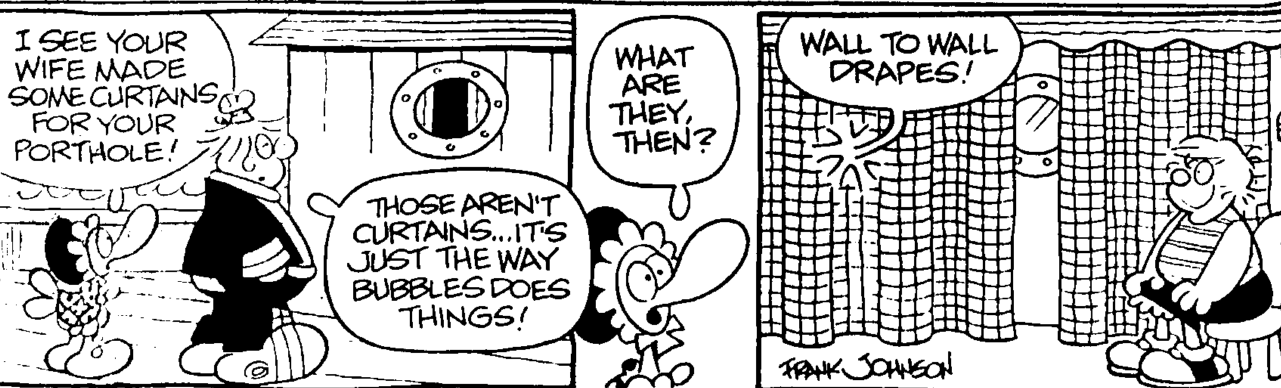
"Stuur hem weg, Joost!" riep heer Ollie met bleke lippen. "Zeg maar dat ik... dat ik..."

"Zeg maar dat heer Bommel zijn eigen taak heeft", zei Tom Poes.

"Dank je", prevelde heer Ollie, het voorhoofd afwissend. "Het is een mirakel hoe snel die feunix veroudert is. Nu zie je maar eens hoe het met zulke figuren gaat, jonge vriend! Laat het een les voor je zijn."

EINDE VAN DIT VERHAAL

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

ACHTDIENST ARTSEN
...iënten van de artsen van Bandabao ...rde district) kunnen in spoedgevallen ...efoon 641658 bellen en dan het ...twoordapparaat afluisteren. De ...iënten van de andere districten kunnen ...or spoedgevallen de artsenpraktijk van ...h eigen huisarts bellen en het ...twoordapparaat zal dan mededelen wie ...dienstdoende arts is.

...NDERARTS
...articuliere patiënten)
...r de dienstdoende arts: bel d.d. tel.: ...900/625100.

...ERENIGING VAN TANDARTSEN
...r de dienstdoende arts gedurende het ...eekeinde en op feestdagen gelieve tel.: ...222 op te bellen.

...NTRO MEDICO STA ROSA
...Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; ...ningstijden zaterdag en zondag van ...00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

...T GELE KRUIS WIJKVERPLE...NG
...nta Maria 17. Tel.: 682344, 682947, ...8412 en 682574; geopend vanaf zeven ... 's morgens tot vijf uur 's middags; ... wijkgebouw Bonam: iedere ...n 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; ... tel.: 687707; Montagne Abao: ...73711; Kaya Fensu: tel.: 618577; ...yeweg: tel.: 657508; voor informatie ... zuigelingen- en peuterbureaus kan ...n terecht op consultatiebureau Brie...gel. Tel.: 373584.
...chtdienst t/m 10 november: zuster Ber...ina. Tel.: 685853.

...CHTING VAN HET WIT GELE ...UIS VOOR GEZINSVERZOR...NG 'KWIDO PA FAMIA'
...Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren ...ndag, woensdag en vrijdag van 08.00-...00 uur; dinsdag en donderdag van ...00-16.00 uur.

...NTRALE WIJKVERPLEGING
...oor Gosieweg 15. Tel.: 692231/...; geopend van 07.00-17.00 uur; de ... heeft zuster Filesia. Tel.: 626314, ...eboy 669-0366 b.g.g. 691838.
...oor Bandabao, Groot Sta Martha 141. ...; geopend van 14.00-17.00 ...; de wacht heeft zuster Filesia. Tel.: ...14.

...RAAMKLINIEK RIO CANARIO
...weg Noord 43, tel.: 44510, ...1343, 691663 en 691836; voor infor...tie over prenatale zorg en zorg gedu... de bevalling.
[illegible] ...dag van 13.30-16.00 uur.
[illegible] ...dag van 12.30-14.45 uur.

[illegible] ...BAO
...n 38, tel.: 648077/648387; open van ...ag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur. [illegible]
...00-11.00/18.00-20.00 uur.

...NDASHON LECHI DI MAMA ...RSOU
...informatie tel.: 672289, 375023 of ...

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
... november 1992 vanaf 08.00 uur tot 9 november 1992 om 07.00 uur:
Dokter Schoop, Sentro Mediko Sta. Rosa. Tel.: 676666; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 676666 b.g.g. 689266/689337.
9 november 1992 vanaf 07.00 uur tot 10 november 1992 om 07.00 uur:
Dokter Elhage, Sentro Mediko Sta. Rosa. Tel.: 676666; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 371661 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
6 november 1992 vanaf 17.00 uur tot 9 november 1992 om 07.00 uur:
Dokter Swart, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat. Tel.: 624113; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 682387 b.g.g. 689266/689337.
9 november 1992 vanaf 07.00 uur tot 10 november 1992 om 07.00 uur:
Dokter Alcala, Spreekkamer: Sta. Maria. Tel.: 683048; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 379663 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
6 november 1992 vanaf 17.00 uur tot 9 november 1992 om 07.00 uur:
Dokter Dunker, Spreekkamer: Tera Cora. Tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 648079 b.g.g. 689266/689337.
9 november 1992 vanaf 07.00 uur tot 10 november 1992 om 07.00 uur:
Dokter Cummins, Spreekkamer: Barber. Tel.: 641658; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 693940 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Twiwel).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde, [illegible] eerstvolgend bezoek!

HYGIËNISCHE DIENST
van 6 t/m 8 november na kantooruren heeft de heer O. Offerman. Tel.: 625800, pagenummer 319-0712 dienst.

Colofon AMIGOE
Curaçao: tel. 672000, fax: 674524
[illegible]

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n (naast Thorax Centrum). Tel.: 685022/685023.
Punda
Popular, hoek Maduro-/Columbusstraat. Tel.: 611269/612376.
ZONDAG
Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n. Tel.: 692390/692391.
Punda
Juliana, Julianaplein 6. Tel.: 54500.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
7 november: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
8 november: A. Michel, Dr. M.L. King Boulevard 42.

HEEFT U hulp nodig, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag verkrijgbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 686917.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur *Seawind Crown* (ALIA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNIA (Groot van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 [illegible]
[illegible] en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 06.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11:00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

Wega di Number Kòrsou
0221
8487
4807

HBO (kanaal 83)

ZATERDAG
PRIME TIME:
19.15 Movie: 'Caddyshack II' (1988; Jackie Mason/Dyan Cannon)
21.00 Movie: 'Curly Sue' (1991; James Belushi/Alisan Porter)
23.00 Dream On: Undergraduate
23.30 Larry Sanders (Gary Shandling)
24.00 Movie: 'Strictly Business' (1991; Joseph C. Philips/Tommy Davidson).

ZONDAG
18.15 Movie: 'An American Summer' (1990; Michael Landes/Brian Austin)
21.00 Movie: 'The Golden Child' (1986; Eddie Murphy/Charlotte Lewis)
22.00 One-Night Stand

23.15 Kids in the Halle
24.00 Movie: 'Ricochet' (1991; Denzel Washington/John Litgow).

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG
14.45 Directe uitzending aankomst van koninklijk gezin
17.30 Telefiesta met tante Irma
18.30 Musical Special
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: *China Seas*
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Estreno: *Rockababe*
23.30 Sluiting.

ZONDAG
16.00 Sena di Señor
17.00 Directe uitzending finale FFK-voetbalwedstrijd: Sithocs vs Jong Holland vanuit het Sentro Deportivo Kòrsou
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di bishita ku..... *Anton Dicke*
19.30 Modísima met Saida en Annemarie
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Baghdad Café (met o.a. Whoopi Goldberg)
21.30 Cocktail Special
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

ABC (kanaal 99)

ZATERDAG
21.00 Covington Cross
22.00 Crossroads
23.00 The Commish
24.00 ABC News.

ZONDAG
20.00 Life Goes On
21.00 Funniest Videos
21.30 America's Funniest People
22.00 ABC Sunday Night Movie
24.00 ABC News.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG
PRIME TIME:
20.00 TravelQuest
20.30 Bob Vila's Home Again
21.00 Movie: 'The Dove' (1974; Joseph Bottoms/Deborah Raffin)
23.00 Comedy on the Road
24.00 Evening at the Improv

ZONDAG
20.00 Comedy on the Road
21.00 Movie: 'The Defection of Simas Kudirka' (1978; Alan Arkin/Richard Jorden)
23.00 House of Elliott
24.00 Rave.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG
21.00 Frannie's Turn
[illegible]
22.00 Raven
23.00 Angel Street

ZONDAG
20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie
24.00 CBS News.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG
21.00 Here and Now
21.30 Out All Night
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG
20.00 Secret Service
21.00 I Witness Video
22.00 NBC Sunday Night at the Movies.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG
PRIME TIME;
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
21.35 NBA Basketball Hawks at Bulls (L)
23.50 Movie: 'The Alamo' (1950).

ZONDAG
20.00 Movie: 'Rio Grande' (1950; John Wayne/Maureen O'Hara)
22.00 National Geographic Explorer
24.00 Network Earth.

EURO-TV (kanaal 77)

ZATERDAG
19.00 Dierenmanieren
19.30 Samen Thuis, Samen Uit
19.50 NOS Journaal
20.10 TROS TV Show
21.00 Sluiting.
(zondag van 09.00-11.00 uur herhaling)

ZONDAG (kanaal 97)
19.00 Alfred J. Kwak
19.25 NOS Journaal
19.45 Nationale Spellingwedstrijd
19.55 TROS Actua in Bedrijf
20.45 NOVA
21.00 Sluiting.
(maandag van 09.00-11.00 uur herhaling)

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)

DANKBETUIGING

Bij deze willen wij u allen bedanken voor uw medeleven gedurende het overlijden en de teraardebestelling van onze geliefde moeder, oma, zuster en tante

AIDE SELESTINA LIANG-RHODES

Een woord van dank gaat tevens uit naar allen die bloemen, kransen en telegrammen hebben gestuurd.
Tevens maken wij bekend dat er op **maandag 9 november, woensdag 11 november en vrijdag 13 november a.s. om 19:00** uur in de Kerk van Steenrijk 3 Heilige Missen voor haar zullen worden opgedragen.

zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30+16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur dhr. J. van Eenennaam.
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H.B. v/d Steen.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. J.W.B. Smit.
* * * * * * * * * * * * * * * * *

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half, voornamelijk gedurende de nacht- en ochtenduren tijdelijks zwaar bewolkt met een plaatselijke bui.
Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige oostelijke wind (tussen acht en 22 knopen).

WEEROVERZICHT:
Door aanhoudende aanvoer van vochtige, onstabiele lucht boven de Benedenwindse eilanden zal ook in de komende 24 uur enige buienactiviteit voorkomen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	31	26	6.9
Bonaire	licht bewolkt	--	--	1.2
Curaçao	licht bewolkt	31	26	0.4
St Eustatius	licht bewolkt	28	24	9.7
St Maarten	licht bewolkt	29	26	2.4
Amsterdam	geheel bewolkt	15	10	0.1
Atlanta	licht bewolkt	11	01	0.0
Caracas	licht bewolkt	28	20	sp
Kingston	licht bewolkt	32	25	0.0
Miami	nevel	31	23	0.0
New York	geheel bewolkt	09	04	0.0
Paramaribo	zwaar bewolkt	32	23	3.0
Port-of-Spain	licht bewolkt	32	21	sp
San Juan	licht bewolkt	31	25	2.8
Sto Domingo	licht bewolkt	31	24	2.0

BRUSSEL - De Europese commissie heeft Tsjechoslowakije donderdag te verstaan gegeven dat het vijftien dagen de tijd heeft om de bouw van de omstreden Gabcikovodam in Donau te staken. De waterkrachtcentrale heeft tot een fiks conflict tussen Hongarije en Tsjechoslowakije geleid. De Europese commissie die door de strijdende partijen om bemiddeling is gevraagd, is van mening dat de werkzaamheden op 21 november moeten stoppen. Tot die tijd mag het werk doorgaan om het gevaar van overstromingen te verkleinen, aldus Pablo Benavides die namens de commissie de bemiddelingspoging leidt.

Naar zijn zeggen hebben beide partijen op grond van hun onlangs in Londen met de commissie gemaakte afspraken het advies 'impliciet' aanvaard. De termijn van 21 november is vervat in een brief van EG-commissaris Frans Andriessen aan Hongarije en Tsjechoslowakije. Andriessen is verantwoordelijk voor de Buitenlandse betrekkingen van de Twaalf.

In belang van heel Centraal-Azië:

Moskou: Hulp voor regime Tadzjikistan

DOESJANBE - Rusland heeft besloten hulp te geven aan het bewind in Tadzjikistan, waar al enkele maanden een burgeroorlog woedt. In Doesjanbe is met het oog op de opstand van aanhangers van de verdreven communistische president Nabijev in het zuiden een staatsraad gevormd waarin behalve president Iskanderov ook de commandant van de 201ste Russische pantserdivisie zitting heeft.

"Wij hebben besloten Tadzjikistan te helpen de rust in het land te herstellen. Tadzjikistan is belangrijk voor Rusland. Het land heeft belangrijke grenzen. Het is onmisbaar voor Rusland dat de grenzen van Tadzjikistan gesloten blijven en dit is ook in het belang van alle landen in Centraal-Azië", verklaarde de Russische minister van Buitenlandse zaken, Andrej Kozyrev, vrijdag bij aankomst in Doesjanbe voor een bezoek aan Tadzjikistan. Hij kwam uit Alma Ata, in Kazachstan, waar de presidenten van de Centraalaziatische republieken hadden vergaderd over de etnische oorlogen in verscheidene gebieden.

Tadzjikistan, de armste van de vroegere Sovjetrepublieken, grenst in het zuiden aan Afghanistan en de Russen vrezen wapensmokkel uit dat land. In het zuiden houden zich, in het gebied Koeljab, de aanhangers op van de verdreven pro-communistische president Rahmon Mabijev. Zij zijn een burgeroorlog begonnen tegen het bewind van president Akbarcho Iskanderov, dat steunt op democratische en islamitische krachten. Nabijevs aanhangers deden vorige maand nog een poging de macht te herwinnen. Maar de couppoging in Doesjanbe mislukte, ten koste van honderden doden.

1 op 3 Duitsers:

In nazisme ook wel iets goeds

BONN - Bijna één op de drie Duitsers meent dat "het Nazisme ook goede kanten had". Nog meer zijn van mening dat de joden min of meer verantwoordelijk zijn voor de vervolging die hen heeft getroffen.

Dit staat in een peiling van het instituut Infas die vrijdag werd gepubliceerd. Het tv-net ARD gaf opdracht tot het onderzoek, naar aanleiding van de nationale manifestatie op zondag. Gevraagd of het nationaalsocialisme van Adolf Hitler ook goede kanten had, antwoordde 32 procent van de Duitsers 'Ja' en 64 procent 'Nee'.

Tien procent van de Duitsers in het westen en vier procent in het oosten onderschrijven volledig de volgende verklaring: "De joden zijn mede verantwoordelijk dat zij zijn vervolgd tijdens hun geschiedenis." Maar in het westen vond 28 procent dat de zin "enige waarheid" bevat, tegen 26 procent in het oosten.

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.

Op de schietbaan HATO:

DONDERDAG 12 NOVEMBER 1992 VAN 07.00 TOT 16.00 UUR
VRIJDAG 13 NOVEMBER 1992 VAN 07.00 TOT 16.00 UUR

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

ÑAPA
Weekend Bijlage Amigoe
Zaterdag 7 november 1992
AMIGOE

INTERVIEWS

Meer privacy voor patiënten van Capriles

KONINKLIJK BEZOEK

Koninklijk bezoek aan Antillen en Aruba

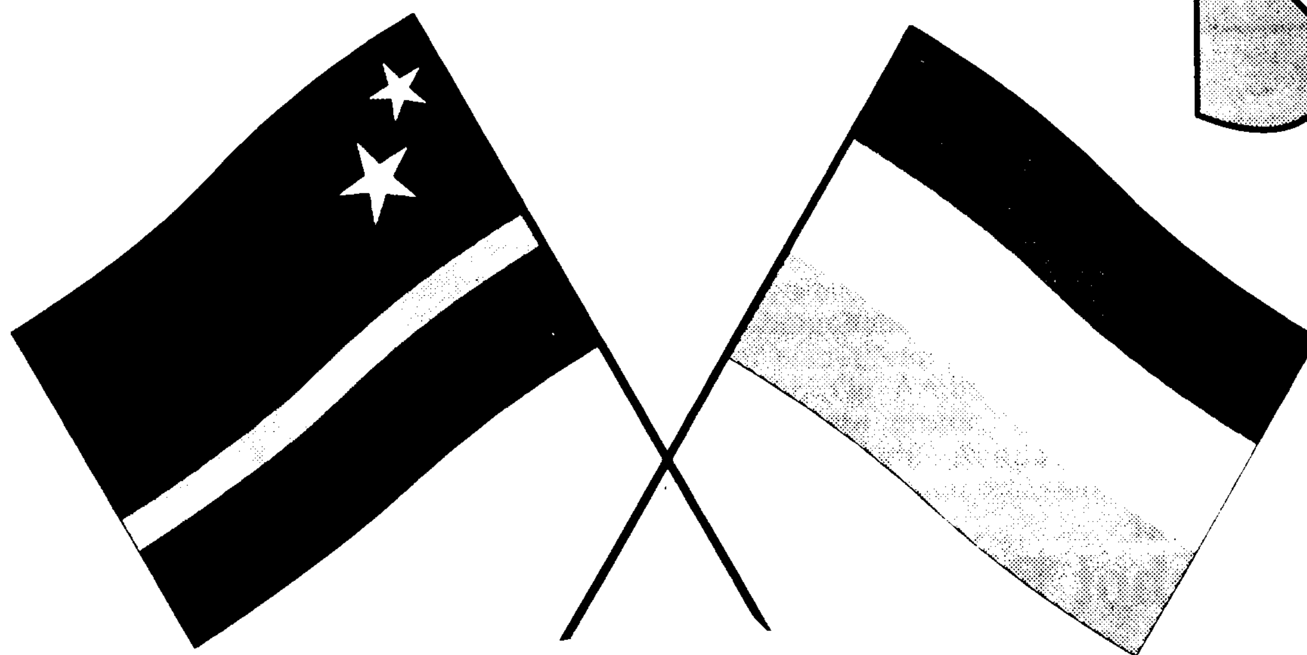

Foto Ken Wong

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Hartelijk Welkom Koninklijke Familie

JAPA BEAUJON

Foto Ken Wong

'Wie loopt er links en wie rechts?'

Japa Beaujon weet alles over koninklijke bezoeken

DE KONINKLIJKE familie arriveert vandaag op Curaçao als eerste stop op een reis langs de vijf eilanden van de Antillen en Aruba. Het is een officieel bezoek en alles moet volgens de regels verlopen. Wat houdt dat in? Er moeten plannen gemaakt worden over waar en wie de koningin en de prinsen gaan bezoeken, wat ze moeten zien, wat ze niet moeten zien. Het lijkt allemaal eenvoudig, maar hoe voer je die plannen uit? Wie begeleidt de koningin op welk moment, wie helpt haar waarmee, wie gaat eerst, wie loopt links, wie loopt rechts. Op zich allemaal kleine dingen, die belangrijk zijn om het bezoek goed te laten verlopen. Er is maar een persoon op het eiland die van dit alles op de hoogte is en die wordt dan ook door iedereen om raad gevraagd: "Japa, hoe gaat dit, mijnheer Beaujon, hoe moet dat, Japa, welke vlag op welke plaats, mijnheer Beaujon welke trap moet de koningin gebruiken, Japa welk pak moet ik aan?"

= door Nel Casimiri =

Japa Beaujon heeft achttien van de twintig Oranje bezoeken meegemaakt, eerst als officier belast met de veiligheid van de bezoeker, daarna als gezaghebber van de Bovenwindse eilanden en na zijn aftreden als zodanig, als voorzitter van de elkaar opvolgende comite's die de ontvangsten moesten organiseren. Het eerste bezoek van een lid van het Koninklijk Huis viel in 1835, toen prins Hendrik de zeevaarder, een kleinzoon van koning Willen I Curaçao bezocht. Toen was Japa Beaujon er nog niet om het te organiseren. Ook bij het bezoek van prins Willem Alexander in 1988 is Japa Beaujon niet officieel betrokken geweest, omdat dat bezoek geen officieel karakter droeg. Maar verder stond Beaujon altijd naast, achter of opzij van het bezoek om te zorgen dat alles op rolletjes liep. Niemand heeft in dezen zoveel ervaring en kennis als Japa Beaujon. Maar met zoveel ervaring heb je ook veel meegemaakt en Japa Beaujon wil daar graag over vertellen. Het gesprek vond plaats op 22 oktober, op de dag af 50 jaar geleden dat prins Bernhard zijn eerste bezoek aan Curaçao bracht, het eerste koninklijke bezoek, waar Japa Beaujon bij betrokken was. Het was voor het eerst sinds 1835 dat een prins der Nederlanden een bezoek bracht aan Curaçao.

OORLOG

Het was 1942, er was oorlog. Op Aruba en op Curaçao stond op alle strategische punten geschut opgesteld. Er was geen programma gemaakt voor het bezoek, maar ze wisten dat prins Bernhard er aan kwam. Het vliegtuig waarmee hij arriveerde was vroeg en maakte eerst een rondje zodat de prins het eiland bij vogelvlucht zou kunnen zien. Daarbij vloog het over het terrein van de Shell, waar de kanonnier opdracht had bij elk vliegtuig dat overvloog te schieten. Dus het afweerkanon opende het vuur op het koninklijke vliegtuig. Gelukkig schoot de kanonnier mis: het schot was bedoeld als waarschuwingsschot. Enige ogenblikken later landde de prins op Hato waar ook al weer door zijn vroege komst, nog geen van de autoriteiten was gearriveerd. Een was evenwel aanwezig: de officier belast met het bewaken van de veiligheid van de prins: dit was de 21-jarige officier van Curaçaose huize, luitenant Jan Jacob Beaujon, door zijn vrienden en later door iedereen Japa Beaujon genaamd. Aldus dr. Johan Hartog in zijn *'De banden tussen Oranje, de Nederlandse Antillen en Aruba'. (De Walburgpers, Zutphen, 1988)*

"Die kanonnier had gelijk. Hij had opdracht te schieten met zijn mitrailleur op ieder vliegtuig dat boven de raffinaderij vloog. Er waren nog geen Amerikanen hier, alleen eigen troepen. Prins Bernhard is door gouverneur Kasteel ontvangen en we zijn naar het Paleis gegaan en ze hebben hier rondgereden. Ik zat op Suffisant bij de schutterij, was officier, de eerste Antilliaanse officier van de schutterij. Dat werd ik op 1 juli 1942 en in oktober 1942 werd ik toegevoegd aan prins Bernhard voor zijn persoonlijke bewaking. 's Avonds liep ik rond in het paleis, met al die krakende houten vloeren. Soms stond de prins om twee uur 's nachts op en vroeg: 'Waar is de ijskast?' 's Morgens gingen ze rijden, dan kon ik slapen, want dan waren er anderen bij hem".

HERINNERINGEN

Herinneringen ophalen is leuk, maar af en toe lopen al die bezoeken een beetje dooreen. Dan zoekt Japa Beaujon op wanneer het ook weer gebeurde, bij welk bezoek. Of hij zoekt een jaartal op bij Hartog, die veel van de gegevens voor zijn boek weer haalde bij Japa Beaujon.

"Ik heb al mijn agenda's bewaard vanaf 1941. Dat zijn geen dagboeken, maar er staan wel alle basisafspraken in vermeld, verjaardagen en notities van wat er gebeurde die dag. Dat helpt me vaak om te weten wat wanneer gebeurde. Tegenwoordig heb ik minder aantekeningen, omdat ik geen vaste baan meer heb. Ik zit wel in allerlei commissies, maar ik heb geen lessenaar met een secretaresse meer".

Ik zorg voor de programma's als voorzitter van het comité. Bij het privé gedeelte van de bezoeken gaat niemand mee. Ik ook niet. Het begon bij Bernhard, ging door met Juliana, met haar kinderen en kleinkinderen. Ik weet hoe het moet. Dat fluister ik zo nodig in bij de grootmeester of de kleinmeester want soms weten die het ook niet. De koninklijke gasten krijgen een programma. Vooral koningin Juliana was heel kien op namen. Alle namen moesten erin staan en die leerde ze uit het hoofd. De gasten lezen het programma heel goed door, zodat ze weten wat ze allemaal gaan doen. Daarom moet je er ook niet van afwijken. Het mag niet, maar het is voor hen ook zo belangrijk dat ze weten wie wie is. Ik ben voorzitter van de landelijke commissie en sta achter de gezaghebber. achter alle officiele personen. Maar als prins Claus me ziet, komt hij me toch ook groeten. Dat mag niet, maar hij doet het. Met prinses Margriet en met Pieter van Vollenhoven heb ik een heel speciale band, want zij hebben hun wittebroodsweken doorgebracht op Sint Maarten in de tijd dat ik daar gezaghebber was".

Dr.Johan Hartog (blz 59): *"Op Sint Maarten trokken zij, zoals de koninklijke gasten tot nu toe altijd deden, in het Little Bay Hotel, maar overdag zaten zij in de tuin van de gezaghebberswoning, die enige jaren nadien is afgebrand. Lakoniek vertelde de oud-gezaghebber van die dagen, Japa Beaujon, dat zij wel in de tuin mochten komen, maar omdat het geen officieel bezoek was, niet in de gezaghebberswoning".*

Japa Beaujon heeft het erg druk deze dagen. Hij heeft even tijd vrijgemaakt voor dit gesprek maar moet eigenlijk terug naar zijn bureau om het programma van het aanstaande bezoek aan Curaçao door te lezen. Dit is de vijfde editie. In zijn kast staan nog een stuk of vijftig files van eerdere bezoeken.

In 1944 bracht prinses Juliana een bezoek aan Curaçao. Toen was er geen speciale bewaker in het paleis voor haar, maar zorgde de paleiswacht daarvoor. En Japa Beaujon was commandant van de paleiswacht. Deze keer vond de bewaking vanaf de buitenkant plaats. Binnen waren de gouverneur en anderen. Toen is zo'n beetje begonnen de verbinding van de naam van Beaujon aan die van het koninklijk huis. Toen prins Bernhard kwam voor de opening van Barcadera, was hij voorzitter van het protocol.

"Ik moest de mensen vertellen hoe ze het moesten doen. Maar ze stellen soms zulke stomme vragen, zoals aan welke kant loop je, welke kleren moet ik aan of wie loopt voor, wie achter".

Als echte militair is Japa Beaujon nog steeds trots op het vaandel dat Prins Bernhard meebracht voor de troepen op Curaçao:

"In 1950 bezocht prins Bernhard tijdens een goodwillreis naar de Nederlandse Antillen, Suriname, Venezuela, Brazilië, Mexico en Canada ook Curaçao en toen heeft hij namens koningin Juliana aan het Korps Landmacht Nederlandse Antillen een eigen vaandel uitgereikt. Vanaf 1929 waren hier mariniers gelegerd, maar in 1947 is de landmacht gekomen, o.l.v. kolonel Van Dun, die later in Nederland generaal is geworden, een heel aardige man".

CADEAUTJE

Maar soms maakt hij zich boos:

"Bellen ze me vanmiddag wat ze voor een cadeautje moeten geven aan de gasten als ze komen. Waar zijn al die jongens die naar Nederland zijn gewest voor een studie van hier tot Scherpenheuvel. Denken die niet, zijn die gestremd of gepasteuriseerd, hebben die geen ideeën? Moeten alle ideeën van mij komen, of van Blok, een makamba, of van May Henriquez die al bijna tachtig jaar is? 'Zullen we een bloemstuk geven?' Neen, natuurlijk niet en ook geen fruitmand. En ook geen schilderijen van 60 bij 40, want die gaan direct in een kist en komen er niet meer uit. Maar als je iets leuks geeft heb je kans dat het deze dagen op hun kamer blijft staan. Geef iets van Curaçao, iets kleins, niet iets abstracts, maar iets van Curaçao. De eilanden van de Antillen hebben drie keer een gecoördineerd cadeau gegeven. Een keer bijvoorbeeld een dienblad van mahoniehout ingelegd met het wapen van Curaçao van zilver. Op Aruba hetzelfde blad, iets groter, met het wapen van Aruba. Op Bonaire een maat ertussenin, zo ook op Sint Maarten en Saba. Het laatste eiland dat de bezoekers aandeden was Sint Eustatius. Daar hadden ze een kabinet gemaakt waar de zes dienbladen precies inpasten. Tijdens de laatste officiele lunch werd dat kabinetje naar binnen gerold. Bovenop het wapen van de Nederlandse Antillen.

Een andere keer hebben we een gouden hartje geschonken met zes parels erin. De eerste munt was ook mijn idee. Er is een proefmunt gemaakt voor de Nederlandse Antillen, en later bleek dat de eerste proefmunt van het hele Koninkrijk te zijn, want er waren nooit eerder proefmunten uitgegeven. Het was een munt van koningin Juliana in de calèche op de pontjesbrug. Dat is toch zuiver Curaçaos, de stoet op de brug. Die munt is in Canada geslagen. We hebben hem aangeboden in 1973 bij het 25-jarig jubileum, toen is er een hele commissie naar Soestdijk gegaan. Maar nu is er geen enkele samenwerking voor een collectief cadeau. Dat duidt ook op de huidige politieke situatie. Ik ben apolitiek. Ik weet alles van politiek en sta er midden in. Ik ben de enige die gediend heeft als directeur van het kabinet van de Nederlandse Antillen zonder een politicus te zijn. Ik diende alle kleuren op de zelfde manier. Daarna is die waarnemende functie verdwenen. Nu beginnen ze met staatssecretarissen. Ze hadden veel beter een directeur van het kabinet kunnen benoemen als vertegenwoordiger van de minister-president. Als er dan schepen binnenkomen e.d. kan die gaan ter verwelkoming en hoeft de premier het zelf niet te doen".

UNIFORM

Een van de punten uit het protocol dat ter sprake kwam was het uniform van de gouverneur. Moet gouverneur Saleh in uniform de koningin ontvangen?. Japa Beaujon vertelde dat er ook een officieel tenue bestaat voor de statenleden. Een van de oudste verordeningen gaat daarover. Maar voegde hij er meteen aan toe: "Dat is niet de oudste verordening. De oudste verordening is de hondenpenningverordening. Maar dat weet bijna niemand meer".

En hoe zat het nu met die trappen, moet de koningin de linker of de rechtertrap gebruiken?

"De ereplaats is altijd rechts, dus met je rug tegen het gebouw rechts. Maar ik zeg nooit meer links of rechts, alleen pariba of pabou, dan kunnen ze het onthouden. Er is een heel makkelijk ezelsbruggetje. Een bruid komt aan de linkerarm van haar vader, haar meerdere, de kerk in. Aan de rechterarm van haar man, de ereplaats, verlaat zij de kerk. Wij mannen geven ons meteen over. Maar denk niet dat ik iets tegen vrouwen heb hoor, ik ben al 49 jaar getrouwd".

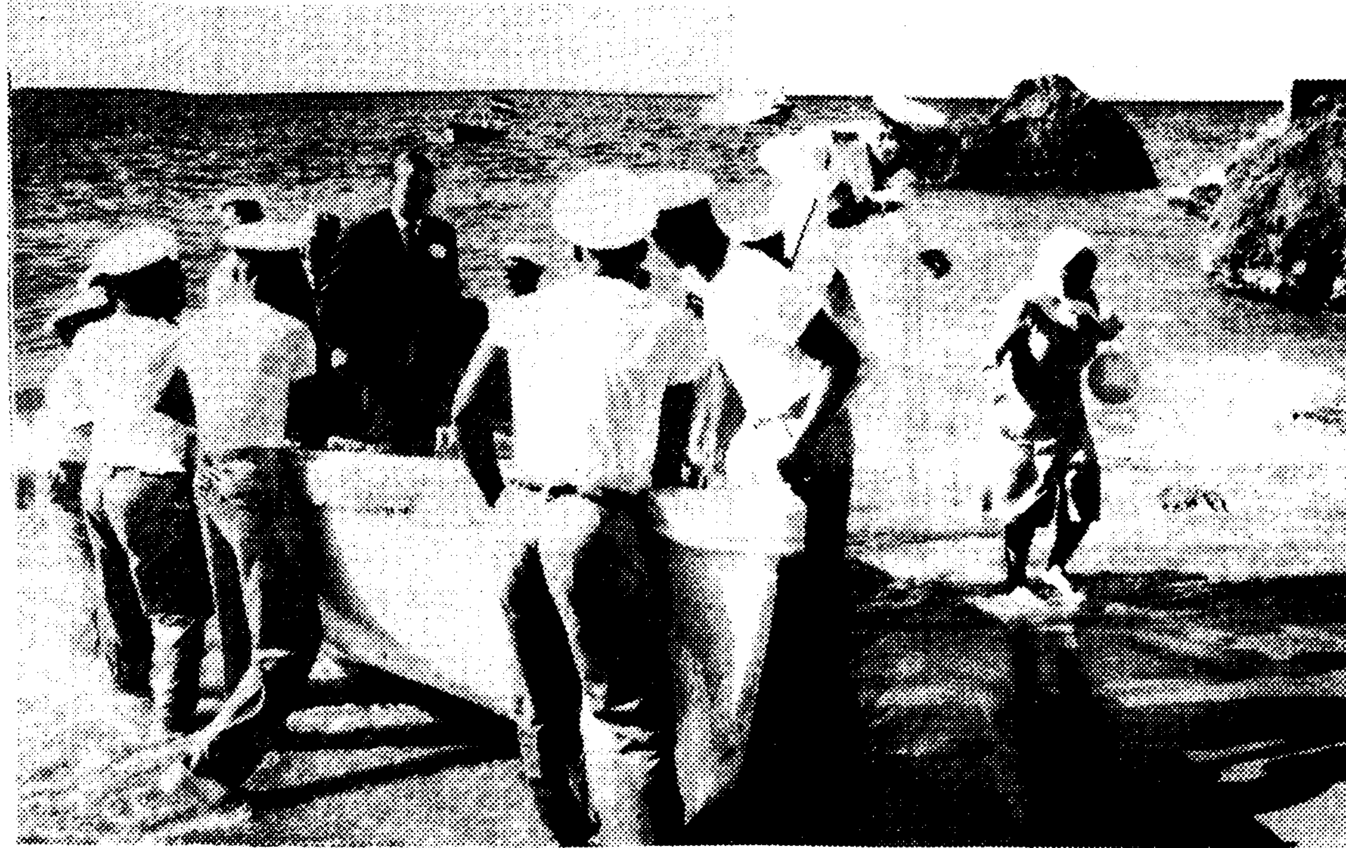
"Toen de prinsessen Margriet en Irene een bezoek (1962) aan de Antillen brachten, was ik nog gezaghebber van Sint Maarten", mijmert Japa Beaujon verder. "Ik was altijd nauw betrokken bij de koninklijke bezoeken. Toen in 1958 prinses Beatrix haar eerste bezoek bracht heb ik een receptie georganiseerd in Fort Amsterdam. Het was prachtig verlicht. Er waren zoveel mensen. En er moesten zo'n dertig, veertig, vijftig mensen aan haar worden voorgesteld. Ieder kreeg drie minuten, daarna kregen ze een seintje en moesten ze weg. Het ging elegant, volgens het protocol. Maar sommigen wilden niet weg, vooral een vrouw niet. Dat gaf problemen".

"Toen de prinsessen Margriet en Irene de Bovenwinden bezochten zijn we op Saba bij Captain Johnson op bezoek geweest. Hij woonde op de top. Hij gaf een hand, maar niet gewoon, nee, hij liet niet los. De man was tachtig jaar en telkens hand voor hand gingen zijn handen een stukje hogerop. Soms draai ik nog oude films van de koninklijke bezoeken af. Ik kreeg ook en film uit 1958 die door iemand anders is opgenomen".

Op Aruba bestaat een Oranjecomité, waar Amigoe-redacteur Jos van der School sinds jaar en dag voorzitter van is. Is er op Curaçao ook zo'n Oranjecomité?

"Nee, en de tijd is daar ook niet opportuun voor om er een op te richten, nu er zo'n anti-makamba stemming heerst. Vroeger zou dat wel kunnen, nu niet, nee. Wel zaten er elk jaar dezelfde mensen in het comité om de dingen te organiseren. We volgden daarbij een vast patroon: Op koninginnedag 's morgens vroeg de aubade, waarop de volgende dag een

Vervolg op pag. 12

Bij het bezoek van koningin Juliana aan Saba in 1965, was de timing bij het uitstappen van het bootje dat de vorstin aan wal bracht niet al te perfect. Op het moment dat de koningin voet aan wal zette op de Sabaanse bodem, kwam er juist een grote golf aanzetten. De koningin liep natte voeten op, gezaghebber Japa Beaujon van de Bovenwinden moest de rest van de morgen in natte broekspijpen rondlopen. (Archieffoto Amigoe)

JAN JACOB Beaujon werd geboren op Curaçao op 30 januari 1921 uit Arubaanse ouders. Het gezin woonde op Landhuis Rust waar vader Beaujon districtsmeester was. Ook de grootvader is districtsmeester geweest hier en werd later advokaat en notaris. Later werd de vader overgeplaatst naar Banda'bou. Daarna volgde de benoeming tot gezaghebber van Bonaire. Hij voerde daar het elektrisch licht in en liet o.a. de Wilhelminabank op het gelijknamige plein bouwen. Een kopie van de koker met papieren die in de bank zijn ingemetseld is nog in het bezit van Japa. Na Bonaire volgde het gezaghebberschap van de Bovenwinden tot 1927. De kinderen van het echtpaar Beaujon zijn op vijf van de zes eilanden van de Antillen geboren. Ook Jaap of Japa begon met een opleiding bij het kadaster als rooimeester.

"Ik zat eerst samen met Boeli van Leeuwen op de Hendrikschool. We waren toen terug van Sint Maarten. Maar die meneer uit de zesde klas heeft me nooit begrepen. Ik heb een keer een inktpot naar zijn hoofd gegooid. Ach, je kunt de geschiedenis niet verkrachten, ik was gewoon de aanstichter van alle kwaad. Het waren niet zulke grote groepen toen. De zesde klas bevatte 11 jongens. De tiende bijvoorbeeld telde 2 leerlingen. Maar ik werd weggestuurd. Mijn vader was protestant, blank, vrijmetselaar, een hoge ambtenaar, hij is naar de fraters gegaan. Dat kwam omdat ze van de Isla-school (Shell-school red.), waar een paar Curaçaose jongens naar toe mochten, al van te voren hadden gewaarschuwd dat ze me niet zouden aannemen. Maar de fraters kregen een cheque en een blanco volmacht en die hebben me genomen. Ik heb het geweten!"

Na de school ging ook Japa Beaujon werken in gouvernementsdienst. Dat hoorde bij de familie. In 1940 nam hij dienst bij de schutterij. "Op 2 december moest ik opkomen en vlak daarvoor brak ik mijn enkel met hockeyen op de sportclub. Ik heb toen geen gips gekregen maar een speciaal soort plastic zodat ik mijn been kon blijven gebruiken. Ik was proefpersoon voor dr. Maal".

Alle bekende jongens zaten bij de schutterij. Beaujon werd korporaal, sergeant en werd opgeleid tot officier: "Mijn bijnaam was *'manzaliña'*, omdat ik zo streng was".

In juli 1942 werd Beaujon benoemd tot officier (2e luitenant). In 1944 compagniecommandant en in 1945 commandant van het Waterfort. De eerste Antilliaan na 1900. Na de oorlog kwamen de schutterijofficieren eerst als kort verbanders bij het KNIL en later zijn zo'n vijf officieren beroepsofficier bij het KNIL geworden, waaronder Beaujon. Toen het KNIL werd opgeheven en de mariniers weer op Curaçao kwamen werden ze Koninklijke Landmachtofficieren gedetacheerd bij de mariniers. "Ik had al een paar keer gesolliciteerd als gezaghebber, o.a. van Bonaire, maar steeds liep het mis. Het gezaghebberschap zit onze familie in het bloed. In 1958 werd de gezaghebber van Sint Maarten ziek en ik dacht: 'Dit is mijn kans'. Maar ik had ondertussen een gezin met vier kinderen. Men polste mij en ik stelde een eis: 'Ik schrijf geen verzoek meer. Ik wil dat de minister bij mij thuis komt om het te vragen. En dat heeft minister Van Romondt toen gedaan. Ik heb bedenktijd gevraagd. De volgende dag heb ik meteen geschreven dat ik de benoeming accepteerde".

Normaal is binnen drie maanden alle administratieve rompslomp rond zo'n benoeming rond, maar dat lukte deze keer niet: "Ik ben de enige gezaghebber tot nu toe die een opleiding tot gezaghebber heeft gevolgd. Normaal als je benoemd bent, kom je daar en heb je geen adviseurs en zie je alleen jezelf in de spiegel. Maar ik heb zes maanden de tijd gehad en in die tijd heb ik op Curaçao bijna alle diensten kunnen bezoeken. Ik heb alle pb's kunnen verzamelen die daar niet waren, kunnen leren hoe het zat met naturalisatie, met trouwen, met de politie, enz. In januari 1959 was het besluit klaar maar door allerlei politieke ruzies heeft het tot 1 augustus geduurd voor ik gezaghebber was. Dat ben ik negen jaar gebleven. Na 6 jaar wilde ik naar Curaçao, waar ook een gezaghebbersplaats vrijkwam, maar dat wilde Claude Wathey niet. Hij wilde niet dat ik wegging. Claude Wathey was een goede vriend, die me later de nek heeft omgedraaid. Ik raad elke gezaghebber aan om na zes jaar te verdwijnen".

Na zijn terugkeer op Curaçao is Japa Beaujon toegevoegd aan het kabinet van de minister-president. Na zijn pensionering trad hij in dienst van Spritzer en Fuhrmann, waar hij officieel secretaris was maar in werkelijkheid ombudsman van alles. In 1984 is hij daar weggegaan en sindsdien zit Japa Beaujon in allerlei commissies. Hij telde er zo vlug al een stuk of twintig. Dit jaar vierde hij zijn twintig jaar pensioen-jubileum, maar voegde hij er zelf relativerend aan toe: "Mijn grootvader heeft 20 jaar gewerkt en daarna is hij 42 jaar gepensioneerd geweest".

Hartelijk Welkom Koninklijke Familie

CURACAO INTERNATIONAL AIRPORT N.V.

Plaza Margareth Abraham - Hato

Koninklijke Familie Welkom op ons Dushi Kòrsou

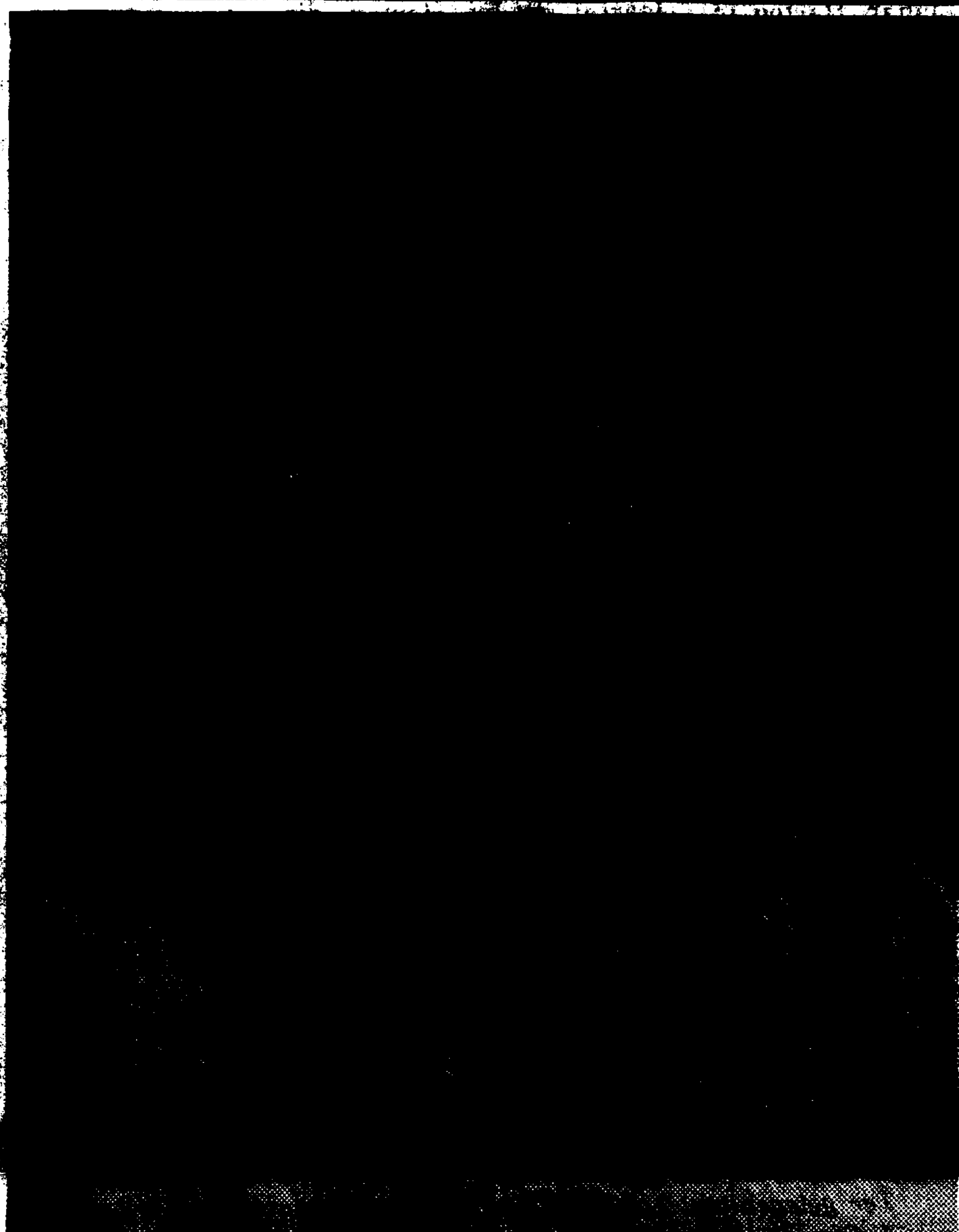

Saliña - Punda - Sta. Maria

KOMPANIA DI AWA I ELEKTRISIDAT DI KORSOU N.V.

WATER & POWER CORP.

Airport Hotel

Hotel Holland

CARIBBEAN CARGO SERVICES

Boekhandel Salas

Fokkerweg - Cornweg (Cozypoint)

Zuikertuintje Gallery

V.O.B.

Vereniging Officiëre Belangen

La Ganga Saliña TOYWORLD

Servisio di Telekomunikashon

AMIGOE

De Krant!

MEYER TRANSPORT

thuis in de wereld van verhuizen

URALCO

UNITED RENTAL & LEASING CO. N.V.

"Sterker dan met het lieve vaderland..."

Tussen Sefardim en Oranjehuis bestaat een eeuwenoude band

HET BEZOEK van Koningin Beatrix aan de synagoge Mikve Emanuel volgende week, is meer dan een cultureel getint bezoek aan de oudste nog in gebruik zijnde synagoge van het westelijk halfrond. Het is een herbevestiging van de hartelijke band tussen het Huis van Oranje en de vanaf het eind 1500 naar Nederland gevluchte sefardische joden, waarvan een aantal later in Curaçao terechtkwam. Voor een groot deel zijn die koningsgezinde gevoelens van de Sefardim gebaseerd op dankbaarheid voor het feit dat zij in Nederland een veilig toevluchtsoord vonden. Maar ook de persoonlijke contacten tussen leden van het vorstenhuis en de Sefardim gaan ruim honderden jaren terug, zowel in Nederland als hier. Wat hen precies bond, is voer voor historici; wat hen blijft binden, is die historie.

= door Marjo Nederlof =

De eerste Iberische kooplieden kwamen eind 1500 naar Amsterdam. Vanaf het begin van 1600 begonnen zich daar steeds meer Portugese joden te vestigen, daartoe gedreven door religieuse en economische motieven, die het gevolg waren van de toenemende aktiviteiten van de Inquisitie en door het feit dat de haven van Antwerpen (waar zich al een aantal Iberische kooplui bevonden) werd gesloten. R.G. Fuks-Mansfield heeft in haar in 1989 verschenen proefschrift *'De Sefardim in Amsterdam tot 1795'* uitgebreid onderzoek gedaan 'naar de aspekten van een joodse minderheid in een Hollandse stad'. Daarin komen ook de eerste contacten tussen de Sefardim en het Huis van Oranje aan de orde.

Volgens overlevering zou de gevangengenomen leraar en rabbijn Uri Halevi in 1603 zijn vrijgelaten en toestemming hebben gekregen in zijn huis godsdienstoefeningen te houden, op voorwaarde dat de gemeente voor het welzijn van de Amsterdamse overheden zou bidden. De gewoonte om in de synagoge een gebed voor de wereldlijke orde uit te spreken, stamt uit de Talmoedische tijd (6e-9e eeuw). Het zogeheten Hanotengebed vroeg Gods zegen voor het stadsbestuur van Amsterdam, de Staten van Holland, de Staten-Generaal en de stadhouder en zijn familie, wanneer deze in funktie was.

Zo is er bewijs, dat in 1772 door de joodse gemeente een extra gebed werd uitgesproken om een voorspoedige zwangerschap af te smeken voor de echtgenote van stadhouder Willem V, prinses Wilhelmina. Het oudste bewaard gebleven gebed voor de stadhoudersfamilie dateert echter al van 1630.

In 1615 vestigde Jozef Salom Gallego zich in Amsterdam. Hij fungeerde als voorzanger in de sefardische synagoge. In 1630 schreef hij in het Hebreeuws een gelegenheidsgebed voor stadhouder Frederik Hendrik dat, samen met de Nederlandse vertaling ervan, bij Elzeviers in Leiden werd uitgegeven: *'Een ghebedt der Israeliten woonachtig in Holland voor (...) Frederick Hendrick (...) dewijle bij 's Hertogenbosch, de voornaamste stadt van Brabant, belegerdt'.* In zijn inleiding prijst Gallego de stadhouder en de vrijheid, die de joden in Holland genieten. De joden hadden zelfs meer vrijheid van godsdienst en privileges dan de katholieken van die tijd; ook de protestanten waren door de katholieken vervolgd en dat bevorderde het wederzijdse begrip sterk.

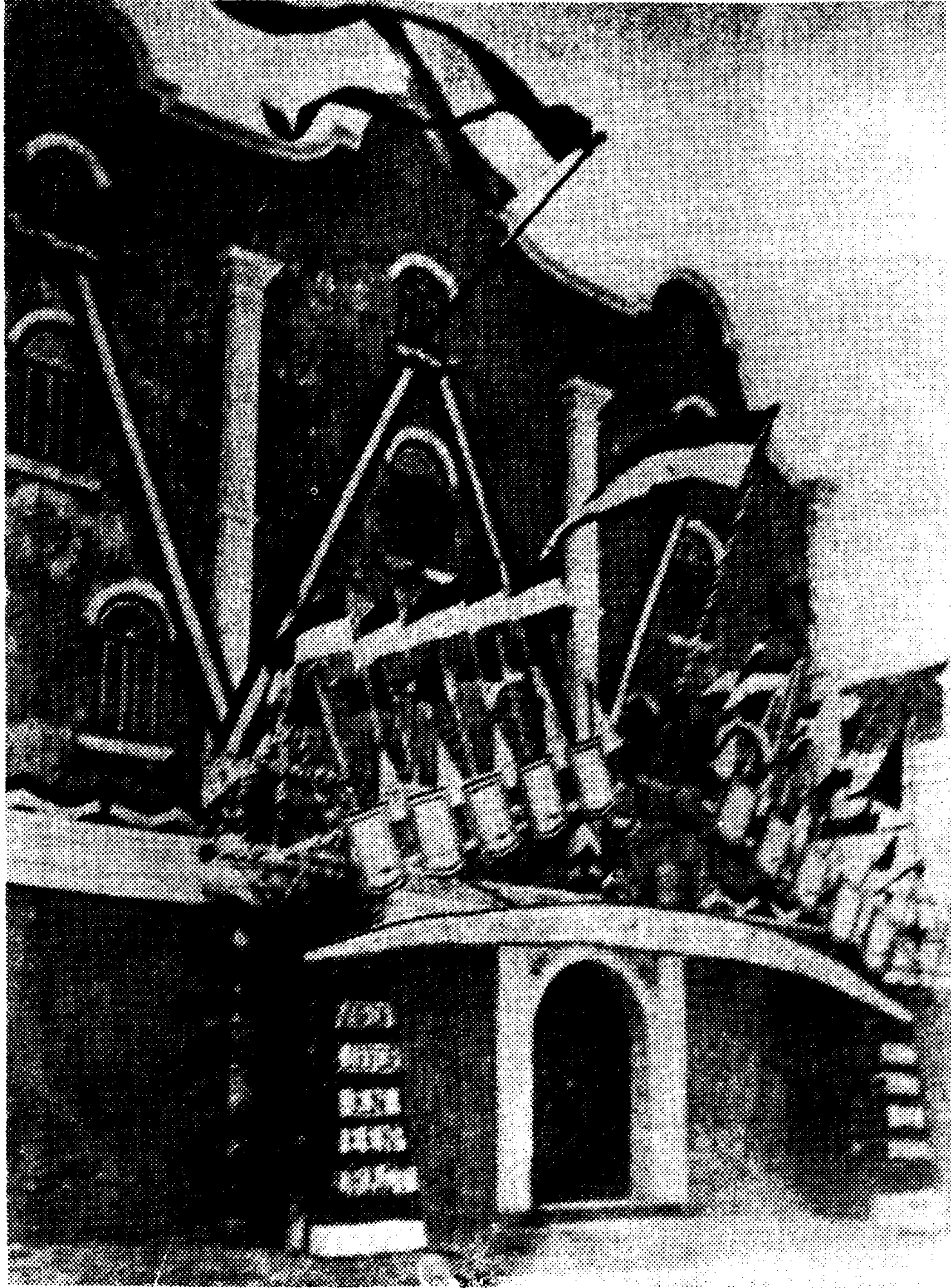
GEBED

Dat de gewoonte een Hanotengebed te bidden ook door de naar Curaçao geëmigreerde Sefardim in stand werd gehouden, blijkt uit *History of the Jews of the Netherlands Antilles* (1970), van Isaac en Suzanne Emmanuel. Op pagina 409 is het programma voor de buitengewone Godsdienstoefening ter gelegenheid van de geboorte van prinses Juliana (30 april 1909) afgedrukt. Na de gewone avondgebeden, psalmen, en na de opening van de Arke door de Voorzitter der Gemeente volgt "het gewoon avondgebed voor H.M. de Koningin en de Overheid". In een N.B. wordt opgemerkt: "Men wordt verzocht bij het voordragen van het Gelegenheidsgebed alsmede van het Gewone Gebed voor het Koninklijk Huis en de Overheid op te staan."

De Emmanuels maken ondermeer ook melding van de hymne die in de synagoge werd gezongen ter gelegenheid van Koning Willem III's 73-ste en laatste verjaardag op 1 maart 1890. De Nederlandse tekst daarvan werd door de Emmanuels vertaald in het Engels en enkele strofen luiden aldus: *"Dear Holland, the land of the free / Sweet home of the exile and poor! / (...) / King William, Holland's pride! in love / This day around thy throne we draw; / Freedom's Prince *, to thee was given / The majesty of right and law / (...)".* * vanwege de afschaffing der slavernij.

Emmanuel maakt verder nog melding van gebeden die hij in 1963 heeft gevonden voor koning Willem II daterend uit de jaren 1840 tot 1849, en van de feestelijke bijeenkomst in de synagoge ter gelegenheid van het huwelijk van prinses Wilhelmina met hertog Hendrik van Meckelenburg-Schwerin in 1901.

En ter gelegenheid van de inhuldiging van prinses Wilhelmina tot koningin in 1898 werd de ingang van de synagoge feestelijk versierd met **vlaggen, wimpels en tien schilden** (voor elke provincie een). Er is nog een foto van bewaard gebleven. Op het huldebord boven de poort aan de Columbusstraat (toen hoofdingang), links en rechts geflankeerd door een davidster, staat de tekst: 'Israels hulde aan Nederland en Oranje'. Terzijde de woorden 'Vrede, liefde en eendracht'.

Ter gelegenheid van de inhuldiging van koningin Wilhelmina in 1898 werd de synagoge feestelijk versierd met vlaggen, oranjewimpels en tien schilden (voor elke provincie één). (Uit: 'History of the Jews in the Netherlands Antilles)

STADHOUDER

De joden hadden in het 17e eeuwse Holland vrijheid van godsdienst, maar het was aanvankelijk niet de bedoeling dat ze daarmee al te zeer te koop liepen. In de loop van de zeventiende eeuw trad de joodse eredienst echter steeds meer uit de verborgenheid naar buiten. Volgens Fuks-Mansfeld was de belangstelling van de stadhouderlijke familie voor de Sefardische gemeenschap een belangrijke factor daarvoor. "Toen stadhouder Frederik Hendrik op 26 mei 1642 met zijn zoon Willem en de Engelse Koningin Henriette Marie officieel een bezoek kwam brengen aan de Sefardische synagoge, was de weg naar stilzwijgende officiele erkenning gebaand. Menasse Ben Israel (die een Hebreeuwse drukkerij in Amsterdam bezat, red.) hield bij deze gelegenheid de feestrede in het Portugees en van de tekst verscheen ook een Nederlandse vertaling."

Ook op een andere wijze wordt de band tussen de Sefardim en Nederlandse bestuurderen duidelijk: in de tweede helft van de zeventiende eeuw verwierven enkelen van de meest welgestelden onder de Sefardim adellijke titels. Stadhouder-koning Willem III had diverse joodse financiers en medewerkers in dienst. Fuks-Mansfeld noemt Antionio Alvarez (alias Mozes Machado) en zijn compagnon Jacob Pereyra als degenen die vanaf het begin van de politieke carierre van Willem III in 1672 als legerproviandeurs van de Staten-Generaal werkzaam waren en dat bleven tot aan de Vrede van Rijswijk in 1697. "Ondanks de herhaalde klachten dat de firma zo duur was, bleven Willen III en de Staten-Generaal van zijn diensten gebruik maken."

Behalve van de tijdens de oorlogsvoering zo noodzakelijke proviandeurs, maakte Willen III voor diplomatieke missies ook gebruik van de diensten van de wijdvertakte families Belmonte en Suasso, die ten tijde van zijn koningschap voortdurend in zijn aanwezigheid waren. Over Francisco Lopes Suasso citeert Fuks-Mansfeld in een voetnoot een aardige annekdote uit Geschiedenis van van Da Silva Rosa (pag. 110):
"Het was Suasso die volgens een in de Sefardische gemeente overgeleverde traditie Willem III in 1688 twee miljoen gulden leende zonder onderpand, om de tocht naar Engeland te financieren. Hij zou daarbij gezegd hebben: 'Indien Gij gelukkig zijt, weet ik dat Gij ze mij terug zult geven, zijt Gij ongelukkig, dan stem ik ermee in ze verloren te hebben.' In het museum Willet-Holthuysen in Amsterdam is nog de fraaie gelakte kist te zien, waarin Willem III het later terugbetaalde geld heeft laten verpakken. (...) Tot veler verontwaardiging hadden de Suasso's recht op de eerste volgboot achter die van Willem III zelf in zijn herhaaldeoverstekken van de Republiek naar Engeland en terug (De Joodse entourage, pag. 260-261, Roorda)".

De goede contacten tussen het Huis van Oranje en leden van de Sefardische gemeenschap hielden ook in de eeuwen daarna stand. Izak de Pinto, een gunsteling van Willem IV (stadhouder van 1747-1751), die van hem verschillende belastingfaciliteiten had gekregen voor de Sefardische armenkas in Amsterdam, leende de Republiek tijdens het Franse beleg van Berg op Zoom grote bedragen tegen lage rente.

In *History of the Jews* wordt melding gemaakt van de in 1816 naar Curaçao geemigreerde dr. Benjamin de Benjamin de Sola, die in de jaren vanaf 1786 hofarts van Willem V was. (De Sola was de arts die constateerde dat witgepleisterde muren slecht voor de ogen waren, waarna de overheid besloot dat huizen in geen lichtere kleur dan geel geschilderd mochten worden).

En nog steeds blijken er goede persoonlijke banden te bestaan tussen leden van het vorstenhuis en de joodse gemeenschap, ook die van Curaçao. Niet iedereen kan er immers op bogen een prinses en haar gezin zijn huis te hebben afgestaan, om hen in 1991 een kerstvakantie op Curaçao door te laten doorbrengen.

SYMPATHIE Dat Willen III (1650-1702), een cosmopolitische figuur, zich zeer op zijn gemak voelde bij bij zijn Sefardische medewerkers, kwam onderneer tot uitdrukking tijdens zijn bezoek aan Amsterdam in 1690. Hij bezocht toen de vijftien jaar oude Portugese synagoge (die ruim vijftig jaar na oplevering het voorbeeld zou worden voor de bouw van de Mikve Emanuel op Curaçao) en gaf verschillende aanwijzingen voor verbeteringen aan het interieur.

Bij deze gelegenheid verbleef Willem III drie dagen bij Jeronimo Nunes da Costa, alias Mozes Curiel, agent van de Portugese koning in Amsterdam. Overigens bestaat er wat verwarring over de juiste datum van Willem III's bezoek. Franco Mendes (Memorias, pag. 94-95) dateert het bezoek in 1690, evenals D'Ancona (De Portugese gemeente Talmoed Torah, pag. 291), terwijl Da Silava Rosa (Geschiedenis, pag. 100) het bezoek in 1696 dateert.

"In elk geval hebben deze blijken van sympathie en vertrouwelijkheid grote aandacht getrokken," schrijft Fuks-Mansfeld. "Zij droegen ertoe bij dat een zeer gunstig beeld van de Sefardische gemeente in Amsterdam ontstond".

De sympathie was wederzijds, zoals ook blijkt uit het voorwoord van een Nederlandse vertaling van het dankgebed dat in 1690 werd uitgesproken ter gelegenheid van Willem III's verovering van Ierland. De vertaler, Samuel Teyxera Tartas, schrijft daarin:
"En het is seecker datter weynigh onder onse Natie zijn, die niet gaerne haer leven ten dienste van de lieve vaderlant ten beste souden geeven, aen het welcke wij de rust van onse arbeyt, de bescherming tegens vervolging van andere landen en rijcken, ende de vreyheyt van onse Godsdienst te mogen plegen, schuldig zijn..." De band met Oranje is in wezen nog sterker dan die 'met de lieve vaderlant': een kleine honderd jaar later, tijdens de Bataafse Republiek (1795-1806), bleven de Amsterdamse Sefardische joden Oranjegezind. Op Curaçao waren er slechts enkele joden fransgezind. Zij waren de uitzondering die de regel bevestigt.

BEMIDDELING

Na het Tweede Stadhouderloze Tijdperk (1702-1747) werd Willem IV, die reeds stadhouder van Friesland, Groningen en Gelderland was, in 1747 van alle provincien stadhouder, hetgeen onder de joodse bevolking zeer werd toegejuicht. De joodse gemeenschap droeg ook in ruime mate bij aan de feestversieringen voor de ontvangst van de nieuwe stadhouder in 1747 in Amsterdam, en aan de bijdrage aan de bijzondere oorlogsbelasting, de 'liberale giften'.

Ook op Curaçao werd het feit dat Prins Willem Karel Hendrik Friso stadhouder van alle Gewesten werd gevierd. De Emmanuels maken melding van niet alleen een viering in de synagoge, maar ook van banketten die verschillenden uit de joodse gemeenschap bij die gelegenheid aanrichtten.

De hulp van diezelfde Willem IV werd ingeroepen toen in de jaren 1744-1750 ernstige tweespalt in de sefardische gemeenschap op Curaçao ontstond over de bouw van een tweede synagoge en zakelijke geschillen. Het bleef daarbij niet bij woordenwisselingen, zo kan worden geconcludeerd uit de latere vredesafspraken tussen de strijdende partijen. Afgesproken werd toen ondermeer, dat het openen van andermans brieven is verboden, dat men de synagoge niet met een knuppel, zwaard of dolk zal betreden, terwijl er in de synagoge ook niet mag worden geschreeuwd of geslagen. De gemeente maakte, kortom, een moeilijke tijd door en de eilandelijke autoriteiten, noch de Parnassim in Amsterdam en de heren X van de West Indische Compagnie bleken in staat het patroon te doorbreken.

In een door de fiskaal Van Schagen 'ontworpen' en door Willem IV ondertekend plakaat van 30 april 1750 beveelt Willem IV uiteindelijk dat de vrede in de joodse gemeenschap op Curaçao wordt hersteld. Naar Willem IV luistert men wel. De preek, die daarna in de synagoge werd uitgesproken, werd opgedragen aan Willen IV onder de bede alle leden van de gemeenschap als trouwe onderdanen van de Republiek te beschouwen. De moeilijkheden waren nog wel niet geheel opgelost, maar de rust keerde weer. Bij het overlijden van Willem IV in 1751, werd in de synagoge een plechtige herdenkingsdienst gehouden, bij de troonsbestijging van Willem V in 1766 volgde weer een dankdienst.

INTERIEUR

Het bezoek dat H.M. de Koningin komende week aan de in 1732 gereedgekomen synagoge Mikve-Emanuel maakt, valt zoals gezegd 350 jaar na het 'trendsettende' bezoek dat stadhouder Frederik Hendrik maakte aan de Portugese synagoge in Amsterdam. Ongetwijfeld zal daarnaar worden verwezen, onder het uitspreken van de hoop dat de in die eeuwen gegroeide band tussen het Huis van Oranje en de Sefardische gemeenschap wordt voortgezet.

Alleen een ding lijkt niet voor de hand te liggen: dat Beatrix dan aanwijzingen zal gaan geven voor verbeteringen aan het interieur. Al zou dat mooi in de traditie passen.

Bron: De Sefardim in Amsterdam tot 1795, Aspecten van een joodse minderheid in een Hollandse stad, (1989), R.G. Fuks-Mansfeld, Historische Vereniging Holland, uitgeverij Verloren, Hilversum ISBN 90 70403 24 2. History of the Jews of the Netherlands Antilles, I en II, (1970), Isaac S. & Suzànne A. Emmanuel, American Jewisch Archives, uitgeverij Gorcum, Assen.

PUBLICATIE	PUBLICAÇAÕ
En provisioneel	E provizional
REGLEMEMT,	REGLAMENTO,
Van Zyne HOOGHEID, den Heere Prince van Orange en Nassau, &c. &c. &c.	De Sua ALTEZA ofeubor Principe de Orange e Nassau, &c. &c. &c.
Gaaende de Portugeesche Joodsche Natie te CURACAO.	Confernente a Naçaó Judaica Portugueſa em Curaçaó.

IN 'S GRAVENHAGE, By JACOBUS SCHELTUS, ordinaris Drukker van ZYNE HOOGHEID. Anno 1750.	NA HAYA, Em Caza de JACOB SCHELTUS, Imprimidor ordinario de SUA ALTEZA. Anno 1750.

Een koninklijk besluit ondertekend door Prins Willem van Oranje daterend uit 1750, waarbij er een eind kwam aan de verdeeldheid onder de Joodse gemeenschap op Curaçao.(Uit: 'Our Snoa')

Huis van Oranje

1533 Prins Willem van Oranje geboren
1584 Prins Willem van Oranje vermoord
1584 Prins Frederik Hendrik geboren
1585 Prins Maurits stadhouder van Holland en Zeeland
1588 Republiek der Verenigde Nederlanden
1590 Prins Maurits stadhouder Overijssel en Utrecht
1620 Prins Maurits stadhouder Groningen en Drente
1625 Dood prins Maurits, prins Frederik Hendrik volgt hem op
1647 Prins Frederik Hendrik sterft, prins Willem II volgt hem op
1650 Dood Willem II, Willem III geboren, Eerste Stadhouderloze Tijdperk
1666 Prins Willem III 'Kind van Staat'
1672 Prins Willem III stadhouder
1677 Prins Willem III huwt prinses Mary
1689 Prins Willem III wordt koning van Engeland en Ierland
1702 Dood koning-stadhouder Willem III, Tweede Stadhouderloze Tijdperk
1711 Prins Johan Willem Friso verdrinkt bij Moerdijk
1747 Willem Karel Hendrik Friso wordt stadhouder van alle nederlandse Gewesten onder de naam Willem IV
1751 Dood stadhouder Willem IV, zijn zoon Willem V volgt hem op onder voogdijschap
1767 Willem V huwt Frederika Sophia Wilhelmina van Pruisen
1772 Prins Willem Frederik, de latere koning Willem I geboren
1792 Prins Willem Frederik George Lodewijk, latere koning Willem II geboren
1793 Fransen in Nederland met teruggekeerde Patriotten
1795 Stadhouder Willem V verlaat Nederland
1813 Prins van Oranje komt bij Scheveningen aan en wordt Souverein Vorst
1815 Willem I koning der Nederlanden
1817 Geboorte koning Willem III
1840 Willem I doet afstand, Willem II volgt hem op
1848 Willem II sterft, wordt opgevolgd door koning Willem III
1880 Prinses Wilhelmina geboren
1890 Willem III overlijdt, opgevolgd door Wilhelmina onder voogdijschap koningin-moeder Emma
1898 Koningin Wilhelmina meerderjarig en aanvaardt regering
1901 Huwelijk koningin Wilhelmina met hertog Hendrik van Meckelenburg-Schwerin
1909 Geboorte prinses Juliana
1937 Huwelijk prinses Juliana met prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld
1939 Geboorte prinses Beatrix, de huidige koningin
1948 Koningin Wilhelmina doet afstand, prinses Juliana wordt koningin
1962 Prinses Wilhelmina overlijdt
1966 Prinses Beatrix huwt Claus von Amsberg
1967 Prins Willem Alexander geboren
1968 Prins Johan Friso geboren
1969 Prins Constantijn geboren
1980 Koningin Juliana doet afstand, Beatrix koningin der Nederlanden.

Hartelijk Welkom Koninklijke Familie

= door Eef Hermers =

KONINGIN BEATRIX begon in 1980 met een achterstand in populariteit bij het publiek. Ze werd ingehuldigd in rebellerend Amsterdam met aan het eind van de dag een score van ruim 100 gewonden en de microfoons vielen uit toen zij zich op het paleisbalkon voor het eerst tot haar volk richtte. Wel verstaanbaar was haar inhuldigingsrede in de Nieuwe Kerk: "Ik sta voor u, bereid en open. Geen ander streven heb ik dan mij in te zetten voor u". En Beatrix maakte haar belofte waar.

Nu, twaalfeneenhalf jaar later is de capabele, moedige, keihard werkende majesteit een gerespecteerd staatshoofd. Ondanks vooroordeel en tegenslag groeide zij uit tot *'je maintiendrai'* in levende lijve. Het republikanisme degradeerde tot een randverschijnsel, maar de ambivalentie blijft: democratisering van het koningschap wordt toegejuicht, maar een Oranjeprins hoort 's nachts niet in de disco. De meeste kritiek schijnt tegenwoordig eerder van de traditionele Oranje-aanhang te komen dan van politiek links. Alhoewel het kritiek in de marge blijft.

Koningin Beatrix en Prins Claus op het bordes van het paleis Lange Voorhout op Prinsjesdag (Archieffoto ANP)

Koningin wil optimaal functioneren als staatshoofd

Beatrix won meer dan het vertrouwen

Het merendeel van de Nederlanders vindt dat de koningin haar ambt buitengewoon professioneel vervult. Met haar voortreffelijke presentatie verhoogt zij het aanzien van Nederland in het buitenland enorm. Zij heeft een brede visie, ook op wereldproblemen; tevens is zij de sociaal bewogen persoon die terecht verwachtte "dat je je gevoeligheid voor wat er leeft in de samenleving in deze baan kwijt kunt". Zij straalt niet minder warmte en spontaniteit uit dan haar moeder. Ook het prestige van de monarchie steeg dank zij Beatrix. Ze is modern, maar verkoos ook meer protocol. Haar eigen visie en inbreng doen zich zwaar gelden. De eigenzinnige majesteit is echter tevens iemand die zich voortdurend afvraagt: "Doe ik het wel goed? Doe ik niemand pijn? Kan ik dit wel zeggen?". Beter dan wie ook beseft zij dat het in de monarchie niet om populariteit gaat ('zo vluchtig en tijdelijk'), maar om genegenheid en vertrouwen.

ECHT KONINGIN

Een jongere: "Beatrix is echt een koningin. Ze houdt prima toespraken, spreekt haar talen goed, is representatief. Als ik haar op de televisie zie, ben ik ontzettend trots op haar".

Een oudere: "De koningin heeft veel bereikt. Ze wist zich aanvaardbaar te maken voor het overgrote deel van de Nederlanders. Zelfs de Jordaan, zelfs de provo's die haar trouwdag met rookbommen verstoorden, heeft ze voor zich ingenomen. Dat ze regelmatig halve nachten doorwerkt, moet wel iedereen imponeren. Zij heeft het modernste Hof van Europa, ze weet de groten uit de politiek te ontvangen. Daardoor bezit ze een mate van gezag die koningin Juliana, overigens met respect, nooit heeft verworven. Wij ouderen, hebben weleens heimwee naar die menselijke majesteit met dat gemoedelijke verjaardagsdefilé. Maar je moet toegeven: koningin Beatrix' zakelijke, professionele stijl past beter bij deze tijd. Misschien is ze wel minder populair dan haar moeder, omdat ze té perfect is".

Beatrix tilde het koningschap naar een ander niveau. In de fraaie Haagse paleizen (de vorstin bemoeide zich tot in de details met de restauratie en aankleding) werkt ze met haar hoog gekwalificeerde hofhouding, ongeveer 300 man sterk. Perfectie en discretie zijn eerste vereiste. Niet meer per auto, maar per staatsierijtuig uit de Koninklijke Stallen rijden de nieuwe ambassadeurs naar Paleis Noordeinde om hun geloofsbrieven aan te bieden. En majesteits Gouden Koets is op Prinsjesdag omringd door hofpersoneel in onberispelijke gala-uniformen. De moeizaam bij elkaar gezochte kostuumonderdelen ten tijde van Juliana zijn vervangen. Na afloop staat de koninklijke familie op het gereconstrueerde balkon van Paleis Noordeinde.

Inmiddels zijn tal van vorstelijke personen en bekende figuren als Bush, Mitterand, Kohl, de Paus, Gorbatchov, Thatcher, De Cuellar, Havel, Sacharov en Mandela met koninklijke grandeur ontvangen. Algemeen roemen zij Beatrix' stralende, intelligente persoonlijkheid, haar politieke feeling, haar openheid en progressieve ideeën. Werkbezoek, officieel bezoek, staatsbezoek, bliksembezoek, audiënties, corps diplomatique, recepties, diners, openingen, concerten, stafbesprekingen. Een agenda vol. Geen van de bewindslieden zou met majesteit willen oversteken. Alles wordt terdege voorbereid. Beatrix maakt overal aantekeningen, leest kilometers staatsstukken, rapporten, draaiboeken. Bij bezoeken wil zij weten wie ze ontmoet, wie al eens eerder is voorgesteld, zodat zij daarvan kan doen blijken. Tot in de details moet alles vlot verlopen. Aan gestuntel heeft majesteit een hekel. En ook aan een lege stoel naast haar, wanneer zij naar toespraken luistert. Dan is het dus opschuiven.

Voor haar koninkrijk doet onze vorstin alles, tot het bijna onmogelijke. In de afgelopen regeringsperiode viel zij slechts eenmaal door ziekte uit. Op vakantie, aan boord van Freddy Heinekens jacht *'Something cool'* kreeg zij een lichte hersenvliesontsteking (1987). Het koninkrijk schrok, maar al gauw zat premier Lubbers aan haar ziekenhuisbed om haar Koninklijke Besluiten te laten tekenen. Met een gebroken kuitbeen bleef de Koningin vorig jaar gewoon op haar post. Nederlandse 'topics', van Deltawerken tot winnende voetbalteams en internationale conferenties, kunnen op haar aandacht rekenen. En ze komt in elk beschikbaar voertuig: trein, tram, rondvaartboot, helikopter of met haar milieuvriendelijke bus.

Op schrikkeldag, 29 februari 1944 bracht Prinses Juliana een bezoek aan Aruba. Na de aubade mochten een aantal schoolkinderen de koningin een handje komen geven.

TOPONTMOETINGEN

Niemand beseft de 'impact' van topontmoetingen beter dan Beatrix. Bij de herdenking van D-Day in 1984 zag zij Mitterand gloriëren als gastheer van de staatshoofden der geallieerde mogendheden. Al gauw ontplooide ook Beatrix dergelijke capaciteiten. Zowel de actualiteit als de historische gedenkdata speelden daarbij in de kaart: 400e sterfjaar Willem van Oranje (1984), opening van de Deltawerken (1986), Willem & Maryherdenking (1988-89), Van Goghjaar (1990), Internationale Milieuconferentie en ten slotte het Nederlands voorzitterschap van de EG. De sprankelende aanwezigheid van de koningin gaf iedere gebeurtenis meer aanzien. Koningin en prins zagen ook kans de inkomende en uitgaande staatsbezoeken uit het protocollaire slop te halen. Het contradiner maakte plaats voor een Nederlandse culturele presentatie (kunst met buffet na).

Von Weizäcker kwam met een openlijke erkenning inzake de collectieve schuld van Duitsland. Beatrix nam de handreiking aan. Zij was vorig jaar het eerste gekroonde staatshoofd dat Berlijners en Dresdenaren een hart onder de riem kwam steken. Verzoenen, maar ook confronteren. Dat laatste deed majesteit in Japan, waar zij openlijk het weggemoffelde oorlogsverleden aan de kaak stelde. Beatrix' internationaal prestige wordt bevestigd door de allerhoogste onderscheidingen. In Spanje werd ze opgenomen in de Orde van het Gulden Vlies, in Engeland in de Orde van de Kouseband.

De koningin blijkt zich soms niet te bevinden waar ze geacht wordt te zijn. Toen ze bij voorbeeld vorig jaar haar kuitbeen brak, gebeurde dat in Portugal, hoewel de natie niet beter wist of ze was met vakantie in Tavernelle.

De koningin wil optimaal functioneren als staatshoofd, maar ook voor haar familie en verdere relaties. En daarin schijnt ze te slagen. De prins van Oranje: "Wat ik zo knap vind bij mamma is dat ze zich honderd procent inzet voor haar functie en daarnaast voor het gezin ook nog de hele tijd". Het familieleven beschouwt zij overigens nadrukkelijk als privéterrein. Bijna niemand weet derhalve hoe zij woont, hoe haar huis in Tavernelle er uitziet, hoe zij samen met de Europese royalty de Zilveren Bruiloft vierde, hoe haar jachtpartijen verlopen, welke kopstukken (Helmut Schmidt bij voorbeeld) zij uitnodigt voor een spreekbeurt met diner in het Paleis op de Dam.

Het duurde 7 jaar voordat journalisten Beatrix achter haar bureau in Paleis Huis ten Bosch mochten fotograferen en ze wil haar kerstboodschap niet vanuit haar eigen huis live de huiskamers insturen. Dat gebeurt, ondanks de kritiek, nog steeds via de radio. Hier liggen duidelijk de grenzen van majesteits beschikbaarheid. "We koesteren onze privacy als iets kostbaars van onszelf. Daar hebben we recht op. We hebben het nodig om te blijven functioneren in een bestaan dat toch zwaar is". Voor haar zoons betekent deze visie dat ze nauwelijks bij de representatie worden betrokken. Ook de prins van Oranje niet. Zijn officiële agenda is zelfs nu nog bescheiden, vergeleken met andere kroonprinsen. De vrijheidsdrang van de koningin verbaast soms ook. Zij blijkt zich soms niet te bevinden waar ze geacht wordt te zijn. Toen ze bij voorbeeld vorig jaar haar kuitbeen brak, gebeurde dat in Portugal, hoewel de natie niet beter wist of ze was met vakantie in Tavernelle.

Hoe de mensen hun koningin willen zien, kan de fotoafdeling van de Rijksvoorlichtingsdienst vertellen. Van de vorstin in haar kroningsmantel en in gele avondrobe met diadeem zijn tienduizenden opnamen verkocht. Van Herman Gordijns Beatrix in civiel slechts weinig exemplaren. De koningin poseert zelden met haar grote juwelen. De fotosessies met haar en haar gezin zijn tot een minimum teruggebracht. Daarentegen toont ze zich, wanneer ze in functie is, coöperatief voor persfotografen. Een fotograaf: "Zij speelt professioneel in op de camera. Ik voel me een verlengstuk van haar werk. Een knik van de koningin is mijn mooiste beloning". Dat was ten tijde van koningin Juliana wel anders. Koningin Beatrix is reëel genoeg de wederzijdse belangen te erkennen: zou Oranje uit de media verdwijnen, dan is het snel gedaan met het koningschap.

Majesteit maakt overal aantekeningen van, leest kilometers staatsstukken, rapporten, draaiboeken. Tot in de details moet alles vlot verlopen. Aan gestuntel heeft ze een hekel.

Toch verloopt de samenwerking met de media verre van optimaal. In gesprekken met hoofdredacteuren heeft Beatrix meermalen te kennen gegeven dat zij vindt dat haar werk onderbelicht blijft. Ze begrijpt ook niet waarom het tv-journaal weinig van de staatsbezoeken brengt. Voor zij aan haar 'baan' begon, zei de koningin erover: "Ik moet leren leven met de begrenzingen die de functie oplegt, met de beperkingen die ik zelf heb, maar ook met mijn eigen mogelijkheden. Het gaat erom het met elkaar in harmonie te brengen. Mijn mening naar buiten toe voor me houden, dat zie ik als iets moeilijks".

Beatrix kort voor haar troonsaanvaarding: "Of ik altijd honderd procent wil bereiken? Ja, ik geloof wel dat ik een perfectioniste ben".

EIGENZINNIG

Inmiddels heeft de koningin zich ook met dit 'moeilijke' facet van haar functie volkomen vertrouwd gemaakt. Hoezeer ze er ook eigen opvattingen op na houdt, de koningin gaat op een intelligente manier om met haar staatsrechtelijke positie en zorgt ervoor zich niet met partijen en partijbelangen te identificeren. Politici ervaren dat de als eigenzinnig te boek staande vorstin zich in zaken redelijk opstelt, snel feiten analyseert en ziet wat haalbaar is en wat niet. Bij haar persoonlijkheid passen progressieve standpunten. Haar toespraken, onder regeringsverantwoordelijkheid, bevatten opbouwend kritische, stimulerende elementen. Naar Beatrix' redes wordt geluisterd. Dat wil zij ook. In 1982 kritiseerde zij in het Amerikaanse Congres indirect Reagans forse defensieverhoging door te wijzen op het belang van wapenvermindering. Aandacht voor het milieu, voor de Europese zaak, voor de dialoog tussen de arme en rijke landen, voor de etnische minderheden zijn weerkerende thema's. Ook haar kerstredes (haar meest persoonlijke tekst) verwijzen ernaar. "Wij staan machteloos tegenover het verscherpen van conflicten en het gebrek aan menselijke solidariteit" (1980). "Zelfs in een land met een lange traditie van tolerantie moet de ruimte voor de andere en voor het anders zijn en denken door elke generatie opnieuw worden veroverd" (1983). En in haar vorige -gekritiseerde- kerstrede sprak zij bezorgdheid uit over de door haar gesignaleerde "cultuur van vervlakking, verloedering, eigendunk, egoïsme en hebzucht". De risico's van de welvaartsmaatschappij ontgaan majesteit dus niet.

Ook haar eigen problemen leiden tot diepzinnige gedachten. Kerst 1982, toen prins Claus een diepe depressie doormaakte, die uiteraard de koningin diep raakte, zei zij: "Er is geen leven dat alleen vreugde kent. Je probeert verdriet zijn plaats te geven, maar het niet alle plaats te laten opeisen". En in 1984 klonk het filosofisch: "Tegenslag komt van buiten, tragiek zetelt in onszelf. Om in tegenspoed overeind te blijven, moet men strijd leveren met zichzelf". Vorig jaar leek de tegenslag majesteit boven het hoofd te groeien. Haar man ziek, prins Constantijn geopereerd, prins Friso geveld door een aandoening aan de tussenwervelschijf, zij zelf in het loopgips. Maar zij oefende net zo lang tot zij zonder krukken naar Prinsjesdag kon komen. En zij redde het, fysiek en mentaal. In haar eerste regeringsperiode heeft de koningin zich verder ontwikkeld tot een nog sterkere persoonlijkheid. Zij won vertrouwen en sympathie. Daarnaast is ze nuchter genoeg om te zien dat, hoe strak zij de totale strategie van haar koningschap ook in handen houdt, er grenzen zijn: "Ik probeer met alles en iedereen rekening te houden, maar je kunt het nooit voor iedereen goed doen".

(Uit: Vorsten, maandblad over alle vorstenhuizen)

Koningin Beatrix en prins Claus tijdens een bezoek aan Moskou.

Hartelijk Welkom Koninklijke Familie

Voorzitter Oranje Vereniging Aruba

Jos van der Schoot: 'Oranjeliefhebber van huis uit'

= door Eef Hermers =

ZIJN LIEFDE voor het koningshuis steekt Jos van der Schoot niet onder stoelen of banken. Integendeel. In zijn Amigoe-kantoor prijken foto's aan de muren van koningin Beatrix, samen met haar prins Claus en zoon Willem Alexander en er liggen stapels tijdschriften over vorstenhuizen. Van der Schoot is van-huis-uit Oranjegezind opgevoed en vertelt daar dan ook graag over: "Ik herinner me nog dat ik in 1938 op kostschool, tijdens de viering van de geboorte van prinses Beatrix, bij de directeur werd geroepen. Hij vertelde dat ik naar huis mocht gaan omdat daar dubbel feest was: de ooievaar had die dag niet alleen Soestdijk, maar ook het Brabantse Tilburg aangedaan. En ik mocht van die strenge directeur zomaar naar mijn koninginne-zusje gaan kijken! Die dag zal ik dan ook nooit meer vergeten. Mijn zusje kreeg overigens de naam Beatrix Wilhelmina. Dat zegt toch meer dan genoeg over de Oranje-gezinde familie waar ik uit voort ben gekomen", straalt Van der Schoot.

Toen hij in oktober 1948 naar Aruba emigreerde, werd Jos van der Schoot al snel benaderd door de toenmalige secretaris van de Oranje Vereniging Aruba, Willem Westerink, die vroeg of hij er wat voor voelde om lid van het bestuur te worden. De jonge en (toen al) actieve journalist accepteerde het aanbod en is nu al 42 jaar bestuurslid, waarvan 12 jaar secretaris en sinds 1964 voorzitter. De Oranje Vereniging Aruba viert volgend jaar haar 45-jarig jubileum en heeft in al die jaren slechts drie voorzitters gekend. W. Lampe begon als eerste voorzitter en dr. J.(Coco) Arends nam die taak over. Hij werd enige jaren later opgevolgd door Van der Schoot, die tot op de dag van vandaag nog steeds voorzitter is.

Behalve dit voorzitterschap was hij in al die jaren actief in een groot aantal commissies, gericht op gebeurtenissen van het koninklijk huis. Zo had hij zitting in de commissie '50 Jaar Koningin' in 1950, was in 1962 commissie-secretaris in verband met het zilveren huwelijksgeschenk voor het koninklijk paar en vice-voorzitter bij het geschenk van de verjaardag van prins Bernhard. Verder was hij lid van talloze commissies bij alle koninklijke bezoeken aan Aruba, in het bijzonder dat in oktober 1980. Ook in 1987 was hij nauw betrokken bij de organisatie van het koninklijk bezoek, ook dit keer in samenwerking met Japa Beaujon, woonachtig te Curaçao. Van der Schoot: "Verder zorg ik er altijd voor dat Aruba 'acte de présence' geeft op de verjaardag van de koningin en vraag aan de gouverneur of hij op het felicitatie-telegram ook de gelukwensen van de Oranje Vereniging Aruba wil vermelden".

TERUGBLIK

Als hij terugblikt op de afgelopen 40 jaar, constateert Van der Schoot dat de band tussen Aruba en het koninklijk huis alleen maar hechter is geworden. "De Arubaan is echt oranje-gezind. Dat kun je met name voelen bij de strijd voor de onafhankelijkheid, de Status Aparte, waarbij de mensen duidelijk laten merken dat, wat er ook allemaal mocht gebeuren in de toekomst, niet alleen de band met Nederland gehandhaafd moet blijven, maar dat de koningin der Nederlanden óók koningin van Aruba moet blijven. De enthousiaste ontvangst van bevolking en politici bij koninklijke bezoeken is daar een voorbeeld van".

De wijze waarop veertig jaar geleden koninginnedag werd gevierd, noemt de Oranje-voorzitter 'ronduit koloniaal gedoe'. Het werd destijds in hoofdzaak in Oranjestad gevierd, waarbij allereerst de schooljeugd aan bod kwam met een aubade voor het gezaghebberskantoor, gevolgd door een grootse militaire parade van de bemanning van Savaneta, waarbij het huidige vlaggeceremonieel in het Wilhelminapark volgens Van der Schoot in het niet valt. Daarna bood de ondervoorzitter van de Staten namens de bevolking van Aruba gelukwensen aan de gezaghebber. Dat gebeurde in de hal van de Passagrahan, nu het gebouw van de ministers, waar alle autoriteiten keurig in het wit en met zwart strikdasje acte de présence gaven. In de haven werden zeilwedstrijden met grote boten gehouden, met volksspelen in de omgeving. De dag werd besloten met een groots vuurwerk. In de loop der jaren werd het vuurwerk afgeschaft vanwege de abnormale hoge kosten. Van der Schoot: "We hebben verschillende malen voor ongeveer 8000 florin aan prachtig vuurwerk besteld, maar moesten daar 4000 florin aan invoerrechten voor betalen. Dat werd een te dure liefhebberij en hebben we dan ook snel van het programma geschrapt". In de avonduren gaf de Harmonie Sint Michael, onder leiding van frère Andreas, een concert in de kiosk op het plein aan de J.G.Emanstraat, waar nu de parkeerplaats is.

Aankomst van het koninklijk paar en de prins van Oranje bij hun bezoek aan Aruba van 14 tot 19 februari 1987. Ex-gouverneur Felipo Tromp stelt de Commissie Koninklijk Bezoek aan koningin Beatrix voor: voorzitter Alice van Romondt en commissie-lid Jos van der Schoot, tevens voorzitter van de Oranje Vereniging Aruba.

VERSPREIDING

De Oranje Vereniging besloot dat de activiteiten met koninginnedag meer verspreid moesten worden over geheel Aruba. De vereniging werd in dat streven gesteund door het district Paradera, dat een eigen Oranje Comité oprichtte en met haar activiteiten duizenden toeschouwers trok. Ook San Nicolas had een Oranje comité, waar het de toenmalige pastoor J.M.Holterman was, die om 6.00 uur alle bewoners aan koninginnedag herinnerde door het luiden van de klokken in zijn kerk. Daarna werden nabij het oude boksstadion volksspelen gehouden. Op den duur volgden vele andere districten, mede met de komst van de buurtcentra, het voorbeeld van San Nicolas en Paradera, en zo werd koninginnedag al snel over het hele eiland gevierd en niet alleen in Oranjestad.

De Oranje Vereniging kon deze activiteiten in de beginjaren steunen door een overheidssubsidie van ruim 20 mille florin, die tien jaar geleden vanwege de bezuinigingen niet meer beschikbaar werd gesteld. Van der Schoot: "Die bezuinigingsmaatregel heeft gelukkig niet verhinderd dat koninginnedag even enthousiast werd gevierd als in andere jaren. De buurtcentra en verenigingen werden zelfs enthousiaster in het organiseren van hun activiteiten". Daarbij is de jaarlijkse 10 kilometer boulevardloop, met vele internationale deelnemers, een groot succes geworden. Deze loop, de laatste jaren onder leiding van Harrie Jansen van de Atletiek Bond en georganiseerd door Idefre, ging dit jaar voor de 33e keer van start.

Van der Schoot heeft zowel koningin Juliana als koningin Beatrix persoonlijk mogen ontmoeten. Juliana noemt hij een zeer hartelijke en charmante vrouw. "En haar dochter is even charmant. Ik heb daarbij hoge waardering voor de wijze waarop koningin Beatrix met de mensen omgaat. Ik heb van nabij kunnen zien hoe zij zich met de Arubaanse bevolking onderhield en was getroffen hoe goed ze van alles op de hoogte is en wat er allemaal op Aruba gebeurt. Ze laat zich voortdurend goed voorlichten en die informatie weet ze op een fenomenale wijze te uiten in het contact dat ze met allerlei soorten mensen heeft: kinderen, bejaarden, gehandicapten, politici en hoogwaardigheidsbekleders. Daardoor is Beatrix voor mij een échte koningin".

Afwisselend, gezellig, niet te duur programma

Koninklijk gezin wordt op aantrekkelijke wijze geïnformeerd

VOORZITSTER Nilda Koolman en secretaris Astrid Kelly van de voorbereidingscommissie voor het koninklijk, zijn al vanaf juni hard aan het werk. Eerste doel is om koningin Beatrix 'andere en nieuwe dingen' te laten zien, in vergelijking met haar vorige bezoek aan Aruba. Zo bezocht de vorstin in 1987 het centrum voor dagopvang van bejaarden, Kibrahacha, en in 1980 verzorgingstehuis Maristella. "De keuze voor dit bezoek viel dan ook al snel op gezinsvervangend tehuis Ambiente Feliz", aldus Nilda Koolman. De bedoeling is om het koninklijk gezin op een zo aantrekkelijk mogelijke manier te informeren. Het programma moet afwisselend, gezellig, niet te duur en informatief zijn. Het is bovendien zodanig samengesteld dat zoveel mogelijk mensen de vorstin kunnen zien.

Hoe sneller het koninklijk bezoek nadert, des te drukker het wordt. Nilda Koolman: "De voorbereiding is enorm energie-vretend en kost veel tijd. Eigenlijk ben je maanden bezig voor de 2 dagen dat de koninklijke familie Aruba bezoekt. Maar zolang alles vlekkeloos verloopt en de vorstin tevreden is, hebben wij het werk er graag voor over. Dat hoort er nu eenmaal bij. Een goed feest dat vlekkeloos verloopt, heeft vaak veel tijd en organisatie-vermogen gevergd. We zien dit koninginne-feest dan ook als een grote uitdaging". De commissie werkt nauw samen met het kabinet van de gouverneur en dat onderhandelingsproces verloopt goed. De commissie is nieuw en elk lid heeft een bepaalde deskundigheid, die dan ook gekoppeld is aan een specifieke taak.

De commissie-leden beschouwen de komst van de vorstin als een werkbezoek en willen alles dan ook zo natuurlijk mogelijk houden. Een duidelijke stelregel is dat koningin Beatrix Aruba moet meemaken zoals het werkelijk is. Astrid Kelly: "Zo gaan we het verpleegtehuis in San Nicolas echt niet anders voordoen dan het is. Ja, misschien plaatsen we daar een orgeltje voor wat extra sfeer en muziek, maar meer veranderen we niet. We hebben niets te verbergen en willen Aruba zo puur mogelijk presenteren".

Zo wil de commissie de koninklijke gasten zo breed mogelijk informeren over de ontwikkelingen in de welzijnssector. Kelly: "Daarom staat een expositie op het programma die te Tanki Leendert onder de naam 'Welzijnsmarkt' wordt gehouden. Maar liefst 34 instellingen zullen zich tijdens het bezoek van de koningin presenteren en uitleg geven over hun dienstverlening en activiteiten". Daarbij is minder gestreefd naar volledigheid als naar een representatieve dwarsdoorsnede van de op het welzijnsterrein actieve organisaties en instellingen. Na het bezoek van de koninklijke gasten zal de expositie worden opengesteld voor het publiek. Het is de bedoeling dat de Welzijnsmarkt een terugkerend evenement wordt, waarbij de expositie eventueel naar de verschillende buurten van Aruba wordt gebracht, om de bevolking te informeren over het aanbod van de diverse organisaties.

NILDA KOOLMAN
...andere dingen laten zien...

CONCEPT

Het eerste programma-concept dat de commissie ontwierp, werd een aantal maanden geleden naar de ministerraad gestuurd. Al snel daarop sprak Nederland haar wensen uit ten aanzien van het bezoek, waarbij aandacht moest worden besteed aan de garantieproblematiek, rechtszekerheid, sociale zorg, cultuur en de economische ontwikkeling met het accent op het toerisme. Naar aanleiding daarvan werd een tweede concept-versie samengesteld. Voor de grote vakantie kwamen vertegenwoordigers van de Rijks Voorlichtings Dienst (RVD) naar de Antillen en Aruba. Zij kregen op Aruba drie concepten aangeboden: één voor koningin Beatrix, één voor prins Claus en één voor de prinsen. Een van de taken van de RVD was om het verblijf van het koninklijk gezin te bekijken. De keuze viel uiteindelijk op het Costa Linda Hotel. Voor de media-vertegenwoordigers uit het buitenland maakte de RVD reserveringen in het Tamarijn Beach Hotel.

Astrid Kelly: "De ideeën van de commissie zijn in Nederland in goede aarde gevallen. Het programma was niet te zwaar en vermoeiend, zeer gevarieerd en voldeed aan alle hoofdpunten. Wij hebben daarbij duidelijk laten weten dat we de koningin de ontwikkelingen van de laatste jaren willen laten zien. Naast het groeiende toerisme, is er op Aruba de laatste jaren nog veel meer veranderd, met name op sociaal gebied. Ik noem als voorbeeld de kinderopvang en de nieuwe, actieve vereniging 'Respeta Mi', die seksueel misbruik van kinderen op een grootse manier professioneel aanpakt. Dat soort initiatieven moeten tijdens het bezoek zeker aandacht krijgen. We hebben daarbij geluk dat de koningin zeer geïnteresseerd is in de sociale welzijnszorg".

Eef Hermers

De Koningin en wij

- Lieve koningin.

Lieve koningin ik hoop dat u nog een heel leuk en gezellig leven heeft.

■ *Natasja Groot maakte deze koninklijke wens en tekening.*

KONINGIN BEATRIX komt onze eilanden bezoeken. Dat betekent groot feest. Waarom eigenlijk? Wat is er nu voor bijzonders aan een koningin? Weten jullie het?

Ik denk dat we een koningin anders dan andere mensen vinden, omdat ze niet alleen over een heel land de baas moet spelen, maar ook omdat ze in zoveel sprookjes voorkomt. Lieve koninginnen, maar ook boze. Denk maar aan de koningin in het sprookje van Sneeuwwitje. Die kon zich zelfs in een lelijke oude heks veranderen.

Gelukkig hebben wij een heel aardige koningin. Al 12½ jaar. En dat moet gevierd worden. In Holland hebben een heleboel kinderen de koningin ter ere van dat feest een brief geschreven. En van de leukste brieven is een boek gemaakt.

Als je veel sprookjes hebt gelezen, ga je bijna geloven dat elke koningin met feeën en kaboutertjes omgaat. En dat ze in een groot kasteel woont, van gouden borden eet en duizenden bedienden heeft. En dat ze in een handomdraai of misschien met een toverstokje alle problemen op kan lossen. Zeg eens eerlijk, dacht jij dat ook niet?

De kinderen in Holland wel. Lees maar eens wat ze allemaal in dat boek voor de koningin schreven: een meisje, dat Rosemarieke heeft, denkt dat haar bedienden de koningin elke dag in bad stopten. Nanna vindt dat je als koningin maar even een mooi groen landschap moet toveren. En Josien zou graag willen dat de koningin haar broertje, dat niet kan praten, beter maakt.

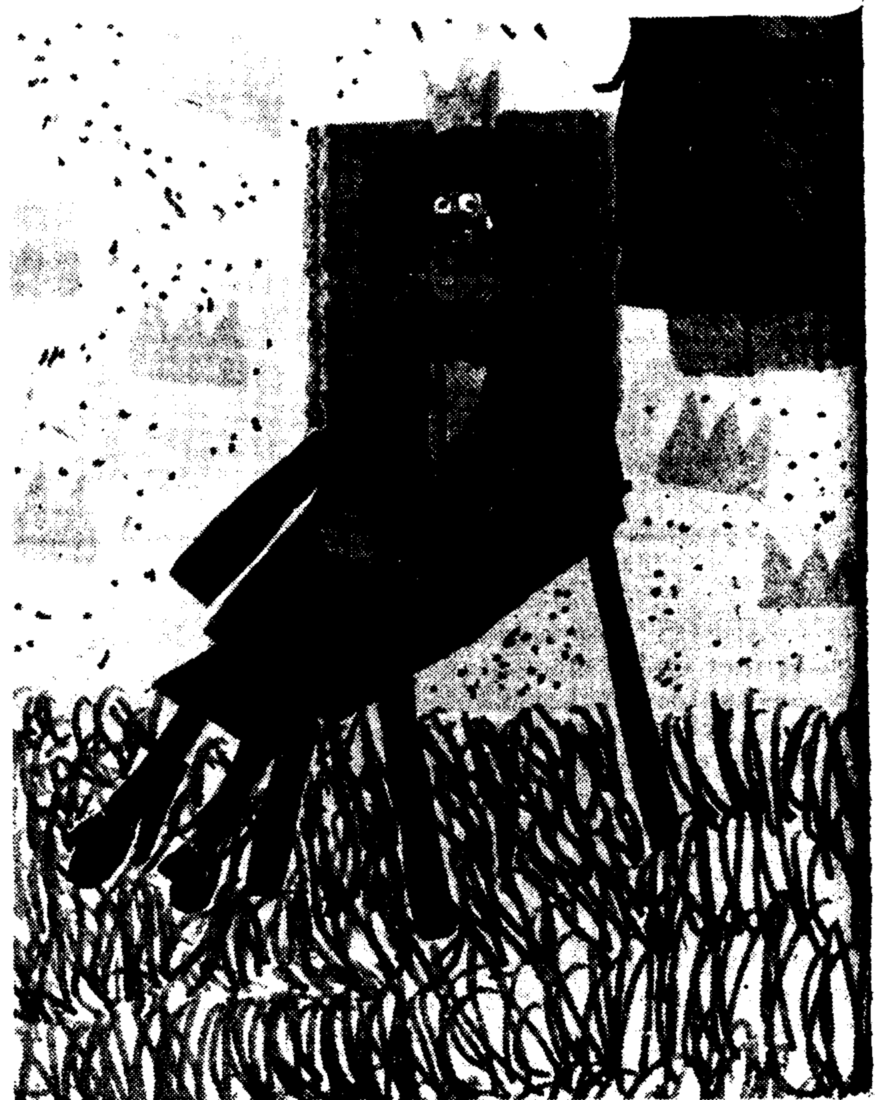
En als de koningin geen toverstokje heeft, dan heeft ze vast wel een mooie (gouden?) pen. En daar kun je ook een heleboel mee doen als koningin.

■ *Op Paleis Noordeinde ontving de koperen koningin Beatrix van dertien kleine landgenoten (één uit iedere provincie en één van de Antillen) het boek 'Brieven en tekeningen aan de koningin'.*

Allerlei opdrachten geven bij voorbeeld. De kinderen in dat boek weten wel wat: kinderen moeten meer speelruimte hebben. De dieren moeten beter behandeld worden. Mensen mogen niet meer op elkaar neerkijken, omdat ze toevallig een andere kleur hebben. Sommige kinderen willen een zwembad in de tuin, een nieuw klimrek of een schommel in de speeltuin. En Peter Paul heeft een idee om de Sahara in Afrika weer groen te maken, zodat niemand er meer honger hoeft te lijden. Gewoon buizen leggen van Holland naar Afrika. In Afrika laat je die buizen alle kanten uit gaan, zodat er overal water komt en er weer bomen gaan groeien.

Aiaiai! Er is nog een hoop werk voor de koningin te doen! Daar dacht Dirk-Jan zeker aan, toen hij in zijn brief schreef, dat het hem helemaal niks leek om koningin te zijn en de hele dag te regeren. En dan al die deftige jurken, die je daar bij moet dragen! Hoeft toch niet, vindt Floor en hij schreef in zijn brief dat de koningin beter jeans, kedsen en T-shirts aan kan trekken.

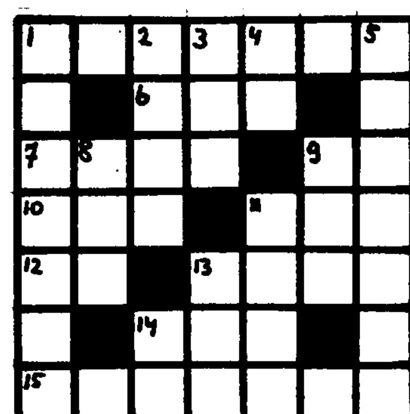
Wat vinden jullie ervan? Ik ben wel geen koningin, maar jullie kunnen me er toch wel een briefje over schrijven. Misschien heb je haar wel in levende lijve gezien. Daar kun je ook over vertellen. En dan zet ik het in de krant, zodat iedereen het kan lezen. En........ je brief doet mee aan de wedstrijd. Zie hiervoor het stukje 'wedstrijd', dat op deze kinderpagina staat.

■ *De negenjarige Carina Koning maakte deze tekening van koningin Beatrix.*

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. ben je als je niets opruimt; 6. hert; 7. een ogenblik; 9. op die manier; 10. deel van een kippenhok; 11. de dieren op een boerderij; 12. muzieknoot; 13. groente; 14. gebiedende wijs van doen; 15. dichterbij komen.

VERTICAAL: 1. hemel chamen; 2. delen van he hoofd; 3. deel van een kip penhok; 4. lidwoord; 5 gedag zeggen; 8. de dieren op een boerderij; 9. grod water; 11. getal; 13. ze een koe; 14. de dato (afkor ting).

OPLOSSING VORIGE KEER:

HORIZONTAAL: 1. snoepje; 6. gek; 7. amen 9. de; 10. ren; 11. dag; 12 te; 13. Vera; 14. noe; 15 neusgat.

VERTICAAL: 1. starten; ogen; 3. een; 4. P.K.; 5 elegant; 8. mee; 9. dar; 1 deeg; 13. vos; 14. nu.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Schottegatweg, penheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de envelopp KINDERPUZZEL.

Winnares van de week is:

Zyndra de Jongh
Cumaná 79
Aruba

Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

* * *

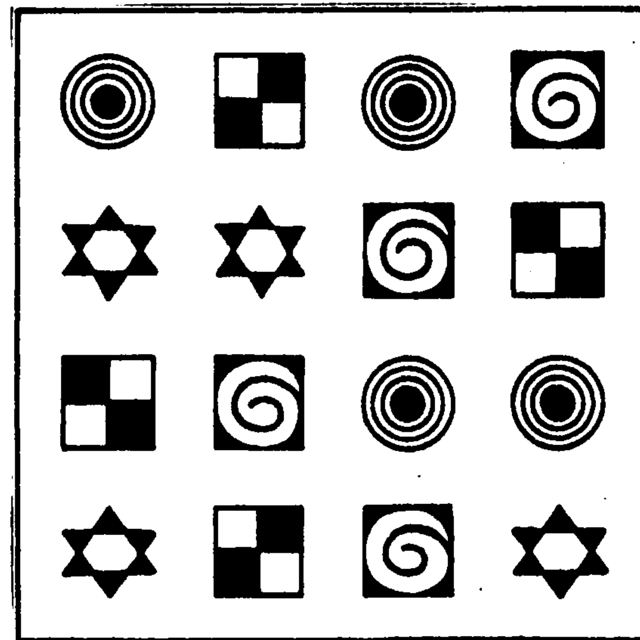
Ik heb vannacht geen oog dicht gedaan van het lawaai bij mij op het dak. Daar zat een kweuzel. Een kweuzel, wat is dat? Je denkt toch niet, dat ik midden in de nacht op het dak klim om te kijken wat een kweuzel is!

* * *

Dokter: Asjeblieft, hier is de rekening.
Patiënt: Tjonge, ben ik zo ziek geweest?

Rebus

Hieronder zie je een taart, die in vier gelijke delen verdeeld moet worden en wel zo, dat ieder een even groot stuk heeft en ook nog eens vier verschillende figuurtjes.

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Andreas heeft een mooie plek om te wonen in het oerwoud gevonden. Samen met de andere mannen trekt hij het bos in om te kijken waar hij een hut kan bouwen.

Tegen de middag komen ze terug. "We hebben een prachtige plek gevonden", zegt Andreas vrolijk tegen Christa. "Na het eten zal ik het je laten zien".

De volgende dag gaan de mannen aan de slag. Bomen worden omgehakt. Er wordt gezaagd en getimmerd. En na een paar dagen is de houten hut klaar. Daarna wordt er een stuk grond schoon gekapt om te kunnen bebouwen met graan, groenten en maïs. De mannen moeten hard werken, want aan alle kanten groeit het onkruid. En als ze daar geen last van hebben, zijn er wel hele legers mieren. Kleine herten komen 's avonds van de plantjes eten. Tapirs en wilde zwijnen komen erop af. Alle andere kolonisten uit de buurt komen met hun

jachthonden om Andreas te helpen ze te verjagen.

Detta vindt het prachtig en voelt zich weer jong. Met glanzende ogen en gespitste oren rent ze heen en weer. Xingoe kijkt bewonderd naar al die vreemde honden, die elkaar grommend en met ontblote tanden beruiken. Als je goed oplet, kun je zien dat ze nooit met de rug naar elkaar toe staan, zodat niemand hen aan kan vallen. Er is één grote zwarte bij die de baas is. Hij hoeft zijn snuit maar te laten zien of de zwakkere honden krimpen in elkaar en verdwijnen.

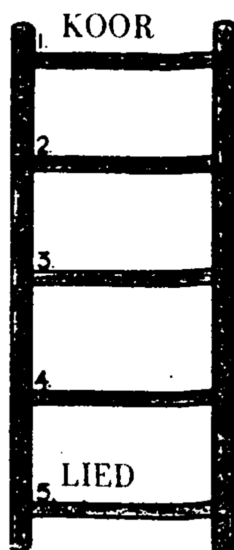
"Kijk", de oude Choc is er ook", zegt Tonio. "Ze zeggen dat hij ook bij de indianen komt. Een echte zwerver is het".

Choc drentelt om Detta heen en kwispelt met zijn korte staart. En hoe vaak Detta ook tegen hem gromt, hij komt steeds weer kwispelend terug. Detta gaat op de grond liggen en als Choc weer naar haar toe komt, vliegt ze op hem af. Samen met Xingoe. Maar Choc heeft al heel wat jonge honden recpect bijgebracht. Hij keert zich van Detta af en trekt grommend zijn bovenlip op. Dappere Xingoe let er niet op en valt hem woedend aan.......

(wordt vervolgd)

Woordladder

VERANDER OP elke sport van de ladder één letter, zodat het woord KOOR ten slotte in hetwoord LIED veranderd is. Denk erom: elk woord moet een bestaand woord zijn. Er zijn verschillende mogelijkheden.

OPLOSSING
Er zijn meerdere oplossingen. Hier vindt je er een: rood, lood, doel, lied.

Blikkenspel

BEN JE binnenkort jarig? Begin dan nu vast blikken te sparen. Versier ze met viltstift of plakplaatjes en bouw er torentjes van op een tuintafel. Binnen kun je dat beter niet doen, want dan gooi je vast en zeker alle beeldjes en vaasjes van de kasten. Je maakt namelijk van oude sokken een paar ballen. En dan is het de kunst er die blikken mee om te gooien. Iedereen mag om de beurt vijf keer gooien. Wie de meeste blikken omgegooid heeft, heeft gewonnen.

Albert: Waar kom jij vandaan?
Cor: Van het kerkhof.
Albert: Was er iemand dood?
Cor: Ja, allemaal.

Waarom kun je een muis niet melken?
Omdat er geen emmer onder past.

Wat is dit ?

ALS JE gewoon tegen deze twee voorwerpen aan zou kijken, zou je dadelijk weten wat ze zijn. Maar nu laat ik ze je zien vanaf de bovenkant. Kun je toch raden wat ze zijn.

OPLOSSING:
Bosje potloden en een schemerlamp.

Wedstrijd

HEB JE een leuk zelf geschreven verhaaltje? Stuur het dan op naar onze Kinderkrant en er gebeuren twee dingen:

1. je verhaaltje komt in de krant.
2. je kunt er een prijs van vijftig gulden mee winnen.

Volgend jaar juni, in de laatste kinderkrant vóór de grote vakantie, gaan we bekijken welk verhaaltje het best en het leukst is en maken we de winnaar bekend.

Ik wacht vol spanning op jullie inzendingen!

TANTE NEL

= door Nel Casimiri =

Paul Meegan: "Verantwoordelijkheid teruggeven"

Koningin opent nieuw tehuis Capriles-patiënten

KONINGIN BEATRIX zal tijdens haar officiële bezoek de nieuwe aanleunwoningen bij de Caprileskliniek openen. Voor de ingang van de Caprileskliniek, buiten de hekken, is een nieuw wooncomplex gebouwd waar 36 patiënten een nieuw tehuis hebben gevonden. Hun huizen staan nog vlak bij de kliniek, maar zij wonen niet meer in de kliniek: zij zijn begonnen aan een nieuw leven, een zelfstandig leven, waar ze nog wel kunnen steunen op de deskundigheid van het personeel van de kliniek, maar waarin ze zelf hun beslissingen kunnen nemen, zelf kunnen bedenken hoe ze hun leven verder willen inrichten. De leiding van de organisatie van dit nieuwe complex is in handen van verpleegkundige Paul Meegan.

Wij vroegen Paul Meegan wat de doelstelling is van het nieuwe project.

Meegan: "Die doelstelling is gecompliceerder dan je je op het eerste gezicht voorstelt en dat heeft alles te maken met het feit dat deze mensen heel lang opgenomen zijn geweest in de kliniek en al die jaren geleefd hebben volgens de regels van de kliniek. We proberen ze hier weer een stuk zelfstandigheid terug te geven. Ze verantwoordelijkheid terug te geven over hun eigen functioneren. Dat gaat van huisbesprekingen: hoe delen we de week in, hoe organiseren we de corvee's, zijn er problemen met het huisje of problemen met de andere activiteiten, tot aan het kopen van kleding. Ze moeten weer leren keuzes te maken. Vroeger werd de kleding verstrekt door de kliniek, we proberen nu ze zelf kleding te laten kopen, of ze in ieder geval zelf kleding te laten uitkiezen. We zitten met een stuk erfenis van jarenlang leven in de kliniek, waar je geleefd wordt in plaats van zelf te leven. Descartes zei: 'Ik denk, dus ik besta'. Voor onze mensen geldt: 'Ik besta, dus ik moet weer leren zelf na te gaan denken'.

PRIVACY

"Hier krijgen de patiënten weer privacy. Ze hebben een eigen kamer, met eigen spullen. Ze moeten weer leren omgaan met eigen spullen. In de kliniek heeft niemand een eigen kamer, daar zijn het allemaal slaapzalen. Dat is het fijne van dit project: het zijn allemaal chronische patiënten, die heel weinig privacy hebben gekend. We kunnen nu gebruik maken van de mogelijkheden die ze nog wel hebben, een beroep doen op hun gezonde deel, en ik ben erg blij dat ze die kans gekregen hebben".

Zijn alle 36 plaatsen bezet?

"Nee, er zijn nu 24 bewoners, volgende week zijn dat er 30, maar er is plaats voor 36 bewoners. De Caprileskliniek zelf heeft zo'n 300 patiënten, inclusief de bewoners van dit project".

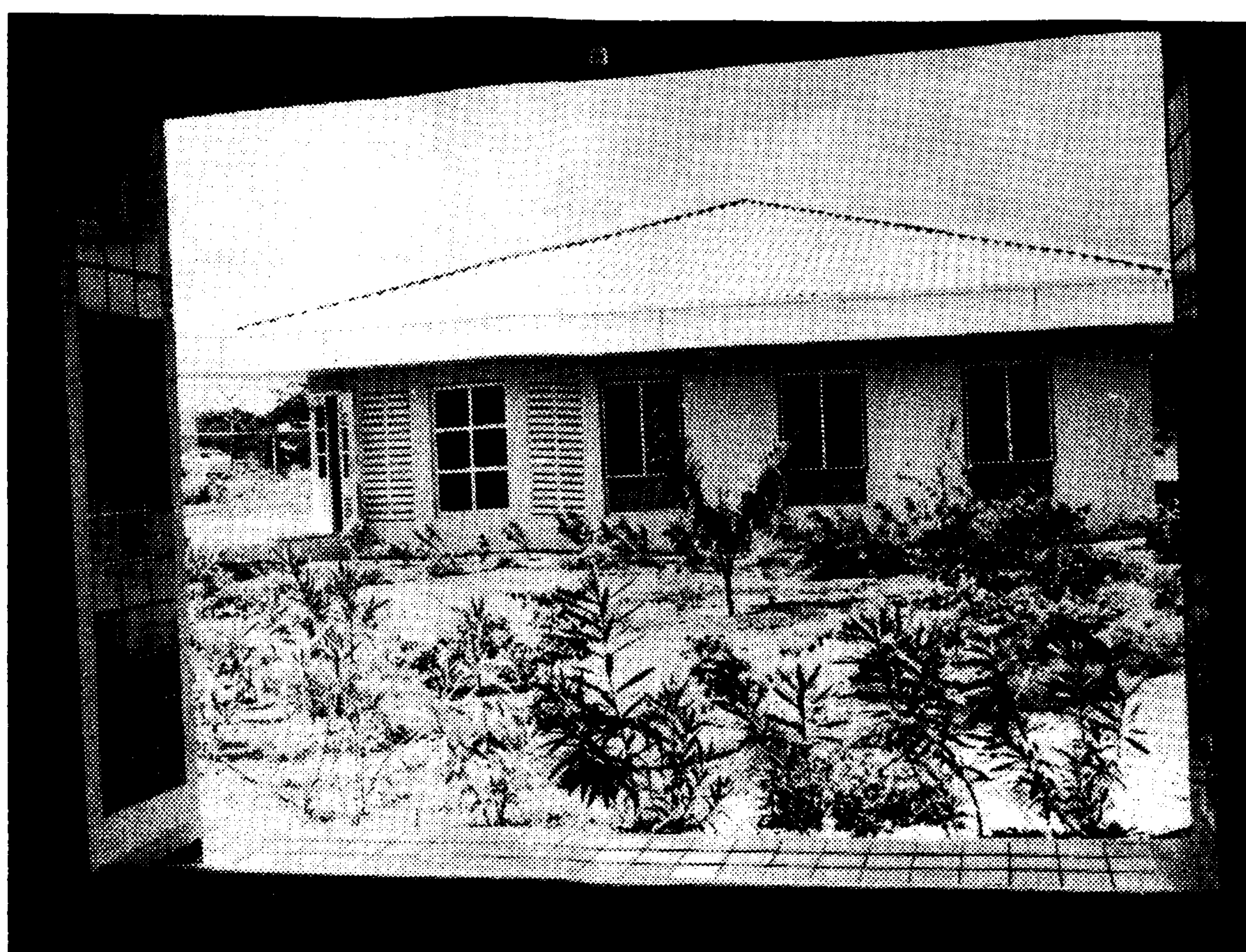
Zijn er ook patiënten die slechts korte tijd in de Caprileskliniek worden opgenomen?

"Ja, dat zijn er zo'n vijftig of zestig. De dagbehandeling heb ik nergens meegerekend. Tijdens het werk kom je verschillende dingen tegen. Het is ontzettend mooi om te zien hoe mensen beter gaan functioneren, hoe ze zelf acties gaan ondernemen".

Geeft u eens een voorbeeld?

"Ze komen bijvoorbeeld zelf vragen om werk, ze willen bezig zijn. Er is bij ons een hele stille man, die altijd meeliep, altijd deed wat je vroeg en niets meer. Die kwam me vragen om licht administratief werk. En dan denk je, inderdaad, dat zou iets voor hem zijn. Nu durft hij er om te vragen. We proberen een baantje voor hem te vinden. Daarvoor wordt hij eerst getest, dan bieden we een baan aan die bij hem past, eerst binnen de kliniek, maar toch. Een andere bewoner die nooit iets deed heeft opeens een schriftelijke offerte ingediend. Hij wil de tuin schoonmaken voor vijf gulden + sigaretten + shag. Dat is een hele vooruitgang. Het laat zien dat er weer een maatschappelijk integratieproces op gang gekomen is. We proberen de bewoners zoveel mogelijk buiten de kliniek te houden. Ook de activiteiten willen we zoveel mogelijk buiten de kliniek houden, ze moeten weer deelgenoten van de maatschappij worden. Daarom gaan we ook op zoek naar arbeidsprojecten. Een man werkt op Santa Martha, maar het is moeilijk om daar mensen geplaatst te krijgen, er zijn veel aanvragen en er is niet zoveel werk. We zoeken naar mogelijkheden van gepaste activiteiten, dat moet aangepast werk zijn, het kan nog niet van een normaal niveau zijn.

De bedoeling is het komende half jaar wat concreter bezig te zijn met de activiteiten. Nu is het nog planning en meedoen met wat in de kliniek gebeurt. Daar zijn projecten bezig van houtbewerking, leerbewerking, een strijkproject. Men kan ook dingen verkopen".

Een van de aanleunwoningen bij de Dr.Caprileskliniek die volgende week door koningin Beatrix zullen worden bezocht.

WERKNEMERS

"Vooral het leerbewerkingsproject is erg leuk. Ze voelen zich werknemers, presteren ook wat, in plaats van bezig gehouden te worden. Dat werkt. In de kliniek worden ook creatieve en huishoudelijke, zoals wassen, strijken en koken, projecten georganiseerd. De mensen van de therapie bieden de projecten aan, onze mensen gaan kijken en maken een keuze. Dan gaan ze acht weken aan de slag. Ze krijgen vooraf ruim informatie over wat er bij zo'n project gedaan wordt. Die projecten zijn tot nu toe goed verlopen. Men leert daadwerkelijk kiezen en ook niet kiezen, dus afwijzen wat je niet ziet zitten. Dat zijn we hier helemaal niet gewoon. Tot nu toe ging het zo, dat wij als begeleider iets uitkozen, en dan denken we dat iedereen ook maar mee moet doen. Nu is het dus: kies iets of kies iets niet. Als ze dat willen is het hun goed recht om niets te kiezen. Er zijn wel een aantal huisregels: een aantal activiteiten is verplicht met name het schoonmaken van de huisjes. Ook is er de verplichting voor iedereen dat ze op zoek moeten gaan naar een dagtaak, ze moeten niet de hele dag op bed liggen. Maar als iemand in de tuin wil werken, of met zijn eigen dingen wil bezig zijn, mag dat".

Lukt dat altijd?

"Natuurlijk zijn er wel dingen: als iemand depressief is, komt hij niet in actie. Dan moet je ingrijpen, dan moet je leiding bieden. Depressieve mensen zijn met zichzelf bezig, ze voeren een strijd in zichzelf over wat ze zijn. Dat kan een teruggang betekenen. Dan worden ze apatisch. Veel van dit soort mensen is schizofreen. In hoeverre kunnen ze dan nog zelf kiezen? Als iemand helemaal verstrikt raakt in zijn eigen schizofrene belevingen heeft hij hulp nodig om niet te vervallen in een psychotische fase (chupe). Daar komen ze altijd slechter uit. Ze worden initiatiefloos, nog weer meer verward en vinden het moeilijk hun gedachten te ordenen, ze worden in hun denken gestoord".

"Wat we wel zien is dat we door een appèl te doen op de mogelijkheden die er wel zijn, komt ook het besef terug. Iemand dacht nog steeds in de vooroorlogse jaren te leven. De hele tijd dat hij in de kliniek had gezeten, sloeg hij over. Die bestond niet meer voor hem. Hij wilde naar winkels die allang niet meer bestaan".

ZELFSTANDIGHEID

"We leren ook meer zelfstandigheid in het omgaan met medicijnen en doktersbezoek. Ze moeten zelf afspraken maken. Ze moeten ook zelf om hun medicijnen komen vragen. Wat ze zelf kunnen regelen, regelen ze zelf. Sommigen krijgen per dag of per week wat ze aan medicijnen nodig hebben. Dat gaat bij hen heel goed. Bij anderen niet, die geef je per keer. Het zijn allemaal kleine dingetjes maar het zijn allemaal onderdelen van een proces".

Voor de bewoners hun nieuwe woningen betrokken zijn ze allemaal voorbereid door de therapieafdeling.

"Daar hebben ze getest hoe het met hun zelfstandigheid stond, en ze hebben ze daarna een training van drie maanden gegeven waarin aandacht werd besteed aan de meest primaire dingen, zoals zelfverzorging, koken, sociale zekerheden. Hetzelfde geldt ook voor de personeelsleden. Zij zijn ook een aantal maanden bezig geweest in de vorm van een cursus, van training om een andere manier van werken te leren kennen, van verzorgen naar begeleiden".

Is het moeilijk om minder te doen?

"Gigantisch moeilijk. Ik kom zelf uit de Nederlandse situatie en daar was het al zo moeilijk, je pakt zo vlug iets uit handen. Hier is het nog moeilijker, omdat er hier geen ervaring is met deze wijze van omgaan met psychiatrische patiënten. Het is echt een hele andere manier van omgaan, je moet leren te praten als met de mensen van gelijk niveau. Je moet leren dat er best wat fout mag gaan, dat je risico's mag nemen. We zijn nog steeds lerende als team om onze weg te vinden. We besteden veel aandacht aan de ontwikkelingen binnen ons vak. We hebben ook de uniformen afgeschaft en iedereen spreekt ons aan bij de voornaam: we zijn geen broeder of zuster meer. Dat is soms wel moeilijk voor de bewoners na zoveel jaren in de kliniek gewoond te hebben, maar het is veel leuker, er is minder standsverschil, ook onderling bij het personeel. Daarnaast hebben we een methodische manier van werken geïntroduceerd, met bewonersdossiers, zodat we doelbewuster kunnen werken. Je moet je afvragen: wat wil je met deze bewoner bereiken en wat vindt de bewoner er zelf van? Daarbij komt de voorgeschiedenis van de patiënt, de relevante anamnese. Hoe heeft iemand zich ontwikkeld en wat is relevant daarin. Op grond van alle gegevens stellen we een begeleidingsplan op. De begeleiders hielden interviews met de bewoners voordat ze hier kwamen, waarin ze vroegen hoe ze zelf hun situatie ervaren en wat ze van de verhuizing verwachtten. We vragen de bewoners ook wat zij zelf van de begeleiding vinden en dat is allemaal nieuw voor de begeleiders. De bewoners geven vaak nog geen antwoord op zulke vragen, want ze staan er nog wat wantrouwend tegenover. In het dossier komt te staan hoe het verder gaat met de ontwikkelingen. We proberen meer methodisch te werken en stellen onszelf een doel naar de bewoners toe en later kijken we dan hoe het is verlopen, gaan we het evalueren".

ABSTRACT

"In het begin is het moeilijk want je werkt met abstracte gegevens en die moet je naar gedrag vertalen in voor iedereen begrijpelijke termen. Dat valt niet altijd mee. Maar het voordeel is dat je doelgericht en doelbewust bezig bent, dat er progressie inzit".

Paul Meegan werkt nu twee jaar op Curaçao in de Caprileskliniek. Hij komt uit Nederland waar hij ook werkte in een psychiatrische inrichting, in Venray. Daar waren ook aanleunwoningen. Het was een project vergelijkbaar met dit op Curaçao, maar toch niet helemaal vergelijkbaar, want daar stonden de woningen op het terrein van de kliniek. Dit project op Curaçao is meer een tussenvorm tussen de kliniek en de woningen van La Sonrisa (zie Amigoe van 10 oktober). In Nederland heeft Paul Meegan veel gewerkt met klinische gedragstherapie. Ook op Curaçao gaat men steeds meer over naar de moderne psychiatrie, naar begeleiden en behandelen. Men is gestopt met bewaking en rustig houden en overgegaan naar begeleiden, verzorgen en behandelen. Steeds meer mensen vragen naar een andere accommodatie en men zoekt naar de middelen om dat mogelijk te maken. De Caprileskliniek is het enige psychiatrische centrum op de Nederlandse Antillen en als eiland leven we nogal geïsoleerd. Het proces is moeilijk, we hebben veel meer invloed van buiten nodig. Daarbij hebben we op het eiland niet de mogelijkheid om een opleiding voor het personeel te realiseren.

En hoe wordt alles financieel geregeld?

"We hebben hier helaas geen AWBZ. We krijgen een groot budget en daar moet alles vanaf. Als elke client een eigen zak- en kleedgeld zou krijgen, zou hij met dat geld naar de stad kunnen en zijn eigen kleren kunnen kopen. Nu is dat niet zo. Kleding wordt verstrekt door de kliniek, maar het is wel zo dat ze nu zelf kunnen kiezen. Vroeger werd die uitgedeeld. Ik ben er een voorstander van de kleding via de kliniek af te schaffen, maar dat gaat niet zo gemakkelijk. Er zijn zoveel belangen verstrengeld daarin. Veel zal ook afhangen van de nieuwe ziektekostenregeling in de toekomst. Voorlopig moeten we nog dingen krijgen van de kliniek. Hier verdient wel vrijwel iedereen wat bij. Dat gebeurt met strijken, autowassen, e.d. Maar het is belangrijk voor alle mensen een echt eigen inkomen te krijgen".

Krijgen de bewoners onderstand?

"Neen, officieel zijn onze bewoners nog opgenomen in de kliniek. Dit is een overheidsinstelling, in tegenstelling tot La Sonrisa. Dat is een Stichting. De bedoeling is wel dat we kijken in hoeverre het ook mogelijk is voor onze bewoners. Ik weet niet hoe dat precies in elkaar steekt met die onderstand. Want mensen boven de 65 krijgen wel AOW of pensioen. Er is ook een aantal mensen bij voor wie dat nu pas geregeld is. Het is heel onduidelijk hoe dat allemaal in elkaar steekt. We zijn er voorzichtig mee ook gezien de toekomst. Het zou zo moeten zijn dat iedereen die hier woont een zak- en kleedgeld heeft en de uitkering krijgt waar hij of zij recht op heeft".

Tenslotte de naam. Het project heeft de naam meegekregen Flor' i Sol. Hoe bent u aan die naam gekomen?

"Er is en prijsvraag uitgeschreven zeven maanden geleden. Alle medewerkers van de kliniek werd gevraagd een goede naam te bedenken. Deze naam heeft gewonnen".

TEAM

Paul Meegan heeft de leiding over het project, maar hij is bij lange na niet de enige begeleider. Terwijl wij in de ene kamer zitten te praten en hij informatie geeft over het project *Flor' i Sol* zitten in de kamer ernaast een paar van de begeleiders, n.l. Ingrid O'Niel-Pater, Glenda Gosepa-Rijnita, Judith Merenciano, Tika Willems, Stela Victoria en Myrtha Madure te vergaderen. Na een poosje schuiven we aan en vertellen deze begeleidsters verder over het dagelijks gebeuren.

Is er een groot verschil tussen het werken in de Caprileskliniek zelf en het werken in de aanleunwoningen van Flor' i Sol?

"Een groot verschil niet, maar je kunt hier zelfstandiger werken. Je kunt hier met eigen initiatieven komen en dat kan in de kliniek niet. Als je zelf een begeleidingsplan voor een van de bewoners wil opstellen, kan dat. Pas daarna hoef je aan de anderen te vragen of ze ermee akkoord gaan. In de kliniek gaat dat niet zo gemakkelijk, dan moet je eerst alles bespreken hebben met de psychiater en de psycholoog".

"Je hebt hier ook meer en betere banden met de bewoners. Elk huisje heeft twee mentoren. Elke mentor zorgt dus voor drie bewoners. Die bewoners hebben we niet zelf gekozen, maar het geeft wel meer contact met de bewoners, we hebben nu ons eigen huisje, waar we een speciale band mee hebben. Dat voelen ook de bewoners zo, want als er soms problemen zijn en er is een andere begeleider, zeggen ze toch: 'We vragen het eerst aan Stela'".

"Het is maar een kleine groep mensen en daarom krijgen ze veel meer individuele aandacht dan de patienten in de kliniek, ze mogen ook meer zichzelf zijn en krijgen meer respect voor hunzelf. In het begin was het moeilijk om je aan te passen aan de situatie, want je voelt je al gauw geneigd toch iets te doen voor de mensen".

Zijn de andere verplegers in de kliniek niet jaloers op jullie als groep?

"Ja nou, heel erg. Maar we kunnen leven met die situatie. Ze noemen ons de bewoners van het Sonesta! Dat mag u ook gerust opschrijven want het is de werkelijkheid. Wij zijn er trots op. Er is een open sollicitatie geweest, waarop iedereen kon solliciteren. Voor ons klinkt het positief. Het betekent dat we wat patienten vooruitgaan. Als mentor zijn we verantwoordelijk voor de bewonersdossiers. Wij houden die bij en zorgen dat alles klopt. De psychiater en ook de leden van de staf komen enkele uren per week hier. Een uur per week is speciaal gereserveerd voor gesprekken met de bewoners. Ook is er een maatschappelijk werkster. Voor somatische klachten gaan de bewoners naar een huisarts. Binnen de kliniek ja".

BUITEN HOUDEN

"We proberen de bewoners zo veel mogelijk buiten de kliniek te houden, maar er is nog geen activiteitencentrum buiten de kliniek. Misschien dat dat later lukt, bijvoorbeeld samen met Sonrisa. Zolang dat nog niet het geval is gaan de bewoners voor bezigheden naar de kliniek. Wel zijn er een paar die buiten werken, echter niet zoveel.

De structuur en de organisatie zijn hier ook veel duidelijker omschreven dan binnen de kliniek. We houden werkoverleg, bewonersoverleg, alle communicatie is gestructureerd via kanalen. In de kliniek is alles wat mistig, wat kan en wat niet, en wordt er vaak ad hoc gehandeld".

"Het bewonersoverleg wordt door de medewerkers altijd goed op papier voorbereid aan de hand van de doelstellingen. Het is kwalitatief goed overleg. En we kunnen participeren in het beleid naar de bewoners toe. De betrokkenheid van de medewerkers is erg groot. De verantwoordelijkheden worden naar ons toe gedelegeerd. Zo is er het mentorschap, en ook is er altijd een die die dag de verantwoordelijkheid draagt voor alle medewerkers. Die is aanspreekbaar en die verzorgt ook de goeds hebben gedaan voor de mensen, dat er een vooruitgang is in de psychiatrie, maar ook een vooruitgang voor onszelf".

Foto Ken Wong

PAUL MEEGAN
...meer privacy...

Alles bij elkaar zijn er 12 verpleegkundigen die de aanleunwoningen 24 uur per dag be'mannen'. Twee hebben er avonddienst, een nachtdienst en elke dag zijn er zo'n vier of vijf verpleegkundigen aanwezig voor de begeleiding.

"Als we onze collega's in de kliniek het verhaal vertellen van wat de mensen allemaal zelf doen, zeggen ze: 'En wat doen jullie dan?' Ze begrijpen ons werk niet helemaal. Wij echter zien de algemene rapportage. Dat werkt heel prettig".

En Paul Meegan sluit af: "We laten met dit project zien dat er meer kan voor minder geld. Elke dag genieten we van kleine vooruitgangen".

Op dinsdag 10 november zal koningin Beatrix tegen 12 uur het project *Flor' i Sol* openen. De bewoners zijn druk bezig onder leiding van Cesario met het instuderen van een lintendans. Na het koninklijk bezoek volgt een etentje van de medewerkers samen met de bewoners, familie en genodigden om het heuglijke feit te vieren.

Wat kun je doen met een HELICOPTER

1. Inhuren voor een vrijgezellenfeest.
2. Je vriendin ophalen voor een etentje.
3. Vanuit de lucht filmopnamen maken met je videocamera.
4. Snel naar Knipbaai vliegen, zorgen dat iedereen op het strand je ziet en van twintig meter hoogte het water inspringen.
5. Je zakenrelaties vanaf het parkeerterrein van het ITC naar Hato vliegen.
6. Spectaculair je entree maken als artiest tijdens een concert in het Curaçao Festival Center.
7. Met de minister van Financiën acuut overvliegen naar Bonaire voor inspectie van het Parker-hotel.
8. Je met een picknickmand laten afzetten op Klein Curaçao en een hele dag daar blijven om te zwemmen en te zonnebaden.
9. Je nare schoonmoeder ontvoeren en achterlaten op de Christoffelberg.
10. Zondag landen op het penthouse van Van der Valk voor een brunch.

JL

De publieksprijs voor een rondje met de helicopter is voorlopig 22 dollar per persoon per tien minuten. Dat is omgerekend ongeveer veertig gulden. Voor zakelijke doeleinden gelden speciale tarrieven. Per vlucht kunnen maximaal vier personen mee. Binnenkort maakt Pelican Air bekend via welk telefoonnummer het bedrijf bereikbaar is. Pelican Air is te vinden in Otrobanda op het einde van de Motetwerf aan de Sint Annabaai.

■ *De 'chopper' van Pelican Air. Zweeft in de lucht, staat op het land en drijft op het water. 'Aerobatics' zijn mogelijk, zegt de piloot.*

CHOPPER

OP EEN VRIJGEZELLENFEEST werd de aanstaande eerzaam echtgenoot getracteerd op een rondvlucht per helicopter. Boven het Spaanse Water twee meter boven het water stopte de tour. Tot zover was betaald, zei de piloot en zijn passagier werd uit de cabine gezet. De stumper werd met een nat pak uit het water gepikt door zijn vrienden die hem op ludieke wijze een onvergetelijke laatste bachelorsavond bezorgden. Een oneigenlijk gebruik van het hefschroefvliegtuig van het commercieel opererende Pelican Air, maar directeur en piloot George Tielen is wel te vinden voor zo'n stunt.

= door Joël Labadie =

Samen met partner Valerie Green, marketingman Frans van Gulik en mechaniciën Jim Zwitser is Tielen deze maand zijn helicopter-bedrijfje begonnen. Hij vliegt op bestelling. Daarmee heeft hij de primeur. Nog niet eerder durfde een ondernemer het aan om een dergelijk avontuur te beginnen op dit eiland. Behalve de non-commerciële marine-helicopter met als rondvarende basis de HMS Philips van Almonde is er geen particuliere *chopper* in het Antilliaanse luchtruim te vinden.

George Tielen is een geboren Arubaan, maar woonde verreweg het grootste deel van zijn leven in Nederland waar hij eind jaren tachtig zijn carrière bij de koninklijke marine afsloot als chef helicopter-vlieginstructeur van dit krijgsmachtonderdeel. Als marinier zat hij in 1984 op Curaçao. Tien jaar daarvoor zat hij zijn dienstplicht uit in Suriname toen Paramaribo en omstreken nog deel uitmaakten van het koninkrijk der Nederlanden. In die tijd diende hij samen met Roy Bottse die hij vanzelfsprekend op Curaçao al snel tegen het lijf liep.

TERUGKEER

Pelican Air is een idee dat George Tielen sinds ongeveer drie jaar geleden niet meer los liet. Hij had zin om terug te keren naar zijn geboortegebied en begon de doorgaans lange weg van het verkennen, onderhandelen met de overheid (departement van luchtvaart), het aanvragen van een vergunning en het zoeken van een geschikte vestigingslocatie. Extra handicap was dat Tielen en Van Gulik moesten opereren vanuit Nederland. Dat gaat dus niet. In twee en een half jaar tijd vlogen de twee twaalf keer naar Curaçao. 400.000 dollar zit in het bedrijf. 165.000 is van de OBNA-bank, de rest is eigen vermogen. De OBNA-financiering bestaat voor de helft uit aandelen, de rest is geleend.

Haven-directeur Jacky Voges vond een oude loods aan de Motetwerf die al tien jaar leegstond. Na een grondige renovatie is dat nu het onderkomen van Pelican Air Helicopter Flight Services Curaçao. Een mond vol. Een paar maanden geleden werd de helicopter zelf aangeschaft en overgevlogen vanuit de VS.

VIP-SERVICE

Marketing-technisch bezien moet het initiatief haalbaar zijn. Van de Lynx-helicopter van de marine is geen concurrentie te duchten en behalve de business-sector is er natuurlijk de toeristenmarkt. Wat dat betreft zit Pelican Air op een verleidelijke locatie met de cruiseschepen praktisch voor de deur en het kantoor van de havendienst aan de overkant van de Sint Annabaai. Scheepsagenten kunnen per helicopter naar aankomende schepen vliegen. Projectontwikkelaars kunnen geïnteresseerde potentiële kopers over de kavels meevoeren. VIP's (Very Important Persons) krijgen voortaan de optie van speciaal vervoer aangeboden. Snel transport van hotel naar Hato kan een extra service worden. Rondvluchten behoren ook tot het pakket. En natuurlijk kan de helicopter incidenteel ingezet worden voor reddingsoperaties en ambulancevluchten. Met deze tak van dienstverlening heeft Tielen jaren ervaring. Onder meer met wat hij noemt couveusevluchten voor te vroeg geboren zuigelingen. Elf jaar lang fungeerde hij in Den Helder als piloot bij reddingsoperaties op zee. De Philips van Almonde was het laatste schip waarop hij als marine-piloot gestationeerd was.

Enkele dagen geleden werd Pelican Air al ingeschakeld voor het overbrengen van anti-gaspakken en medicamenten naar de bemanning op de Swallow dat kampte met een ernstig gaslek. TeleCuraçao filmde vanuit de lucht het koopvaardijschip.

De politie heeft belangstelling getoond voor de helicopter-dienst. Voor George Tielen is het duidelijk dat controle van afgelegen baaien en jacht op vermoedde drugssmokkel-vanuit-zee zeer moeilijk is zonder de inzet van een makkelijk manoeuvreerbare helicopter. De twee politieboten zijn te langzaam. En voordat de politie arriveert, heeft iedereen zich al uit de voeten gemaakt. Tielen ziet het echter niet zitten om als politievlieger narcoticabestrijder te worden. "Ik heb een commercieel bedrijf. Ik ben veel te kwetsbaar. En ik sta er heus niet om te springen dat mijn toestel gesabotteerd wordt. Het enige wat ik op verzoek zou kunnen doen is als instructeur vliegles geven aan politiepersoneel."

Voor andere politietaken, douane, het Rode Kruis, het hospitaal, Citro, de RCC en overheidsdiensten zou gezamenlijk (bijvoorbeeld via het Meerjarenplan-fonds) een helicopter aangeschaft kunnen worden. Ook daarvoor kan Tielen mensen opleiden, stelt hij voor.

LOBBY

In het trainings-circuit hebben Tielen en Van Gulik al een balletje opgegooid. Aan Defensie in Den Haag is gevraagd of de praktijkinstructies voor militaire helicoptervliegers kan plaatsvinden op Curaçao. Argument: hier is het altijd goed weer. Een piloot kan in principe dagelijks vliegervaring opdoen en haalt sneller zijn brevet. De marine zou dus wellicht goedkoper uit zijn. Het is de vraag of de Haagse lobby die loopt via oude contacten uit de marinetijd, voor Tielen effect ressorteert. De commandant der Nederlandse strijdkrachten in het Caribisch gebied brigadegeneraal F. van Kappen liet onlangs in Willemstad doorschemeren dat het overplaatsen van de marine - en luchtmacht-opleidingen naar Curaçao voorlopig niet waarschijnlijk is.

LUCHTZIEK

Zodra Setel de telefoonaansluiting regelt kan ook het publiek terecht voor kleine uitstapjes per rotor-toestel. Met de Miss Ann en de Mermaid zijn al afspraken gemaakt: per helicopter naar Klein Curaçao en per boot terug. De ervaring heeft uitgewezen dat niet iedereen het prettig vindt om tegen de golfslag in naar het mini-eiland te varen, want dat vraagt om een zeer sterke maag die zich minstens een uur rustig houdt. Per helicopter heeft men nauwelijks tijd om echt luchtziek te worden.

Hoe het commerciële helidee zal aanslaan moet nog blijken. Originele suggesties zijn snel te verzinnen. Werk voor inventieve geesten. De inzet van de *chopper* om een vrijgezel van het trouwen af te houden, vraagt nu reeds om een overtreffende *practical joke*. George Tielen grinnikt nog na: "Wat dat betreft ben ik in voor de gekste dingen."

Japa Beaujon weet alles

Vervolg van pag.1

vrije dag is voor de kinderen. Dan volgt een ontvangst van de gouverneur voor de notabelen, een militaire parade. Dan naar huis om even uit te blazen en om 12 uur naar Club 'De Gezelligheid', daarna naar 'Club Curaçao' en vervolgens naar een van de vele volksspelen, zoals watersport op Pietermaai, boegsprietlopen of mastklimmen. 's Avonds werden belangrijke gasten uitgenodigd ten huize van de gouverneur om naar het vuurwerk te kijken. Het Algemeen Nederlands Verbond heeft vroeger veel goed gedaan met de organisatie, maar die is welhaast dood op het ogenblik".

In de tijd dat Japa Beaujon gezaghebber van de Bovenwinden was heeft hij een heel nauw contact opgebouwd met leden van de koninklijke familie die op bezoek kwamen.

"Je kent toch wel die foto van Juliana met haar schoenen in haar hand? Dat was tijdens een bezoek aan Saba. We hadden zo'n mooie stellage gebouwd zodat ze helemaal droog op het strand kon komen. De sloep schuift het strand op en dan moet je even wachten tot de golven weer teruggespoelen. Eerst stapt prins Bernhard uit. Hij klimt over een bankje en springt om de volgende stap te doen en zo naar de trap te komen. Er staan twee officieren klaar om de gasten zo nodig op te vangen. En koningin Juliana vraagt: 'Mag ik hier uitstappen?' en doet haar schoenen uit. Ik neem die schoenen aan en zij stapt precies midden in een golf. Wat doe je als gezaghebber? Je springt erachteraan. Mijn hele nette, witte, pasgesteven pak is de hele dag nat gebleven. Prins Bernahrd vond het niet leuk en vroeg zijn vrouw: 'Waarom doe je dat nu?' Mijn zij antwoordde: 'Ik had toestemming van Beaujon'. Maar hun privédagen zijn privé en blijven privé. Dat is allemaal in mijn papieren te vinden, hoe ze hebben gezwommen. Maar nogmaals, dat is privé, klaar!"

Toch lekt ook dat soms uit: "Het enige is wat in 1965 is gepubliceerd in de *Time*. Dat kan ik wel vertellen, want dat weet nu toch iedereen. De koningin logeerde in Carvanserai, een klein hotelletje vlak bij de airport, dat nu niet meer bestaat. Er was een mooi zwembad en we hadden een *private party* georganiseerd. Daarbij waren mijn vrouw en dochter, nog drie mensen van Sint Maarten, wat officieren, e.d. We hadden een steelbandje en er werd gedanst, ook de polonaise, en toen begonnen ze alle vrouwen het water in te gooien. Mijn vrouw kon samen met een andere mevrouw Beaujon net op tijd wegkomen. Barend Biesheuvel was er ook bij. Hij zat op een grote stoel toe te kijken en iedereen gaf hem de sieraden e.d. in bewaring. Maar ze hebben hem met stoel en al ook het zwembad in gegooid. Bernhard vroeg zelf: 'En nou de koningin? Doe jij het?' Hij gaf haar zelf een duw. Na dat bad bleef iedereen nat doordansen. Dat was op en woensdag. Op vrijdag kwam de *Time* uit met het hele verhaal erin. Dat was oktober 1965".

"Nu weet ik, dat het een van te voren beraamd plan is geweest. Die marinemensen wisten ervan. Zij droegen ketsen toen ze kwamen, wij niet. Wij hadden een schoon pak aan en horloges en sieraden om. Zij niet. Alles was nat, maar het was toch een leuk feest. De rest van de verhalen zullen pas na mijn dood, of liever na de dood van alle betrokkenen bekend worden, dus hoeveel tot we hebben gehad, hoe relaxed iedereen zich voelde. Er is zoveel gebeurd, dat ik het niet eens meer allemaal weet. En veel van wat ik weet is staatsgeheim".

Maar terwijl hij niets meer wil zeggen vliegen de anekdotes zijn mond weer uit. "Toen prinses Beatrix in 1965 de Nederlandse Antillen bezocht was ze helemaal verliefd op Claus, maar dat wisten we niet. Toen zij op Sint Maarten aankwam bleek dat zij een tasje had achtergelaten op Curaçao. Ik heb toen Riki Martijn gebeld, de huismeester om te vragen dat tasje na te sturen. Je kunt niet vragen wat er in dat tasje zit, maar later hoorden we dat daar een stel brieven van Claus inzaten. Denk eens aan wat een privé dat zou zijn geweest".

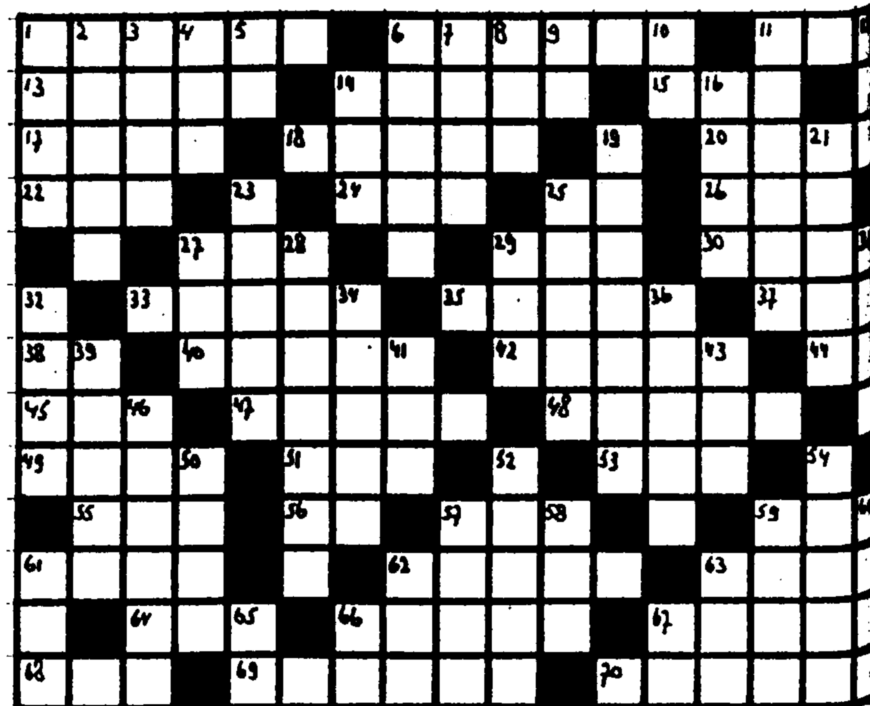
GOED LOPEN

"Beatrix kan enorm goed lopen. Als ik denk aan haar winkeltochten. Oef. Of dat bezoek aan Saba. Van der Walle en ik liepen links en rechts van haar bij de beklimming van de berg. Van der Walle viel uit. Ongeveer tien treden voordat we boven waren haakte hij af. Ik heb het gehaald. Ik verdomde het om me te laten kennen. Over mijn lijk, dacht ik. Ze is ook een keer, tussen de lunch en het volgende programmapunt in, op Mount Scenery geweest. Zo even tussen het programma door".

"Ja,ja, vijftig jaar is niet niets, al die koninklijke bezoeken, alle voorbereidingen, wie wel, wie niet en alle ruzies daarover...

Zo komen we op Aruba op het plein aanrijden in de auto. Er is een tent opgezet, de koningin zit rechts in de auto. Zodra de auto stopt stap ik eruit, want ik wil niet op de foto. Er is een hofregel: als je op een foto staat, waar je niet bijhoort, moet je tracteren. Maar goed, de auto rijdt voor zodat de koningin aan de rechterkant kan uitstappen. Ze wacht ruim een minuut, maar niemand doet de deur open. De gezaghebber, iedereen staat te wachten en te kijken. Dus ik leg een hand op de kofferbak en neem een grote sprong en spring zo naar de andere kant van de auto en doe de deur voor haar open. Later vroeg ik, waarom niemand de deur opendeed. Maar iedereen dacht dat dat de taak van de chauffeur was. Dat kan toch niet, want die moet meteen doorrijden om plaats te maken voor de volgende wagens. Ik sta niet die sprong op een film van de RVD, waarbij het commentaar luidde: 'Hoofd protocol redde de situatie'...."

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. rondachtig vast lichaampje; 6. bepaald vocht afscheiden; 11. bijbelse figuur; 13. schande; 14. het met de hand ergens in rond tasten; 15. papegaai; 17. voorteken; 18. gemeenschappelijke weide; 20. staat in Amerika; 22. deel van je gezicht; 24. deel van de vinger; 25. bevel; 26. weinig; 27. kwab; 29. artikel; 30. wildebeest; 33. kraamverzorgster; 35. deel van kleding; 37. voorzetsel; 38. voorzetsel; 40. plavuis; 42. stuk land; 44. persoonlijk voornaamwoord; 45. spinsel; 47. uitnodigen; 48. dadelijk; 49. boterton; 51. landtong; 53. ontkenning; 55. herkauwer; 56. voorzetsel; 57. draf; 59. voegwoord; 61. soort zuil; 62. plaats in Drente; 63. plezier; 64. zijrivier van de Donau; 66. nogal; 67. reeks; 68. bijwoord; 69. vriendelijk; 70. hevig.

VERTICAAL: 1. groente; 2. ruzie; 3. langwerpig stuk snoepgoed; 4. deel van een dierenverblijf; 5. bijwoord; 6. vervoermiddel; 7. kant; 8. wilde haver; 9. nikkel; 10. voorzetsel; 11. verborgen; 12. uitroep; 14. ingewanden van een haring; 16. harig; 19. lid van een Germaanse stam; 21. deel van een element; 23. voedsel klaarmaken; 25. deel van een vis; 27. dun stuk hout; 28. plant; 29. woonboot; 31. zich voeden; 32. boom; 34. oorzaak; 36. oude vlaktemaat; 39. plaats in Utrecht; 41. onderricht; 43. watering; 46. belust; 50. ontkenning; 52. ingetogen; 54. kort; 57. Surinaams gerecht; 58. zelfkant; 59. slede; 60. nauw slop; 61. voorzetsel; 62. wiel; 63. via; 65. voorzetsel; 66. titel; 67. heilige.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Daan de Wolf
Heraweg 2
Alhier

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL
Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. ga; 3. kers; 7. ik; 9. kermis; 14. pi; 16. beet; 18. al; 19. goed; 21. no.; 23. Tromp; 24. agent; 26. A.P.; 28. stoon; 30. piket; 32. do; 33. dok; 35. Lu; 36. bleren; 37. las; 38. erwt; 40. ree; 42. ren; 43. dorp; 44. aar; 45. bok; 46. haas; 48. ram; 50. SER; 52. keet; 54. aal; 55. regent; 56. A.D.; 58. tra; 59. nr.; 60. heden; 61. alarm; 64. aa; 65. zede; 66. egaal; 67. ar.; 69. Rome; 70. ge; 71. rats; 73. as; 75. getand; 76. ra; 77. test; 78. in.

VERTICAAL: 1. A.P.; 4. eb; 5. retour; 6. sero; 8. kapper; 10. eggen; 11. roet; 12. men; 13. id.; 15. in; 17. tombe; 20. naderhand; 22. os; 24. Aken; 25. hospitaal; 27. por; 29. TL; 31. Irene; 32. dar; 34. kwaal; 37. loket; 39. tas; 41. etage; 43. dok; 47. aar; 48. rede; 49. meneer; 50. staar; 51. Raalte; 53. era; 55. reden; 57. dr.; 60. Hema; 62. laat; 63. ma; 65. zot; 68. ra; 69. re; 72. S.S.; 74. si.

Sinaasappel

Nee, het operagebouw in Sydney is niet geïnspireerd op de zeilen in de haven van de Australische stad. Fout, zegt Jorn Utzon, de Deense architect daarvan. Het vertelt in de *Sydney Morning Herald* dat een gepelde sinaasappel hem op het idee bracht voor het ontwerp.

■ *Het operagebouw in Sydney*

AMIGOE JONGERENPAGINA
ZATERDAG 7 NOVEMBER 1992

IN DEN BEGINNE was er licht. De aarde nu was woest en ledig. En het duurde tot 19nu voordat Pro-uction Masters er kwam. et begon met Ecstasy: en *sleazy erotic song* in en *soul-to-soul-beat.* Toe-etoektak-sji-ji...toeketoektak. Een oed ritme volgens G-an. Pardon, Gino Cova, *ertified public accoun-ant,* CPA, overdag lthans.

= door Joël Labadie =

Production Masters is de erktitel van twee meesters n produktie. G-man en ouble Ya. Ook Waison Lam eeft dus 's nachts een ndere naam. (Double Ya is 7, en als zijn examen goed floopt binnenkort eveneens net CPA op zijn visite-aartje). Het genre muziek aarin zij zich bewegen, rengt de naamsverandering et zich mee. Techno-music. at betekent naast zang, ap en melodie, veel ritme, en degelijke scratch en oral veel mix- en montage-erk. De samenwerking is ng. En duur. Want techno-usic kost uren studio-uimte. En zelfs de twee erekenende accountants unnen niet alles uit eigen ak betalen. Het griezelig uidelijke talent blijkt dan ok mondjesmaat. Eens per ar. Dat is het ritme dat de ortemonnaie zonder een spon-orvakje tot heden toelaat. en rustige dosering van veel elovende muzikale energie ie durft te ontsnappen aan e merengue-salsa-rub-a-dub-riangel. Vorig jaar scoorden j met het nummer *Ecstasy.* ervaardigd door Production asters featuring Nû Avenû n BB Smooth. Deze gele-enheidsformatie was samen esteld uit de rappers Oz en 'Shae als Nû Avenû en Bibi rovence als BB Smooth.

Het hitje wist toen tot 24 an de top veertig van Z'86 n in de top twintig van aser 101 te komen. De *air-ay* werd aangevuld met en goede ontvangst in het itgangsleven van de maxi-ngle die Double Ya dankzij oede connecties in Florida eperst kreeg.

HITGEVOELIG

et duurde een jaar voordat *an't you see girl* er kwam. it keer maakte G-man niet leen de tekst en het arran-ement maar ook zijn offi-eel debuut als zanger van roduction Masters. Ook nu aat het om een hitgevoelig roject: elektronisch sterk ver-ormde zang over een vlot tme getrokken en onder-oken door beat-strakke *idges* en *scratch/voice-*ixage. Hoofdschuldige voor e remix en het scratching is uni Harms. In het circuit eter bekend onder de aan-uiding *Mastermixer, ylinder, Spin Doctor, Boog-man.* Voor intimi gewoon *oogie* en volgens hardnek-ige geruchten een van de etere dj's van The Pub en aliña.

Het acht weken geleden itgebrachte nummer is te nden in alle radiostudio's n haalde al de zevende aats in de Z'86-*ranking.* De *emix*-versie werd drie weken eleden op Landhuis Brie-engat beproefd en heeft van iscjockeys al de voorkeur oven de normale uitvoering. f een maxi-single kan, moet auw blijken.

DOUBLE F

roduction Masters heeft als *upporting dance act* Fresh 17) en Fox (20) gerecru-eerd. Wat hun echte namen jn blijft een mysterie. Ze oemen zich Double F en ymboliseren wat Curaçao an synchroon *swing-dance* huis heeft. Fox danst sinds *reakdance* bestaat, maar reeg in 1988 en volgende ren onder jongeren bekend-heid als *body-slammer.* Als een van de betere beheersers van de *freestyle hip-hop* won hij drie danswedstrijden in een serie. Samen met Fresh die voor publiek debuteerde op de Brievengat-zaterdagavond van 17 oktober, zette Fox de choreografie uit voor *Can't you see girl.*

LOUSY

G-man is erfelijk gezegend. Van zijn familie kreeg hij DNA-moleculen mee die bepaalden dat hij gevoel heeft voor muziek. Klassiek piano kreeg hij gedoceerd door Edgar Palm en Edmond Chatlein. Op school verloor hij al zijn podiumvrees als winnaar van een tumba-wedstrijd. Tijdens zijn New Yorkse studieperiode keerde hij elke vakantie terug. En in één van die periodes ontstond het idee om samen met een groepje jongens een repertoire te oefenen om op te treden in plaatselijke clubs. Dat betekende een orgeltje hier lenen en wat '*lousy equipment*' elders opscharrelen.

Vijf jaar lang speelde Gino met tussenposen in diverse bandjes op podia van onder meer The Pub, in Punda en op *parties.* Just Fun was een van die bands. Een zomer lang werd er elke zondag in La Fontaine gespeeld. Terug in Amerika, schafte Gino zich een synthesizer aan. *Covers* naspelen vond hij toen al niet meer leuk. Eigen arrangementen maken ging hem steeds makkelijker af.

De ontmoeting met *counterpart* Double Ya was toeval. Deze Production Master woonde tot zijn zestiende op Curaçao en daarna in Miami. Hij bepaalt opnametechnisch het gezicht van PM. G-man noemt hem de man van de draadjes. Hier en in Florida was hij platendraaier. Hij kwam Gino twee jaar geleden tegen op een accountantskantoor. Een gesprek toonde muzikale raakvlakken aan en mondde uit in het experimenteren met een oud vier-sporen-opname-mengpaneel met een vreselijk vieze ruis. Inventiviteit leverde *jingle*-werk op voor adverteerders op de radio. "De *promo-jingles* die we produceerden waren achteraf beschouwd slecht, *cheap* en we durfden er nauwelijk iets voor in rekening te brengen aan onze opdrachtgevers", bekent Gino op een terrasje bij de Waterfortbogen. Over de huidige *jingles* is Gino beter te spreken. Het arrangement voor de radiospots van ALM, DMO, Young Man Shop en Ritz zijn van Production Masters. Hij maakte ze in de P.M Shop: een eigen *eight-tracks*-opnamestudiootje.

VOLGEPROPT

Tot zover het verleden en heden. Wat nu? Afwachten of Double Ya de contacten weet te leggen in Miami voor de maxi-single en wachten tot iemand zo gek is om voor tweehonderd gulden per uur de sponsor uit te gaan hangen. Want dat is ongeveer het tarief van een goede mixagestudio. Amerikanen zijn daar niet misselijk in. En met één nummer ben je al gauw twintig uur zoet. Materiaal is er genoeg. G-man: "Als het moet schrijf ik elke dag tien nummers. De ruwe versie van *Can't you see girl* schreef en arrangeerde ik in een uur." Gino heeft een creativiteitsprobleem. Dat zegt zijn manager ook: "Hij zit zo volgepropt met muzikale ideeën dat hij haast barst."

Deze bezorgdheid is van Sergio Lombardi, 27, dubbel geoorringd, grote-maten-kledingverkoper aan de Fokkerweg en volgens zijn vriend Gino een allerbelabberdste manager. "Hij geeft geen rooie cent. En hij doet tot nu toe weinig voor ons."

DR!VE

Sergio passeert de *understatement* van zijn protégé. Het botert weldegelijk tussen de twee. De manager-functie werd bedacht toen Lombardi zich hinderlijk manifesteerde als de beste stuurman die aan de wal staat. Doe het zelf als je het beter kunt. Vanaf het moment dat dàt tegen hem gezegd werd, doet hij de zaken voor PM. Onder de naam J.P. Unlimited. Hij maakt afspraken, legt contacten en belt bijvoorbeeld een krant op om te vragen of men een interview wil doen voor de Ñapa. Zo'n type dus. "Sergio is net als ik", zegt Gino. "Ik ben iemand met ontzettend veel drive. Ik doe! En ik ga door. Het is wel prettig dat ik de regel-kant aan hem kan overlaten dan kunnen Double Ya en ik mij volledig richten op de muziek. Mijn droom? Een buitenlandse hit maken. Dat moet kunnen. We zijn serieus. Het lijk me waanzinnig een internationaal interessant produkt af te leveren. Als Antilliaan, als Curaçaoënaar. *I'm proud to be Antillian.* Een yu di tera, begrijp je. Maar, voorlopig blijf ik nog accountancy doen. *That's the sad, sad reality.*"

De volgende mix van Production Master is al voorgemonteerd. Een Papiamentu rap. Op band. *Wak pa bo dance,* heet het. Beter ga je dansen. Doe iets sufferd.

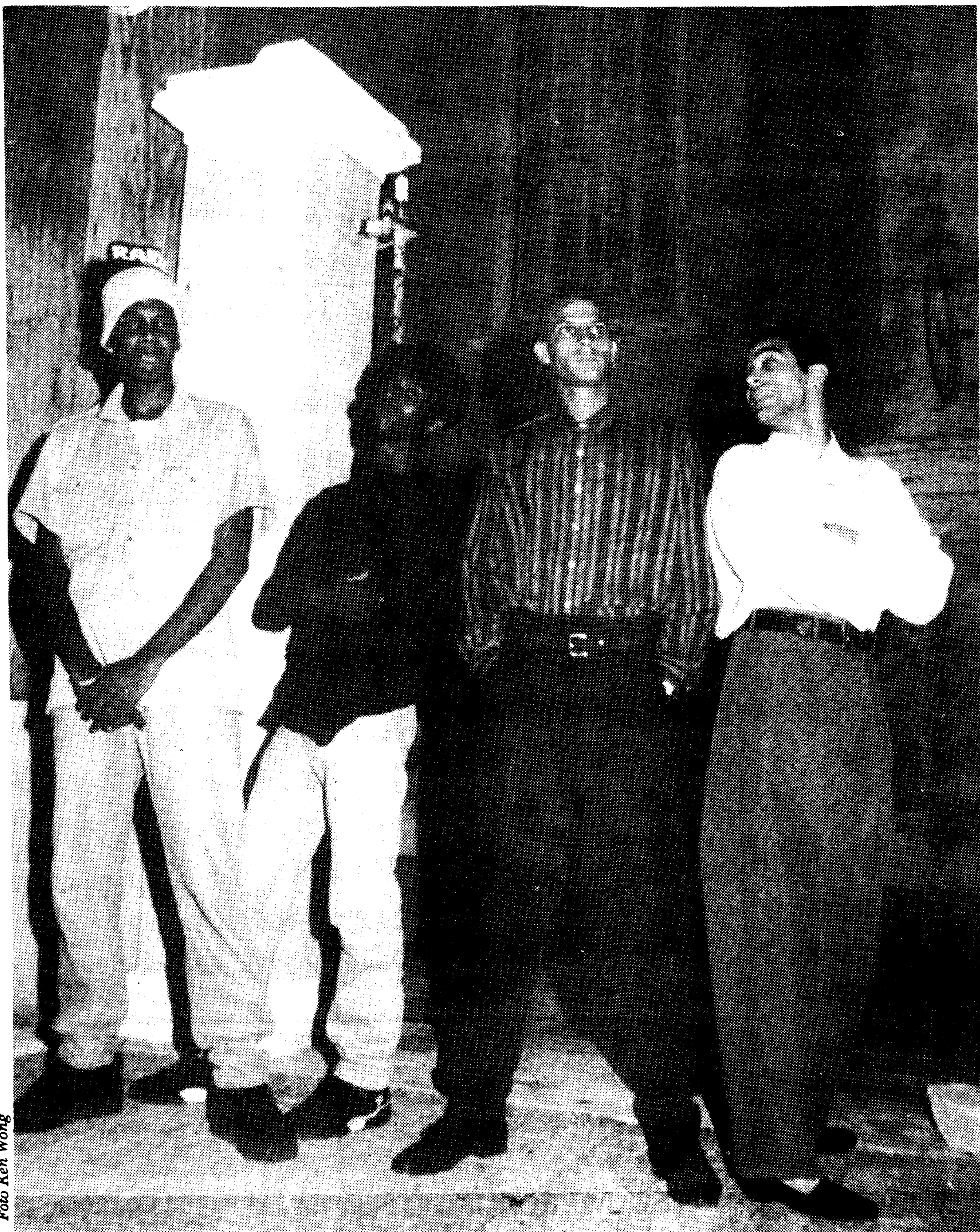

Foto Ken Wong

■ *Production Masters proudly present: Dance act Double F, G-man en de manager. Ofte wel van links naar rechts: Fresh, Fox, Gino Cova en Sergio Lombardi. Niet op de foto: de linker hersenhelft Double Ya (Waison Lam) die samen met rechter hersenhelft G-man het muzikale brein achter PM vormt.*

PM©*

*MADE IN CURAÇAO

Tumba is leuk, en salsa en merengue tropisch noodzakelijk, maar er is natuurlijk meer aan de gang in de hedendaagse muziek. Daarvoor moet je doorgaans wel over de landsgrenzen kijken. Dan zie je bijvoorbeeld *swingbeat, house* en *hip-hop.* Al dan niet met de nadruk op een zware *rap.* De Pub en Luxor hebben het op de draaitafel liggen. En via NBC en andere popzenders is het per dozijn in videovorm verkrijgbaar. Altijd import. *Made in the USA* meestal. Production Masters doet het hier. *Made in Curaçao.*

WAK PA BO DANCE

yu di kòrsou - orguyoso di mi tera
dispuesto di muri - pa mi pais i mi bandera
anyhow - bo'n sa ku t'e ta nos trabou?!
den bo mente - presente - hel, blanku, blou!

nunka lubida ku hende tambe a yudabo
kisas un dia lo e turno toka na'bo
di duna man - na tur esnan - ku lo ke mehorá kòrsou
hopi trabou - awor ta bo chèns!

pensa pa bo mes - no hasi nada sin pensabu
pa mañan - ku dios ke mal tempu no mester topabu
no laga pa ta laat i ya bo no por hasi mas
mi'n ta kere bo ke mira bo famia kai atras

no perde speransa - ni ora bo ta kai
tra ku orguyo - djis sigi dal bai
bo'n ke tra - pero bo ke kobra rekompensa
hahaha - bo'n tin berguensa?

konsientisá - kolaborá - dialogá - eduká
informá - avansá - superá - apresiá - apoyá
bo'n ke tra? - hortá, drogá - bo sa - ta kla - será
mal pará -ja! - bo mes garganta kortá!

e palabranan aki tur ta papia hopi kla
ma si bo faya na kaminda - tòg ta bon pa realisá
ku di bo foutnan - bo ta siña - bo ta madurá
m'a haña mi chèns - wak pa bo dance!

Lyrics: G-man

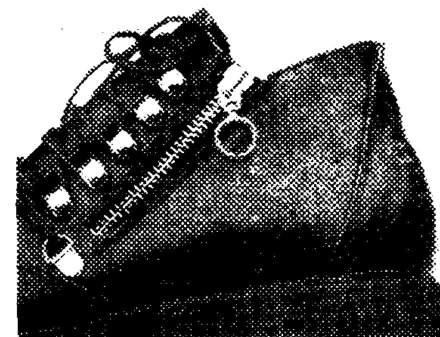

TOP 5 IN VENEZUELA

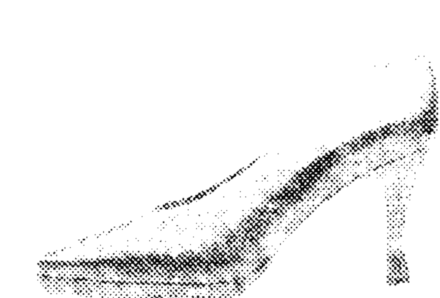
■ Zo ziet de muziek top vijf van Venezuela er momenteel uit:

1. Señales de humo, Juan Luis Guerra y 440.
2. Hacer el amor con otro, Chicas del Can.
3. El centro de mi corazón, Chayanne.
4. El manduco, María Rivas.
5. Por estas calles, Yordano.

SCHOENMODE 92/93: STEVIG EN EENVOUDIG

■ De Europese schoenmode schrijft voor de komende periode degelijke eenvoud voor als wet. Stevige zolen, niet te veel tierlantijnen, liefst zwart van kleur en van echt leer. Wie dat niet snapt moet zijn neus tegen de ruit van Cinderella in de Heerenstraat drukken en wijzer worden.

Klassieke eenvoud geeft de toon aan. Veel gladde molières op rubber. Met ouderwets poetsleer. Voor heren èn voor dames. Uiteenlopend van kantoorschoen tot echte stappers. Als creatieve uitwijk hebben de schoenontwerpers de kroko-print nog maar eens in het leer afgedrukt. Dat is niet echt nieuwswaardig. Interessanter is het gebruik van ongeschoren leer, al dan niet in koeiehuidmotief.

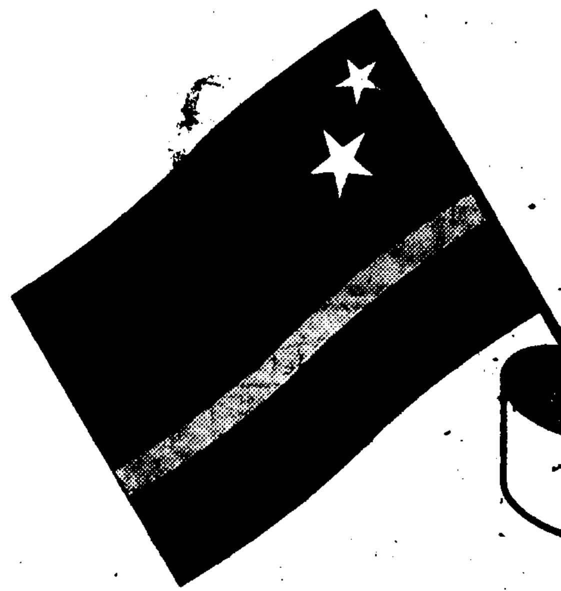
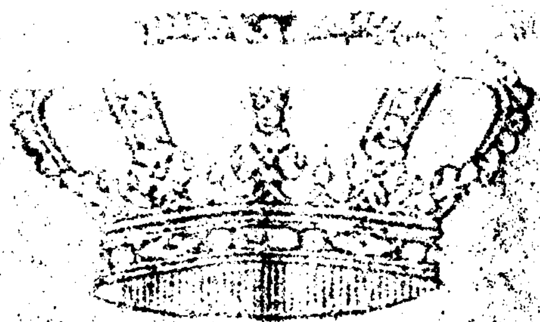
Stugge booties en korte laarzen met opvallend beschaafde veters, met rits of met elastiek komen net boven de modegevoelige enkel. Voor dames blijft er naast de noeste, karakter tonende 'platvloersheid' nog altijd de pump, maar ook die blijft simpel dit jaar. Als interessant compromis tussen hoog en laag is de damesschoen met lage schuine hak wegens succes dit jaar alweer geprolongeerd.

BUBBLING TOP 5 (NL)

■ Enig idee wat in Amsterdam de meest populaire Reggae en Bubbling-music is van het moment? Dit is de waarheid, volgens Black Music Shop en Rena Records Amsterdam.

1. Extra Naked, Shabba Rank.
2. From my heart, Kutty Ranks.
3. Raggamuffin' soldier, Daddy Freddy.
4. Badness business, various artists.
5. Live, Steelpulse.

Hartelijk Welkom Koninklijke Familie